

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
НАРОДНА СКУПШТИНА
ПЕТА СЕДНИЦА
ПРВОГ РЕДОВНОГ ЗАСЕДАЊА
Четврти дан рада
17. мај 2018. године

(Седница је почела у 10.10 часова. Председава Верољуб Арсић,
потпредседник Народне скупштине.)

*
* *

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Поштоване даме и господо народни посланици,
настављамо рад Пете седнице Првог редовног заседања Народне скупштине
Републике Србије у 2018. години.

На основу службене евиденције о присутности народних посланика
констатујем да седници присуствује 88 народних посланика.

Ради утврђивања броја народних посланика присутних у сали, молим
народне посланике да убаце своје идентификационе картице у посланичке
јединице електронског система за гласање.

Констатујем да је применом електронског система за гласање
утврђено да су у сали присутна 93 народна посланика, односно да су
присутна најмање 84 народна посланика и да постоје услови за рад Народне
скупштине.

Да ли неко од председника односно овлашћених представника
посланичких група жели да затражи обавештење или објашњење у складу са
чланом 287. Пословника?

Реч има народни посланик Миљан Дамјановић.

МИЉАН ДАМЈАНОВИЋ: Прво питање упућујем председнику
државе Александру Вучићу. Заправо, могли смо из медија да се
информишемо да је после сусрета председника Србије Александра Вучића
са Хашимом Тачијем, Хашим Тачи, зликовац и терориста, изјавио за
приштинске, светске, европске и све друге медије да нико неће добити, како
он каже, и победити са сто одсто али да ће Косово сачувати територијални
интегритет и суверенитет.

Постављам питање председнику државе – вероватно је оваква смела
изјава стигла након наводног плана који је са Запада стигао председнику

државе а недвосмислено говори да Србија мора да се одрекне Косова и Метохије зарад уласка Србије у ЕУ, па ме зато интересује када ће Србија, званична држава, Влада и он као председник окренути курс, окренути леђа западним силама, које нам, као што видите, нису пријатељи јер пријатељи пријатељима не отимају ништа, и окренути се правим пријатељима, Руској Федерацији, Кини и осталим државама које нам не забадају нож у леђа и које нам помажу да сачувамо територијални интегритет и суверенитет Републике Србије, где Устав Републике каже да је Косово и Метохија саставни део Србије?

Такође желим да поставим питање председнику државе али уједно и премијеру Ани Брнабић. Након што смо могли да чујемо од председника државе да је стигао тај фамозни план, за који смо ми српски радикали још пре месец и по дана објавили да је написан, да ћемо га добити и да ће то бити једна врста ултиматума... Значи, ништа ново, нешто што се дешавало у Рамбујеу, нешто се дешавало деведесетих година, дешава се и дан-данас. Након тог плана који је добијен, председник државе је изјавио да нема уласка Србије у ЕУ без предаје Косова и Метохије. С друге стране, СНС и СПС, као владајуће странке, и даље говоре о ЕУ, и даље се доносе закони који су у складу са ЕУ. Да ли то значи да владајуће странке нису компатибилне са политиком премијера и председника државе или је ово доказ да је ипак донета одређена одлука да владајуће странке признају независност Косова и предају је шиптарским терористима? Заиста очекујем одговор која је права политика. Уколико је политика Владе Републике Србије и председника државе да је Косово и Метохија саставни део Републике Србије, онда вас молим да престанете са тим путем који је управо супротан тој политици, а то је пут ка ЕУ.

Треће питање је питање за министра спољних послова Ивицу Дачића. Такозвани косовски представници су најавили да их не интересују ставови тзв. српских посланика у приштинском парламенту, да ли ће они гласати за формирање војске или не, већ крећу са законом који говори о трансформацији, како они кажу, КБС, косовских безбедносних снага, у оружане војне снаге, заправо у војску. Постављам питање министру спољних послова: шта ће држава Србија урадити по том питању, да ли ћемо и даље бити неми посматрачи и да ли ћемо само констатовати по енти пут – ето, видите, њима се може јер имају јаке пријатеље?

И још једно питање за председника државе и за премијера – с обзиром на то да имамо хвалоспеве и Шиптара и многих других да имају подршку НАТО-а, када ће коначно да схвате да је политика војне неутралности пропала и када ћемо затражити улазак у Одбор за колективну безбедност који предводи Руска Федерација? Хвала вам.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем.

Реч има народни посланик Мирјана Драгаш.

Изволите.

МИРЈАНА ДРАГАШ: Поштовани председавајући, данас бих право на постављање питања искористила да поставим једно питање које се односи на проблем популационе политике. То питање је одавно код нас евидентирано и указано је на велики проблем који траје већ неколико деценија, међутим, Влада се по први пут систематски почела бавити овим питањем и борбом против беле куге, што се у сваком случају мора похвалити, али је то питање које интересује многе наше грађане, у ком смислу ће се оно даље развијати и које ће мере Влада предузимати у овом смислу у наредном периоду.

Наиме, упознати смо са системским решењима када је у питању популациона политика и то свакако треба да похвалимо. Све конкретне мере за подстицање популационе политике, од Закона о финансијској подршци породици са децом, преко других мера, као што су награде социјално одговорним компанијама, увођење сервиса Е-беба, до оних мера које су усмерене ка давању економских олакшица за подизање детета, имају за циљ заустављање пада наталитета као и подстицање рађања, што је кључно за опстанак нације и државе.

У 2017. години, на пример, у петнаест општина било је неколико пројеката које је кабинет министра без портфеља задуженог за демографију и популациону политику реализовао, који су дали значајне резултате кроз примену различитих стимулативних пронаталитетних мера. Конкретно, пројекти који су реализовани, у износу од 130.000.000 динара, резултирали су да се, примера ради, у Сечњу отвори одељење јасленог узраста; у неколико општина постигнуто је усклађивање радног времена вртића са потребама запослених родитеља; подигнут је ниво знања о репродуктивном здрављу међу младима. Оно што је можда и најзначајнији допринос оваквих пројеката у тим општинама јесте неколико парова, тренутно, у поступку вантелесне оплодње.

С тим у вези, поставила бих питање министарки Славици Ђукић Дејановић – с обзиром на то да овакви пројекти, поред осталих мера за подстицање рађања, дају значајне резултате, колико средстава је обезбеђено у буџету кабинета министра без портфеља задуженог за демографију и популациону политику за 2018. годину за реализацију пројеката пронаталитетне политике јединицама локалне самоуправе? Да ли постоје пројекције да се тај износ у наредном периоду повећава како би се проширио број општина и породица обухваћених овим мерама, као и да ли се у сарадњи са стручњацима предвиђају нове мере?

У складу с тим, свакако бих још једном похвалила све мере које су досад предузете, сарадњу овог кабинета министра без портфеља са јединицама локалне самоуправе, али и свако друго предузимање мера у даљем правцу у циљу подизања наталитета, развијања свести о потреби очувања и изградње породице и стварања породица са већим бројем деце.

У том смислу, самом овом кабинету, као и мерама Владе које је у овом смислу досад предузела, дајемо подршку, али желимо да се у наредном периоду тај обим и обухват у сваком смислу и даље повећава. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем.

Реч има народни посланик Ђорђе Вукадиновић.

Изволите.

ЂОРЂЕ ВУКАДИНОВИЋ: Захваљујем.

Моје питање поново иде на адресу Министарства спољних послова и председника Владе Ане Брнабић, уз извесно чуђење што су одједном напрасно, од кад сам почео да питам ово што питам у последње време, престали да стижу иначе уредни одговори из Министарства спољних послова, који су били уредни и ажурни па сам их ја овде и похвалио. Од тада, отприлике, некако одговора нема.

Моје питање тиче се данашњег састанка у Софији (ја сам помињао то и пре неколико недеља), састанка на којем се сусрећу представници Европске уније са тзв. партнерима са Западног Балкана, односно кандидатима за чланство у ЕУ, састанка који је громопуцателно најављиван као нова и коначна прекретница на европском путу земаља Западног Балкана ка ЕУ. Ја сам питао, позивајући се на пример и понашање Шпаније и њиховог премијера Рахоја, шта Србија чини и да ли координира своје напоре и своје активности у вези с овим софијским самитом са шпанском дипломатијом и шпанском владом.

Иако одговор није стигао, одговор је више него јасан. Очигледно је да нисмо координирали те напоре, иначе бисмо се понашали и поставили барем као Шпанија, која не жели да учествује на самиту на којем учествује тзв. Косово, са звездицом, без звездице, свеједно. Дакле, Шпанија не учествује на самиту на који смо ми весело отишли, односно послали нашу највишу делегацију. То је само по себи довољно забрињавајуће, лоше, страшно и, рекао бих, понижавајуће, а ствар постаје готово комична када се присетимо да ће ускоро петнаест година од тзв. Солунског самита ЕУ у јулу 2003. године, пазите, 2003. године у Грчкој, јер Грчка је тада председавала, када је дата, цитирам, односно парафразирам, јасна европска перспектива земљама Западног Балкана.

Дакле, прошло је петнаест година замајавања, обећавања, махања шаргарепом и више штаповима, у различитим облицима, а и данас ће се, како видимо из најава, ствар завршити давањем јасне европске перспективе кандидатима Западног Балкана. Чак је и реч „чланство“ изостављена. Чак и реч „чланство“ је, управо на инсистирање Шпаније, изостављена из тог завршног документа и замењена необавезном формулацијом – европска перспектива. Баш као и пре петнаест година. С друге стране, не помињу се земље, опет захваљујући Шпанији, већ само партнери са Западног Балкана, баш због тога да се не би прејудицирао статус тзв. Косова.

Другим речима, не само да се Шпанија поново показала као већи бранитељ и већи противник косовске независности од наше делегације која, понављам и наглашавам, у највишем саставу борави у Софији, него се, с обзиром на ове предлоге тог документа, показује да је петнаест година протраћено, са једне и друге стране, у празним, више-мање, флоскулама и причама о тзв. европској перспективи. Петнаест година, још мало па пунолетство, прича се активно о томе, а ми се нисмо макли озбиљно даље од почетка. У међувремену, корак по корак, понижење по понижење, уступак по уступак, различитих гарнитура – немам ја ништа против тога, али несумњиво захваљујући одлучујућим и највидљивијим искорацима које чини управо ова влада, и тиме се некада хвали а некада скрива, у зависности од политичке конјунктуре – истовремено се Србија корак по корак, миц по миц одриче оних последњих делова и елемената територијалног суверенитета на Косову и Метохији, а све у име те европске перспективе.

У међувремену су, помињем вам само имена немачких представника, полузаборављена у нашој јавности, који су се бавили нама и регионом, од амбасадора Цобела, преко Шокенхофа, до Гвида Вестервелера... Значи европски, у овом случају немачки, али европски званичници који су нам обећавали ту европску перспективу умрли су у међувремену, нестали су не из дипломатије него из живота, а ми се нисмо макли даље од почетка, осим што смо се у име те фантомске перспективе, као што рекох, одрицали и оних преосталих елемената државности Србије, односно територијалног интегритета на Косову и Метохији. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Реч има народни посланик Ненад Божић.

Изволите.

НЕНАД БОЖИЋ: Поштовани посланици, поштовани грађани Србије, имам питање за вршиоца дужности министра финансија, у овом случају то је премијерка Ана Брнабић.

С обзиром на то да је објављено да је у првом тромесечју за буџет забележено да смо у суфициту од 6,5 милијарди евра, мене занима колики је укупан износ ПДВ-а за који није извршен повраћај правним лицима у законском року с обзиром да се, ето, хвалимо тим суфицитом у буџету, а сумња се да је цифра која се дугује фирмама за ПДВ око тридесет милијарди динара, значи, скоро пет пута већа од тог израженог суфицита. Занима ме још које је просечно кашњење повраћаја ПДВ-а правним лицима, у данима, и по којим критеријумима се врши исплата закаснелог повраћаја ПДВ-а. Када истекне законски рок, на који начин се уопште одређује ко је тај који први стаје у ред за исплату, да ли је то време доношења решења или су неки други критеријуми у питању?

Само да нагласим да су највећи потражиоци за повраћај ПДВ-а углавном фирме које извозе, тако да ако је тачно да смо ми на њих пребацили тих тридесет милијарди динара неповраћеног ПДВ-а, да им држава дугује, а

стално причамо о томе како хоћемо да развијамо економију, подстакнемо извоз, мени се чини да тај начин опхођења према њима баш није добар.

Занима ме – исто, питање за вршиоца дужности министра финансија – када ће Народној скупштини Републике Србије бити достављени предлози закона о завршном рачуну буџета за 2015. и 2016. годину. Наш сазив траје, сад ће бити ускоро, две године и ми досад нисмо имали прилике, ниједанпут, да расправљамо о завршном рачуну буџета за 2015. и 2016. годину, а ускоро ће, у јуну, истећи рок и за завршни рачун за буџет из 2017. године.

Поред тога, имам питање за министра унутрашњих послова и Владицу канцеларију за Косово и Метохију – докле се стигло са истрагом о убиству Оливера Ивановића, с обзиром на то да његови сарадници страхују да се на истражне органе врши притисак и да су, како време протиче, шансе да се уради квалитетна истрага и заиста дође до починиоца и наредбодаваца тог убиства све мање? Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Реч има народни посланик Мариника Тепић.

МАРИНИКА ТЕПИЋ: Захваљујем.

Први сет питања упућујем Агенцији за борбу против корупције, затим министру унутрашњих послова Небојши Стефановићу и свима надлежнима за привредни криминал, као и Ани Брнабић, која је преузела функцију министра финансија. Наиме, да ли су упознати са коруптивним радњама у чијем ланцу су учествовали Апотека „Панчево“, затим народни посланик Жељко Сушец и Смиљка Сушец, за коју постоје и докази и сведоци да је мајка народног посланика и нашег колеге Жељка Сушеца? Коруптивне радње се односе на период од 2013. године и неколико година након тога, о чему поседујем доказе.

Уколико органи којима упућујем питање немају никаква сазнања, ево, јавно нудим доказе и изводе из платне евиденције картица из којих се види да је Апотека „Панчево“ неколико година уплаћивала готово 40.000 евра на рачун Занатске радње „Гиги“, чија је власница Смиљка Сушец, мајка народног посланика Жељка Сушеца. Међу том робом која је била преко потребна, у износу од готово 40.000 евра, јесу разне платнене кесе, вреће итд. Иначе, Занатска радња „Гиги“ је, по евиденцијама Агенције за привредне регистре, регистрована 30. маја 2013. године, а већ од јула месеца крећу интензивна месечна плаћања овој занатској радњи.

По изјавама сведока – а с обзиром на то да је ово јавни простор, сматрајте то такође јавном изјавом – народни посланик је и те како имао сазнања и свесно учествовао у овом коруптивном ланцу, јер је сам лично доносио рачуне у Апотеку „Панчево“ за предузетничку радњу своје мајке Смиљке Сушец, што је такође чинила и његова сестра.

Питам, дакле, и Агенцију и МУП и надлежне за привредни криминал, као и премијерку, имају ли сазнања о овом коруптивном ланцу. Ако немају, инсистирам да ме позову, или просто могу да им пошаљем све ове доказе. Ако имају сазнања, желим да знам шта се предузело по овом питању с

обзиром на то да Жељко Сушец нема пријављених око четири милиона динара, односно готово 40.000 евра, у свом извештају Агенцији за борбу против корупције, дакле није чак ни порез платио на све то, и да је признао на тај начин да је учествовао у овом коруптивном ланцу.

Следеће питање упућујем министру за рад и социјална питања Зорану Ђорђевићу. Наиме, да ли има сазнања или шта је евентуално, ако их има, преузео по питању иницијативе и намере да се Владимиру Јовановићу званом Марадона, представљеном као ММА борац, на којег је пуцано у Панчеву испред вртића, по полицијским информацијама, док је водио дете у вртић, припремају папире у Јавном комуналном предузећу „Зеленило“ у Панчеву, у коме је запослен, да му ово буде третирано као повреда на раду? Питам додатно министра Ђорђевића – да ли је то повреда на раду? Ако јесте, то значи да је извршен атентат на запосленог у државном предузећу. Слободна сам да тврдим да би то онда требало да буде догађај од националног интереса, да неко усред бела дана, у 7.30 ујутру, пуца на запослене у јавном предузећу, па чак и ако нису из Београда, што обично тражи већу пажњу. Ево, десило се на 17 километара, у Панчеву.

Сигурна сам да министар Ђорђевић има више информација од мене по овом питању с обзиром на то да је и сам, заједно са Андрејом Вучићем, у више наврата посећивао борбе управо Владимира Јовановића Марадоне на разним ММА турнирима. Такође, Марадона је члан СНС-а, био је и одборник СНС-а.

Сигурна сам да министар Ђорђевић, ако нема професионални, оно бар има лични интерес да ово утврди с обзиром да све информације указују на то да се ради о криминалном обрачуну, а не да је неко добио пет метака у желудац тако што је био на радном задатку испред предузећа „Зеленило“. Захваљујем.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Реч има народни посланик Драган Весовић.

Изволите.

ДРАГАН ВЕСОВИЋ: Хвала, господине председавајући.

Моја питања ће се тичати града Краљева и града Чачка. Прво питање иде премијеру Републике Србије госпођи Ани Брнабић, која је у последњој посети Краљеву у разговору са властима Града рекла да од Аеродрома „Морава“ засад нема ништа, али да ће бити рађен Моравски коридор. Без обзира на то што су се грађани града Краљева уверили да је овој влади много значајнији пут Драч–Тирана, а сада, после разговора господина Вучића са господином Рецепом Тајипом Ердоганом, и пут за Сарајево, ми питамо – докле се стигло са пројектом Моравског коридора, када ће почети његова градња и када ће бити готов? Напомињем да би Моравски коридор требало да споји Појате и Прелину, да прође поред града Крушевца, града Краљева, до града Чачка, дакле кроз територију на којој живи више од пола милиона становника Републике Србије, и то централне и западне Србије.

Друго питање, госпођи Зорани Михајловић, министру за саобраћај и инфраструктуру, а везано за прво питање – пошто је госпођа премијерка дала изјаву да од Аеродрома „Морава“ у Лађевцима засад нема ништа, грађане града Краљева интересује када ће са Аеродрома да полети „ваздуploхов“, односно када ће са Аеродрома да полете авиони. Власт у Граду Краљеву је, додуше, пре извесног времена правила концерт групе „Пилоти“ и том приликом дала једно 20.000 евра. Без обзира на то што је Аеродром два пута отворан, једанпут од стране Бориса Тадића, други пут од министарке Михајловић, нас интересује када ће слетети први авиони. А пилоти ће свакако бити у том авиону када буде авион слетео, те нам ови концерти нису потребни.

Министру за заштиту животне средине господину Тривану иде питање – да ли је урађена процена еколошких ризика од производних процеса који ће се обављати у најављеној фабрици у Краљеву коју ће изградити турски инвеститор *Eurotay*? Према расположивим подацима, у тој фабрици радиће се каменовање тексаса, а даља обрада тог тексаса требало би да се ради у шиваоницама у Новом Пазару. С обзиром на то да турски инвеститор нема фабрике нигде у Европи, своје стандарде спречавања загађивања животне средине није ускладио са европским стандардима, а локација будуће фабрике је у непосредној близини Западне Мораве, постоји реална еколошка опасност да се тај део приобаља Западне Мораве и околине града Краљева загади. Дакле, да ли ће надлежно министарство дати информацију јесу ли ове информације тачне, а уколико јесу тачне, шта ће у том смеру предузети?

Питање господину Шарчевићу, министру просвете, јесте – да ли ће Министарство просвете дати дозволу за даљи несметани рад Пољопривредне школе у Краљеву, иначе најстарије пољопривредне школе у Србији, пошто је променом Плана детаљне регулације Град Краљево тринаест хектара земље која је служила за несметано извођење практичне наставе дао, као могућност куповине, инвеститору „Леони“? Тиме је довео у питање даљи рад школе, а до данашњег дана Град није школи понудио другу земљу, исте површине, да би се рад могао несметано наставити. Дакле, шта ће бити с овим проблемом јер почетак нове школске године и упис у нову школску годину је врло близу?

Министру Ружићу, министру државне управе и локалне самоуправе, постављам питање – да ли ће надлежно министарство нешто предузети поводом скандалозне поделе средстава из буџета Града Краљева локалним медијима, када је једна локална телевизија са својим пројектом „За напредно Краљево“ добила осамдесет пута више средстава него друге две телевизије, које су извештавале о неравноправном и некоректном дељењу средстава из буџета Града Краљева и на тај начин спречавале евентуалне крађе? Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Реч има народни посланик Милија Милетић.

Изволите.

МИЛИЈА МИЛЕТИЋ: Захваљујем се, председавајући.

Ја бих, као и досад, поставио неколико конкретних питања везаних за живот наших грађана, питања која постављају мени у мом крају, на југоистоку Србије.

Једно од тих питања, пошто се о томе више пута чуло у претходном периоду и прошле године, а и ове године у медијима од стране неких из Министарства рада и социјалне политике, везано је за Закон о пензијском и инвалидском осигурању, за оне људе који оду у пензију раније од 65 година, а имају један од услова, 40 година радног стажа. По том закону, за који сам и ја гласао, људи имају пенале за сваку годину ако оду раније од 65. године. На тај начин, они имају умањење пензије до краја живота, у зависности од тога да ли ће отићи у 61, 62, 63. или 64. години. Питање је – да ли ће се ући у поступак промене овог закона у овом делу? Био је већи број најава од стране Министарства.

То је оно што ме стварно интересује зато што то јесте питање већег броја људи који су стекли услове, један од услова, 60 година, односно 40 година радног стажа, па сада чекају, да не дођу до ситуације да оду у пензију а да имају смањивање тих 5, 10, 15, 20% до краја живота, већ само да то буде док тај будући пензионер не напуни 65 година живота.

Још једно питање, а везано је за развој пољопривреде. Без рада на комасацији и промена Закона о комасацији или подзаконских аката биће тешко да се ради комасација у нашим подручјима. Говорим конкретно за неразвијена подручја, као што је општина одакле ја долазим, као што су општине на југоистоку Србије. Сведоци смо да велики број њива сада нема ко да обрађује зато што су ти људи остарили, не могу да раде, њихови млади тамо не долазе. А потребно је да се та земља ради, да се разрађује, да би људи могли и даље од тога да живе. Интересује ме да ли ће Министарство пољопривреде у наредном периоду, ја очекујем врло брзо, да уђе у поступак доношења закона о комасацији, јер смо сви свесни тога да без укрупњавања земље, без комасације, без улагања у пољопривреду на земљишту које стварно има могућност да се ради нема нам ни развоја пољопривреде. Иначе, немачка владина организација ГИЗ је већ помагала да се уђе у поступак доношења одређених правилника о комасацији.

Мени је то питање стварно врло битно да знам, јер ћемо на тај начин, када урадимо комасацију, када урадимо добровољно груписање земље за наше пољопривредне произвођаче и у неразвијеним подручјима, имати велику шансу и могућност да се остане да се живи тамо. Млади људи који желе да се баве пољопривредом, који могу користити субвенције које дају држава Србија и Влада Републике Србије, са укрупњавањем земље могу да остану да живе тамо. Тако можемо стварно да имамо успех и будућност и у тим нашим малим неразвијеним општинама као што су општине Сврљиг, Бела Паланка, Гацин Хан, Бабушница и већи број таквих општина на југоистоку Србије.

Још једном, пошто ја стварно увек говорим као прави српски домаћин, као православац, ја бих данашњег дана искористио прилику да честитам Београђанима славу Спасовдан, граду Београду да честитам славу Спасовдан, са жељом да Београд и Београђани и сви ми идемо напред, да буде много боље, да се развијају рубна подручја и да се развија пољопривреда.

Честитао бих, нормално, и Нишавском управном округу данашњу славу Спасовдан, са жељом да наш Нишавски округ иде напред, да се развија, да се рађају деца, да се тамо боље живи. И, пошто ја долазим из Сврљига, данашњи дан, Спасовдан, такође је слава Манастира Вазнесење Господње, који се налази у селу Лабуково, то је село на граници са општином Сокобања.

Честитам и свим мојим људима овај дан, Спасовдан, са жељом да сви у Србији боље живимо, да имамо здравља, среће и успеха у сваком погледу. Све најбоље!

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Реч има народни посланик Гордана Чомић.

Изволите.

ГОРДАНА ЧОМИЋ: Захваљујем.

Захтев за потпуну информацију министру за рад, запошљавање, борачка и социјална питања. Садржај информације чије достављање захтевам тиче се штрајка у „Кајзену“ који се догодио недавно. Информација коју захтевам од министра је да ми одговори на питање – шта је из делокруга своје надлежности урадио министар, односно надлежни у Министарству и шта је у поступању учињено током штрајка у „Кајзену“?

Верујем да сви знамо шта се догодило за последњих недељу дана. У „Кајзену“ су раднице ступиле у штрајк, са захтевом за исплату заосталих зарада, прековременог рада и захтевом за побољшање рада – уобичајен синдикални захтев у свим нормалним државама. Оно што није уобичајено, и то треба да буде садржај информације коју захтевам од министра, јесте реакција послодавца и изостанак реакције било кога од надлежних. Дакле, послодавац се јавности обратио да је „недавни штрајк у нашој компанији био без основа“, да није био организован у складу са законом, да штрајк није био најављен, при чему је информација од радница у штрајку да он забрањује синдикално организовање, што је такође повреда Закона о штрајку и надлежност Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања.

У другој фази овог арогантног, незаконитог и надасве штетног по све у Србији јављања послодавца „Кајзена“ јесте да им није била дата могућност да одговоре на захтеве запослених, да покушају да постигну договор, а да је „обустава производње угрозила испуњење обавеза према нашим интернационалним клијентима и проузроковала велику репутациону и финансијску штету за „Кајзен“.

Моја порука и овај део мог захтева за информацијом нису упућени министру, упућени су послодавцу, односно људима који воде „Кајзен“: ваша

репутациона штета је срамота да држите жене дванаест сати на раду, да им не дате синдикално организовање и да их третирате као робље. То је пословодства репутациона, финансијска и свака друга срамота и штета.

Моје питање је зашто је уопште могуће да се то дешава у Србији. Одговор на то питање је доста лако наћи. Знате, та илузија и непрекидно понављање да ми треба да правимо послове, да креирамо радна места, да посла нема, једна је од најстрашнијих и најтрагичнијих заблуда по елементарна права сваког човека, жене и мушкарца који живе у Србији. Посла има, и робови су имали посла; жене имају посла сваки дан, васцели дан, од рана јутра до ноћи. Зараде су проблем. Да људи у Србији кажу послодавцима, а у име љубави, да ће радити цабе, сви би имали посао.

Овакво поступање пословодства је, осим што је незаконито по прописима које је ова скупштина донела, ја мислим, добар почетак да се отвори дијалог одакле нам права да ускраћујемо радницима оно што је у тим прописима записано. Одакле вам права да говорите – ћути, за двадесет две или двадесет пет хиљада, јер може да буде и горе? Одакле вам права да забрањујете синдикално организовање радника и да у исто време исти министар, од кога захтевам потпуну информацију о поступању у случају „Кајзен“, говори о томе да се ми мењамо по рецепту европских интеграција?

У тој Европи о којој, на речима, говорите да се мењамо а у реалности се не дешава ништа осим ругања европским интеграцијама, у тој Европи радници имају права на штрајк, синдикати су обавезни у дијалогу са послодавцем и владом и штрајкови су уобичајена појава у демократском друштву. Малтретирање радника и забрана штрајка, као и – ево ти 25.000 и то ти је пуно, омаловажавање, понижавање и све оно што се очигледно дешава не само у „Кајзену“ и ово ругање послодавца који је обећао 800 радника, а запошљава 350 не дешава се у Европи. Кад се деси, онда министар каже – не може. Захваљујем.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем.

Да ли још неко од председника, односно овлашћених представника посланичких група жели да затражи обавештење или објашњење у складу са чланом 287?

Колега Бирманчевићу, изволите.

БОБАН БИРМАНЧЕВИЋ: Поштовани председавајући, у Основном суду у Шапцу у току је процес суђења градоначелнику Небојши Зеленовићу за злоупотребе и ненаменско трошење буџета из 2015. године, и то за износ од ни мање ни више него пет милиона евра.

Постављам питање потпредседнику Владе и министру полиције Небојши Стефановићу – када ће припадници Министарства унутрашњих послова Републике Србије, Службе за борбу против организованог криминала, у интересу свих грађана Шапца, али и грађана Србије, извршити контролу пословања Градске управе имајући у виду да је ДРИ контролом

трошења буџета за 2015. годину утврдила неправилности и злоупотребу у износу од пет милиона евра? Понављам, судски процес је у току.

Оно што је питање, на које је потребан одговор управо преко Службе за борбу против организованог криминала, јер никако се другачије не може назвати трошење из буџета пет милиона евра, јесте – које предузеће, који појединац, ко је имао право да завуче руку у касу буџета Града Шапца и потроши пет милиона евра? Између осталог, средства су потрошена у износима од 297.000.000 динара више од одобрених апропријација, 86.000.000 динара су обавезе чији правни основ није у складу са важећим прописима, 89.000.000 динара без валидне веродостојне документације, 31.000.000 динара без закљученог уговора или другог писаног акта, 42.000.000 динара без спровођења јавних набавки итд., злоупотребама никад краја.

Понављам, молба министру полиције, у име грађана Шапца и Србије, јесте да добијемо одговор на питање ко је потрошио пет милиона евра грађана Шапца из буџета 2015. године, без јавне набавке, без правног основа, без валидне документације, без закљученог уговора. Грађани заслужују истину, а лопови казну у складу са законом и са величином злоупотреба које су урадили.

Друго питање постављам председници Владе Ани Брнабић, министру финансија, као и министрима Ружићу и Ђорђевићу.

Наравно да су, у складу са пословањем које је констатовано у 2015, која није била изборна година, у 2016. години злоупотребе биле још веће јер су избори били у току. Доказано је да су куповином гласова, која је призната и потврђена у Основном јавном тужилаштву у Шапцу, између осталог, направили већину уз помоћ које су сада још увек на власти. Оно што се наставља, то је запошљавање страначких активиста и одборника који су искључиво на страни већине коју предводи Небојша Зеленовић, као ученик у Шапцу и републици познатог Душана Петровића (боље познатог као „мистер 10%“) и, у складу са тим, запошљавање без одобрења Владе Републике Србије, кршење закона.

Оно што је сигурна и поуздана информација, то је да је управо Управни инспекторат контролом од 4. октобра 2017. године констатовао низ неправилности и записником начелнику Градске управе предложио десет мера ради отклањања неправилности, док је Жалбеној комисији Града Шапца достављен предлог да се откаже радни однос и пониште незаконита коначна решења начелника Градске управе за укупно десет незаконито запослених лица. Министарство за рад, борацка и социјална питања, Инспекторат за рад такође је констатовао да је у четири јавна предузећа, која наравно контролише и којима управља Небојша Зеленовић, било запошљавања на одређено и на неодређено време, поново без одобрења Републике, без одобрења комисије Владе за запошљавање.

Поред тога, упутио сам позив и молбу буџетској инспекцији, која је надлежна да управо све ово што су констатовале инспекције из наведена два министарства..., да уради контролу градског буџета, односно запошљавања у Градској управи и локалним јавним предузећима. Очекујем реакцију Министарства финансија, односно буџетске инспекције.

Поред свега наведеног, 26. марта ове године одборница која је била члан одборничке групе СНС-а у Скупштини града Шапца прешла је у одборничку групу која подржава градоначелника Зеленовића тако што је запослена на неодређено време у Слободној зони Шабац, без било какве сагласности, одобрења или конкурса. Поново се буџет Града Шапца троши без смисла, без јавног конкурса, сагласности и без поштовања основних критеријума за запошљавање.

Покажите грађанима Шапца и грађанима Србије да је правда свакако достижна. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем.

Реч има народни посланик Мирослав Алексић.

Изволите.

МИРОСЛАВ АЛЕКСИЋ: Захваљујем, председавајући.

Даме и господо народни посланици, постављам питање председнику Републике Србије и премијеру Републике Србије – када ће бити укинут Закон о привременом уређивању начина исплате пензија? То питам са разлогом, зато што ових дана слушамо о томе да и ММФ, с једне стране, тражи укидање овог закона а, с друге стране, слушамо премијерку која каже да они не могу да укину тај закон зато што би се њиме практично смањиле пензије, што нема никакве логике са истином и са суштином.

Данас чујемо из Софије председника Републике, који нам шаље поруку и каже да је ових дана слушао разноврне глупости о томе како треба да се укине Закон и како је он некоме нешто узео, како је пензионерима узео пензије. Заиста не знам да ли су глупости када некоме... А 40% пензионера је осетило последице тог закона, њих 700.000 је од 2014. почело да прима мање пензије него раније, да ли је он то некоме узео или није узео. Дакле, ради се о томе да је узео пензије од 700.000 пензионера или ... (Искључен микрофон.)

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Колега Алексићу, ви не постављате питање. Прво, да бих вам објаснио систем функционисања државе, председник Републике или председник Владе не могу ништа да узму. Народна скупштина је донела Закон. Можете да питате колеге посланике, не председника Републике, када ће Скупштина да измени законе. У реду?

Затражите реч.

МИРОСЛАВ АЛЕКСИЋ: Господине Арсићу, разумем ја јако добро како функционише систем. Ја сам цитирао председника Републике који каже да је слушао ових дана глупости да је он некоме нешто узео, а да он није узео

никоме ништа. Дакле, питао сам, управо постављам питање Влади, јер Влада треба да предложи тај закон овде.

А зашто то питам? Зато што су већ почела да стижу решења за оне пензионере који су тужили државу и добили на суду да држава из буџета мора да им надокнади штету. Ево, прочитаћу пример човека који је тужио за период од 1. новембра 2014. до 31. децембра 2015. године, где је донесено решење да се месечним ануитетима исплати комплетан износ који је том пензионеру одузет неуставним, односно противуставним законом, јер је пензија стечено право. Зарада и имовина тужиоца је гарантована Уставом Републике Србије, као и међународним правима, конвенцијама и уговорима.

Говорим вам то зато што ће неко морати да врати тих петсто милиона евра колико сте за све ове године узели пензионерима. То су њихова стечена права, то је њихова имовина, то је нешто што су они својим радом стекли, зарадили и нико нема право да крши Устав и узима нешто што су они сами стекли. Ви сте узели за право да то урадите са пензионерима, са запосленима, да смањите плате, да смањите пензије, са образложењем да је држава у проблему, да се морају спровести одређене реформе, економска консолидација, али, некако, те реформе и консолидацију спровели сте само по леђима грађана, по пензионерима, војницима, полицајцима, здравственим радницима, професорима, лекарима, док су јавна предузећа остала и наставила да се бахате, да троше паре грађана Србије, истих тих пензионера од којих сте узели.

Зато поново постављам питање – да ли и када ће овај неуставни, противуставни закон бити укинут, односно када ће Влада, како ви, председавајући, кажете, послати Скупштини у процедуру предлог за укидање тог закона?

Друго питање постављам председнику Републике – када ће се дијалог о Косову отворити у овом парламенту с обзиром на то да он не пропушта прилику да у медијима говори...

(Председавајући: Колега Алексићу, потрошили сте време.)

Молим?

(Председавајући: Истекло вам је време од пет минута.)

Ви сте ми узели време, председавајући.

(Председавајући: Нисам вам ја узео ништа.)

Како нисте?

(Председавајући: Не узимам ја никоме ништа.)

Прекинули сте ме малопре...

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Не узимам ја никоме ништа. Захваљујем.

Да ли још неко од овлашћених представника посланичких група жели реч? (Не.)

Обавештавам вас да је народни посланик Милетић Михајловић спречен да присуствује седници.

Настављамо са радом.

Прелазимо на 21. тачку дневног реда – ПРЕДЛОГ ОДЛУКЕ О ОБРАЗОВАЊУ КОМИСИЈЕ ЗА ИСТРАГУ ПОСЛЕДИЦА НАТО БОМБАРДОВАЊА 1999. ГОДИНЕ ПО ЗДРАВЉЕ ГРАЂАНА СРБИЈЕ, КАО И УТИЦАЈ НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ, СА ПОСЕБНИМ ОСВРТОМ НА ПОСЛЕДИЦЕ КОЈЕ ЈЕ ОСТАВИЛА УПОТРЕБА ПРОЈЕКТИЛА СА ОСИРОМАШЕНИМ УРАНИЈУМОМ (јединствени претрес).

Молим посланичке групе, уколико то већ нису учиниле, да одмах поднесу пријаве за реч са редоследом народних посланика.

Сагласно члану 192. став 3. Пословника Народне скупштине, отварам јединствени претрес о Предлогу одлуке о образовању комисије за истрагу последица НАТО бомбардовања 1999. године по здравље грађана Србије, као и утицај на животну средину, са посебним освртом на последице које је оставила употреба пројектила са осиромашеним уранијумом.

Да ли предлагач народни посланик Маја Гојковић, односно представник предлагача народни посланик Дарко Лакетић, жели реч?

Колега Лакетић.

Изволите.

ДАРКО ЛАКЕТИЋ: Поштовани председавајући, уважене колеге народни посланици, пре свега желео бих да вас упознам са овим данашњим предлогом, али ћу направити један кратак увод.

Наиме, НАТО бомбардовање Савезне Републике Југославије трајало је од 24. марта до 10. јуна 1999. године. Подсетићу вас да је НАТО агресија извршена без претходне сагласности Савета безбедности. У нападима који су без прекида трајали 78 дана бесомучно су гађани циљеви попут привредних објеката, дакле инфраструктурних објеката, болница, школа, цркава, културних објеката. Оно што је нарочито значајно јесте да штета коју је Савезна Република Југославија имала никада неће бити докраја откривено колика је, али се процењује да је између шездесет и сто милијарди долара. Коначан број жртава такође није у потпуности познат, али се та цифра креће између 1.200 и 3.000 жртава. Уз то, било је и преко 7.000 рањених.

Током дејстава и агресије НАТО снага на територију суверене државе СРЈ коришћени су авиони А-10. Зашто је то битно? Зато што су управо ти авиони носили топове који су користили пројектиле, муницију која је прављена од осиромашеног уранијума. Та муниција је била од 30 мм и сваки пројектил је носио 273 грама осиромашеног уранијума. Оно што се зна, а што ћемо свакако проверити приликом формирања комисије, јесте да постоји информација да је 112 тачака на територији Косова и Метохије гађано тим пројектилима и девет тачака на територији централне Србије, тачније општине Бујановац, Прешево и Врање, где су такође ови пројектили бачени. Кажем још једном, то ће бити можда један од првих задатака комисије, да тачно утврди локалитете где је осиромашени уранијум заиста доспео до наше земље.

Но, вратимо се на здравствени аспект ове теме. Кренућу управо од осиромашеног уранијума. Осиромашени уранијум представља једну супстанцу која настаје приликом обогаћивања природног уранијума за употребу у нуклеарним реакторима. Оно што је карактеристично за ову супстанцу јесте да је изузетно јефтина јер представља нуспродукт у овим хемијским реакцијама. Управо зато што је јако јефтина, а зато што је изузетно скупо њено складиштење и зато што има (то је трећи разлог) изузетно велику густину, неке земље, нажалост, употребљавају овај материјал за израду муниције, поготово муниције која служи за пробијање снажних челичних оклопа.

Зашто је ово битно? Зато што се приликом продирања такве супстанце, таквог пројектила кроз челични оклоп развија температура од преко 3.000 степени Целзијуса и пробија се оклоп, али се ствара и карактеристична уранијумска прашина. Сам осиромашени уранијум је нестабилан. Он је пирофоран, сагорева брзо и оксидира. Врло брзо, непосредно након тог деловања, он формира уранијум соли, уранилна једињења. То су изузетно токсична, изузетно опасна хемијска једињења.

Оно што бих желео нагласити, а везано је за будући рад комисије, јесте да се нећемо само осврнути на радиолошки ефекат осиромашеног уранијума, већ ћемо говорити и истраживати и хемијске ефекте осиромашеног уранијума зато што његови токсични и хемијски ефекти превазилазе радиолошке. И не само због тога. Постоји чист осиромашени уранијум, постоји прљав осиромашен уранијум; чист је овај који сам поменуо, прљав је, у ствари, истрошено нуклеарно гориво. На нашу жалост, у агресији на нашу земљу коришћени су и један и други. Овај други је још гори зато што поред осиромашеног уранијума у себи поседује остатке, трагове неких још токсичнијих елемената, попут плутонијума и сличних, те су и токсични ефекти на тај начин мултиплицирани.

Дуготрајни ефекти осиромашеног уранијума на популацију, на живи свет научно су евидентирани. Изјаве неких званичника да постоје студије где уранијум, осиромашени уранијум нема негативне ефекте на здравље јесу студије које такође постоје, али у мањем броју. Искрен да будем, дискутабилно је њихово порекло.

Прочитаћу вам пре свега доказане научне ефекте. Говорим о чињеницама које ћу поткрепити научним референцама. Излагање осиромашеном уранијуму може изазвати оштећење бубрега код људи. Осиромашени уранијум је показао цитотоксично, генотоксично и канцерогено деловање у студијама на животињама. Цитотоксично разара ћелије, генотоксично разара генетски потенцијал, хромозоме и геном, и канцерогено изазива стварање рака, ту тзв. медицински малигну алтерацију. То је све доказано у *in vivo* студијама на животињама.

Епидемиолошки докази показују да уранијум изазива репродуктивне поремећаје код људи. Затим, доказано је да код глодара и жаба уранијумове

соли о којима сам причао, сада говорим о хемијским токсинима, који су растворљиви у води, имају тератогена својства.

И ово морам рећи, да су докази о здравственим ефектима које има осиромашени уранијум на људе највећим делом непотпуни делом због чињенице да је код свега неколико десетина људи утврђено да су били изложени непосредно високим дозама осиромашеног уранијума. Такође, доказано је, након што је муниција са осиромашеним уранијумом коришћена током оружаног сукоба, присуство осиромашеног уранијума и уранових спојева у земљи и води или на опреми и у зградама може зависити од великог броја фактора, али представља и краткотрајну и дуготрајну опасност за здравље локалне популације. Ово је научно доказано и за све ово постоје научне референце.

Оно што је такође посебно битно, што је мноштво аутора доказало и потврдило у својим научним студијама, јесте да се опасност од контаминације осиромашеним уранијумом тешко контролише баш зато што се, рекао сам, након сагоревања осиромашеног уранијума формира уранијумска прашина, те струје ветрова могу однети тај материјал на заиста много удаљена места.

Шта су научници, велики број референтних научника, рекли о томе? Неки аутори сматрају да је, зависно од метеоролошких услова, дOMET радиоактивних падавина, аеросола осиромашеног уранијума практично неограничен. То је доказао Леонард Диц, нуклеарни физичар, један од доајена у тој области. Затим, према истраживањима у Кувајту, аеросоли осиромашеног уранијума остали су у ваздуху бар две године и летели до Саудијске Арабије. То је доказала Кетрин Ојлер. За све то поседујем референце.

Такође, оно што је врло битно за нас а верификовано је научним истраживањима, у току агресије на СРЈ, у јеку највећих атака НАТО авијације и падања тих пројектила са осиромашеним уранијумом, измерена је 25 пута већа радиоактивност у Грчкој и осам пута већа у Бугарској, када су ветрови практично носили тај садржај, ту прашину са Косова и Метохије ка овим државама.

Сада ћу хронолошки изнети и неке податке који се, нажалост, злоупотребљавају и злоупотребљени су у медијима протеклих дана.

Након НАТО агресије Уједињене нације су на Косово и Метохију послале свој тим, комисију која је имала задатак да испита не само утицај на здравље већ и утицај на животну средину. Године 2001. тај УНЕП-ов тим, тим Уједињених нација, стигао је на Косово и Метохију и већ 2001. године објавио свој први прелиминарни извештај. Тај извештај је говорио следеће – на Косову и Метохији у зони употребе осиромашеног уранијума нема широко распрострањене контаминације, та контаминација је само на простору 10-15 метара од пада пројектила. То је прва тачка. Друга тачка – нема контаминације вода, и трећа тачка – нема непосредног утицаја на

здравље људи. То је био њихов извештај, да би 2002. године сами себе демантовали, та иста комисија је изјавила – на Косову нису контаминирани само локалитети означени на војним мапама већ на најмање пет зона, постоји зона огромне и широке контаминације, која ипак (на крају закључак) не представља претњу по здравље људи и животну средину.

Непосредно након тога највеће име у области утицаја радијације на здравље људи, то је господин Кристофер Базби, утврдио је и доказао да УНЕП-ов извештај није поуздан, да ниједна од наведених тврдњи није тачна. Цитирам његову референцу, његов објављени рад и његову изјаву да спољашње излагање није главни вид експозиције, јер, замислите, медицински гледано, у току акутног бомбардовања, дакле у току фазе бомбардовања, ствара се та прашина и улазни пут је инхалаторни; дакле, улазни пут ноксе, токсина који је узрочник, инхалаторни је, тада човек може да удахне ту прашину. Међутим, након тога, пошто су те соли растворљиве у води, дакле има их у животној средини, улазни пут је ингестиони, дакле путем дигестивног тракта.

Крис Базби, чувени научник, доказао је управо велике пропусте у раду те комисије. Дакле, он је рекао да спољашње излагање није главни вид експозиције. Он сматра да је за процену ризика од излагања осиромашеном уранијуму употребљен погрешан модел. Оваква тврдња британског стручњака је, мислим, довољан разлог да ми храбро кренемо са радом у нашој комисији, да храбро кренемо у истрагу, пре свега због доказивања истине, због нашег народа.

Посебну димензију овом проблему даје истрага Италијанског парламента. Наиме, Италијански парламент још од 2005. године има формирану комисију која се бави истрагом ефеката осиромашеног уранијума на здравље људи, утицајем на животну средину. Чак, они не истражују само осиромашени уранијум већ и утицај азбеста, радона итд.

Оно што је значајно, а везано је за рад Италијана, јесте да је та комисија врло студиозно радила свој посао, али је, нажалост, била под великим притисцима Министарства одбране Републике Италије али и снага НАТО-а. То ми је у директном разговору пренео и председник комисије господин Ђанпјеро Скану. Посебан значај и велики труд и велику храброст показала је последња комисија управо под његовим вођством. Господин Ђанпјеро Скану и његови сарадници, које сам упознао, који су врхунски стручњаци (било је и народних посланика али је било и врхунских стручњака у многим областима), успели су да докажу узрочно-последичну везу између повећане учесталости малигних обољења крви, малигних болести код италијанских војника који се налазе у сектору Метохије, односно у сектору на Косову и Метохији где су смештени и, с друге стране, осиромашеног уранијума и нокси које су деловале управо у том периоду, сада можемо дефинитивно рећи јер су они доказали, на настанак болести.

Оно што је посебно значајно, а значајно је за те италијанске војнике и уопште за италијанску државу, јесте да су они установили један институт квалификоване вероватноће. Наиме, компарацијом случајева, односно особа одговарајућег узраста на територији где су се налазили са инцидентом болести код особа истог узраста на територији где није било токсина они су дошли до статистичке значајности и, практично, они више не раде класично доказивање већ се користи тај институт квалификоване вероватноће. Шта то у ствари значи? Тај институт је италијанским војницима омогућио да се оствари право на накнаду штете у случају болести без доказивања директне узрочне везе, уз претпоставку да је болест настала као последица услова у окружењу. То је велика ствар управо за њихову државу.

Навешћу неколико најзначајнијих сведочења из тог извештаја. Ја сам, наиме, преузео тај извештај комисије; извештај је преведен и могу рећи да је тај извештај врло студиозно рађен и да ће нам послужити као изванредна полазна основа за наш рад.

Као прво сведочење које је веома значајно навешћу сведочење професора Ђорђа Тренте. Професор Ђорђо Трента је иначе председник Удружења за заштиту од зрачења Републике Италије, један врло угледан и еминентан професор. Приликом сведочења пред комисијом изјавио је следеће – осиромашени уранијум приликом сагоревања ствара карактеристичну уранијумску прашину; уранијумска прашина и микро и нано честице које настају на тај начин директни су узрочници рака, малигнитета. То је изјава Ђорђа Тренте, која је верификована у извештају комисије. Након тога се подигла велика бура у италијанској јавности, био је притисак од стране Генералштаба и Министарства одбране, да ли је то заиста рекао или није, међутим, на крају је стигло писмо господина Тренте које је упутио господину Скануу, где је рекао дословце да је рекао буквално ово што ја изричем данас. Дакле, уранијум је налогодавац, нано честице су одговорне директно, и микро честице, за настанак рака.

Међутим, шта је то специфично у Италији, за разлику од неких других држава? У Италији чак ни Генералштаб италијанске војске не пориче да је осиромашени уранијум штетан, то пише у овом документу. Дакле, Генералштаб војске Италије каже – осиромашени уранијум је штетан. Али они се правдају пред комисијом – али ми нисмо користили осиромашени уранијум. Међутим, то није нека вајда, нека корист оним италијанским војницима који су оболели у сектору Косова и Метохије где се налазе.

Оно што је врло битно и што ћу поменути јесте још једна чињеница која је врло битна због нас. Оружане снаге САД су још 1994, 1995. године обавестиле италијански војни врх о ризицима употребе такве муниције. Толико о томе да оружане снаге САД нису знале да је то штетно или да се негира нека штетност. Осиромашени уранијум има штетно дејство по здравље људи. Суштина је да ми то докажемо.

Оно што се показало као важна новина у току трајања парламентарне истраге кроз више скупштинских сазива Италијанског парламента јесте сазнање да се прави значај проблема осиромашеног уранијума и његове штетности у специфичној стварности може препознати само уколико се посматра као један од аспеката општег питања изложености припадника војске, у њиховим случајевима, свим оним факторима ризика који постоје у цивилном сектору, поред оних који су специфични у њиховом окружењу. То су неке премисе, неки постулати, нека методологија коју ћемо и ми користити у нашем истраживању.

Посебно је занимљив случај, и њега ћу нагласити, потпуковника Ениа Летијерија. Наиме, дотични господин Летијери је био командант медицинских снага у сектору КФОР-а, италијанском. Он је приликом сведочења пред комисијом Италијанског парламента изјавио следеће: „Лично сам утврдио присуство високе концентрације канцерогена у води намењеној за снабдевање италијанског контингента, а све то у контексту оскудног, неефикасног здравственог надзора над италијанском војском и озбиљних опасности по животну средину, коју је команда у потпуности потценила и игнорисала“. Онда вам је на основу сведочења овог човека, који је истинољубив па је то признао пред комисијом, јасно да ефекти осиромашеног уранијума превазилазе чак и неке наше, можда и најцрње, претпоставке. Управо зато, методологија рада, закључци ове комисије и овај извештај биће полазна основа рада наше комисије. Један од првих сведока пред нашем комисијом биће господин Ђанпјеро Скану.

Оно што је посебно значајно, видели сте у самом називу ове комисије, ми се нећемо никако ограничавати на ефекте осиромашеног уранијума, прво због тога што осиромашени уранијум има значајније хемијске токсичне ефекте од радиолошких, прво због тога. А друго, рећи ћу вам зашто – зато су што приликом НАТО бомбардовања, осим војних циљева, мета напада била енергетска постројења, погони хемијске индустрије, индустрије боја, што је проузроковало ослобађање хемијских супстанци у високим концентрацијама. Најважније међу њима су амонијак, азотни оксиди, бензен, диоксини, дихлоретан, поливинилхлорид, полихлоровани бифенили, винилхлорид, мономер феноли, који су токсични за јетру и дигестивни тракт, фозгени, хлор, хлороводонична киселина, стирен, сумпор-диоксид, тешки метали. Оно што је заједничко за све ове супстанце јесте да су њихови ефекти на људско здравље тешки и дуготрајни.

Поштоване колеге народни посланици, зато предлажем да формирамо комисију, зато потенцирам медицински и хумани аспект нашега рада. Уважене колеге народни посланици, поштовани председавајући, наша обавеза је да утврдимо истину. Наша обавеза је, према грађанима ове земље, да утврдимо шта је узрок повећане стопе учесталости малигних болести, малигних болести крви, конгениталних аномалија. То је наша дужност. Резултати до којих комисија треба да дође, када буду дошли, имплицираће и

правну и политичку димензију и утрти пут правном и политичком деловању наше државе. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем колеги Лакетићу.

Реч има народни посланик Војислав Шешељ.

Изволите.

ВОЈИСЛАВ ШЕШЕЉ: Даме и господа народни посланици, Народна скупштина Републике Србије са поприличним закашњењем ставила је на дневни ред овај проблем. То је требало урадити још почетком 2000-их година, али знамо да је држава тада била под једним прикривеним видом стране окупације, окупације од оних истих који су нас бомбардовали, па није било ни теоријских шанси да се то догоди. Али ни сада није касно, сада смо можда темељитије припремљени јер већ има објављених књига на ту тему, па чак и једна докторска дисертација, коју сам имао част да погледам.

Колико је то важно питање видимо пре свега по томе колико је узнемирен онај Скот, амерички амбасадор. Можете мислити, Скот каже – није осиромашени уранијум кривац за омасовљење броја оболелих од рака, него пушење. Пропушила Србија. Међутим, у Србији је 1998. године од укупног броја грађана било 44% пушача, директних уживалаца дуванског дима, а данас их има 38%, дакле за 6% мање. Требало би да се смањи и број оболелих од рака, бар од оних врста за које је доказано да дуван директно утиче на њихову појаву, поготово када је реч о раку плућа.

А шта кажу наши статистички подаци? Те 1998. године, када смо имали 44% пушача од укупне популације, био је 18.841 грађанин оболео од рака, дакле од укупне популације (одрасли, старци, жене, деца итд.), умрла су 12.162. Та бројка почиње нагло да расте: већ 2005. године 24.369 оболелих од рака а 14.000 умрлих, да би 2015. године било 38.066 оболелих од разних врста рака и 21.865 умрлих.

Податке за 2017. годину још немам, али ми немамо ниједан други фактор који би, осим дуванског дима и ових класичних облика изазивача канцерогених болести, као што су разне вештачке материје, силикони, азбест итд. ... Све то траје па траје, употреба тих материја за које је доказано да су канцерогене се и смањује, боље се контролише прерада хране, а оволики је број оболелих. Једини узрочник може бити бомбардовање осиромашеним уранијумом, плус, што не смемо заборавити, рушење разних објеката по Србији које је довело до цурења штетних материја и загађења.

Осим осиромашеног уранијума, највећа опасност прети од пиралена – најугроженији су Крагујевац и околина, Бор и околина, и живе – најугроженији су Панчево и Нови Сад. Али пазите, свака погођена трафостаница изазвала је загађење околине опасно по људско здравље. Свака погођена трафостаница, а да не говоримо о већим објектима.

На сву срећу, Влада Србије, у којој сам имао част да се бавим управо тим пословима јер сам водио Одбор за привреду и финансије, извршила је дислоцирање свих хемијских материја из „Прве искре“ из Барича. Иначе, да

је то погођено, цели би Београд поумирао. Ми смо то на време извезли цистернама, уклонили на сигурно место, никад вам нећу рећи где, и данас је то тајна, али никог није угрозило, сви су спасени. То је било најопасније у целој Србији и ми смо то већ првих дана изнели ван подручја Београда, ван подручја насељених места, на сигурно место.

Видите, када је реч о осиромашеном уранијуму, имамо ми једно трагично искуство које је претходило бомбардовању из 1999. године, имамо искуство бомбардовања Републике Српске. Према неким подацима, тамо су неки циљеви већ 1994. године гађани осиромашеним уранијумом, највише 1995. године. Најгоре је страдало место које се зове Хаџићи, то је градска општина Сарајева, периферна општина, у једној прилично уској котлини. Ми смо тамо имали посебно важне војне објекте. То су углавном били објекти за ремонт, али је НАТО, из њему знаних разлога, желео да баш тамо истресе највише осиромашеног уранијума.

Највише су се, након Дејтонског споразума, српски становници Хаџића – то је већински била српска општина и пре рата – преселили у Братунац. И одмах су почели масовно да умиру. Тамо је невероватан проценат смртности од рака. Не желим сада да говорим напамет, одавно податке нисам имао пред собом, али то је све веома проверљиво и то зна цела Република Српска.

Стопа смртности у Србији од рака је на врху стопе смртности од те болести у целој Европи.

Видите, гађали су нас отпацама. Осиромашени уранијум представља нуклеарни отпад након обогаћивања уранијума који се користи за нуклеарно оружје и који се користи за атомске централе. Свака земља која има атомске централе муку мучи где ће да ускладишти атомски отпад. Американци су се досетили да један део тог отпада употребе за тзв. конвенционално оружје, односно муницију за конвенционално оружје, јер има вишеструко већу пробојност, поготово када је реч о тенковима, када је реч о зиданим објектима, када је реч о утврђењима. Уместо да то негде сакрију, склоне у Стеновите планине, на дно океана, у заштићеним бурадима, пошто је процес распада, наилазио сам на различите податке, између милијарду и четири милијарде година, то је неуништиво, они су одлучили у једном моменту да десет тона (!) осиромашеног уранијума истресу на Србију и решили проблем складиштења нуклеарног отпада. Сада ви Срби видите шта ћете са својом генетиком, шта ћете са својим потомством.

Оно што је ту опасно... Пазите, они су највише гађали циљеве на Косову и Метохији. Од циљева у остатку Србије гађали су околину Врања, Бујановца и Прешева. Велики је број места на Косову, два, четири, шест, осам, десет, дванаест, чију су околину гађали овим нуклеарним отпадом. Тамо су највеће жртве Албанци, њихови пријатељи. Њихови савезници који су их гурнули у побуну против Србије, у грађански рат, овако су их унаказили. Њима се највише рађају дефектна деца, некада са две главе, некад

са вишком удова, деформисане животиње итд. То је тамо далеко, далеко присутније него у остатку Србије.

Али Ибар је река која се улива у Западну Мораву и, значи, цели моравски слив од Краљева до Смедерева угрожен је. Морава и у Дунав уноси те материје. Свако од нас може да рачуна да у свом организму има понешто од тога. То би можда апаратима из домена нанотехнологије могло да се утврђује. Та нанотехнологија је поприлично фантастична наука јер се бави материјалима који су микроскопски једва видљиви, али они имају своје дејство и дејство у сваком човеку. Ко зна колико ћемо то носити у својим генима, колико ћемо носити у свом организму и колико ћемо све то преносити.

Огроман број животиња је на овај начин угрожен, заражен. Биљна храна је заражена. Наравно, највише тамо где је било најинтензивније гађање, али није угрожена само Србија, него и Мађарска, Румунија, Бугарска и Македонија, па чак и сама Албанија, оне високе планине је нису могле заштитити од овако концентрисаног гађања осиромашеним уранијумом.

Даме и господо, рекох већ, имам овде једну књигу објављену на ту тему – ја сам је прочитао, нећу је вама читати, прочитајте сами – „Злочин у рату, геноцид у миру – последице НАТО бомбардовања Србије 1999. године“. Аутори су Владислав Јовановић, Слободан Петковић и Слободан Чикарић. То је књига од које би наш одбор требало да крене, од читања те књиге, па да иде даље, да разматра све погодне материјале.

Видите, шта је ствар са тим осиромашеним уранијумом? Да је он концентрисан пао на једно место, па да смо га ми залили довољним количинама бетона или олова па онда бетона, не би представљао опасност, али он се распростирао по ширини територије а највише на Косову. Само јонизујуће зрачење, мала доза тог зрачења, изазива рак код људи. То је удисала стока, конзумирали су људи.

Поред тог осиромашеног уранијума, како је рекао господин Слободан Чикарић, један од аутора књиге, коришћен је још опаснији плутонијум 239, који се користи за америчке атомске бомбе. Бацати плутонијум је десет пута већи злочин, по процени господина Чикарића, него бацати само осиромашени уранијум. Одређен број тих бомби био је снабдевен и плутонијумом. Четири локалитета на југу Србије која су највише бомбардована, у околини Враћа, јесу Пљачковица, Боровац, Братоселце и Рељан. Требало би одмах тамо послати стручне екипе како би на терену вршиле испитивања: испитивања земљишта, испитивања ваздуха, воде, испитивања људи који тамо живе, лешева умрлих од рака, и домаћих и дивљих животиња.

Видите, Американци су у својој земљи угасили постројење које је правило пенетраторе од осиромашеног уранијума јер је то повећавало зрачење од 380 грама уранијума. Укинули су те уређаје, а бацили их на Црну Гору.

Над Србијом и Црном Гором изгорело је, да не говоримо само о осиромашеном уранијуму, 16.500 тона керозина у мање од три месеца. И то има последице.

Затим, у атмосферу је отишло 20 тона хлора због бомбардовања „Петрохемије“ у Панчеву. То је било 15. априла 1999. године.

Уништавање нафтних складишта довело је до ослобађања огромних количина угљен-диоксида али и посебне групе висококанцерогених једињења која представљају полицикличне ароматичне угљоводонике.

Повишене количине диоксина и фурана, такође канцерогених материја, регистроване су чак у Тракији, у Грчкој, у априлу 1999. године.

Око три и по милијарде килограма земље је измештено услед експлозије бомби, и та земља која је измештена на неки начин је свакако затрована.

Флуороводоничну киселину, рекох, то је било 165 тона... Аутори једног од ових текстова, то је Даница Грујичић, она мисли да смо то испустили у Саву. Сто шездесет тона флуороводоничне киселине из Барича нисмо испустили у Саву. Да смо је испустили или да је погођена, оде цели Београд. То смо на време цистернама извезли. И, ако је и за шта заслужна та Влада Србије 1999. године, то је што је на време спасла Београд знајући какви су ови зликовци и да се неће устручавати да гађају најопасније објекте.

У Панчеву и Новом Саду у Дунав је отишло три тоне живе. Ово су опет подаци према Даници Грујичић, која се овим озбиљно бавила. Нови Сад, Бор, Крагујевац и Панчево су проглашени небезбедним местима за живот. Радијација је била повишена и у Румунији, Бугарској, Грчкој и Македонији.

Распршивање алфа честица, које се разносе путем ветра, било је забележено у Чешкој, Словачкој, Пољској, Белорусији, Румунији и Мађарској. Алфа честице су једна врста космичких честица које су у већој концентрацији смртоносне, све разарају, све уништавају. Није овде била толика концентрација, али била је концентрација која је примећена и која је већ сама по себи опасна.

Поред Новог Сада и Панчева, Бора и Крагујевца, рејони контаминације су још Лучани, Прахово, Рашка, Врбас, Ниш, Приштина, Лесковац, Врање.

Светски просек оболелих од малигних обољења је 2.000 на милион становника. У Србији је број оболелих 5.500 на милион становника, што је 2,7 пута изнад светског просека!

Још неке податке сам прикупио. Ово је из докторске дисертације др Миљане Стојановић Милосављевић, која је одбранила докторску дисертацију пре неколико година на Биолошком факултету. Говори о разним врстама контаминације, а посебну пажњу посвећује изливању пираленског уља које је ушло у ланац исхране. Истраживала је подручје водотока реке Лепенице од њеног уласка у Крагујевац до уливања у Мораву, као и

фабрички круг „Заставе“, која је ракетирана 9. и 12. априла. Тада је уништена трафостаница и оштећено пет трансформатора, тако да се излило пираленско уље у земљиште и преко кишне канализације доспело у реку Лепеницу. Пирален се највише акумулира, како докторка каже, у масном ткиву и највећи штетни ефекти могу се очекивати код риба, змија, птица и сисара. Највише је угрожен човек, наравно, јер је зависан и од биљне и од животињске хране.

Малопре је господин Лакетић говорио о Комисији УН која се бавила овим питањем. Ја сам исто то мало читао, проучавао и морам да поменем једног човека који се зове Бакари Канте. Он је Сенегалац који је био шеф Мисије програма УН. Поднео је извештај о стравичним последицама бомбардовања Србије, који никад нигде није објављен. То су у УН једноставно закључали у некој фиоци.

(Председавајући: Приводите крају, колега Шешел.)

Он говори о ужасу који је то произвело. Морам да похвалим, иначе, пошто је реч о Сенегалцу – кад год сам се у животу сусретао са Сенегалцима, морам да кажем да су то били изузетно озбиљни, часни људи, непоткупљиви. Такав је био и један судија у Хашком трибуналу, који се показао као частан и непоткупљив. Такав је и овај који је радио на истраживању података о контаминацији Србије.

Оно што нисам стигао да говорим, то је о овом судском процесу који је вођен у Италији јер је 7.000 италијанских војника КФОР-а оболело од рака у току боравка на Косову. Седам хиљада!

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем.

Реч има народни посланик Петар Петровић.

Изволите.

ПЕТАР ПЕТРОВИЋ: Господине председавајући, даме и господо народни посланици, Посланичка група ЈС поздравља што је коначно дошло на дневни ред да се истражи и сазна пуна истина о томе шта се догађало и какве су последице после бомбардовања НАТО-а 1999. године. Посебно нам је задовољство што припадамо овој скупштинској већини која је нашла снаге да после дужег времена ову тачку стави на дневни ред и да јавност, не само Републике Србије него комплетна светска јавност, буде упозната са резултатима до којих ће доћи ова комисија.

Сигуран сам да ће ова комисија урадити стручно, савесно, морално и одговорно свој посао, да ће доћи до оних резултата. Ја бих волео, у име Посланичке групе ЈС, да резултати буду негативни, да не постоји узрочно-последична веза између броја оболелих од канцерогених обољења на територијама које су гађане осиромашеним уранијумом, али сам сигуран у једно – не прејудицирам одлуку комисије, али с обзиром на статистичке податке – да ће ипак моја жеља и воља бити узалудна, да ће резултати бити сасвим другачији.

Оно што желим на почетку да кажем јесте да сам просто био запањен неколико дана уназад, читајући дневне листове и гледајући неке електронске медије, како су се одједанпут подигли НАТО заштитници, одједанпут постали гласноговорници, причајући о томе како осиромашени уранијум није штетан. Нарочито је запањујућа изјава једне даме (да употребим тај израз, иначе она од даме није ни „д“), која много воли НАТО, која је јуче или прејуче изјавила, данас је то штампа објавила, како је осиромашени уранијум добар за белјење дечјих зуба! Па, ја јој препоручујем, даме и господо, да узме тај осиромашени уранијум и бели зубе својој деци, својим унуцима, својим рођацима, а не да препоручује да други раде то. Како је само није срамота да тако нешто јавно изјави? Али, знате шта, пара буши где бургија неће и за проклети новац све се може урадити.

Такође, амбасадор једне западне силе, коме уназад неколико дана мењају презиме, па није више Скот него је сад Скат, али ја ипак задржавам оно раније презиме, да је он ипак Скот, изјављује како је за повећан број оболелих од канцерогених обољења тамо где су падале НАТО бомбе узрок пушење. Могуће је да је то, само статистика, о којој је говорио и господин Шешел, говори сасвим другачије. Значи, то не може да буде разлог, него је разлог тај што су НАТО зликовци бацали бомбе на одређене територије Југославије, Србије, Косова и Метохије, и то обогаћене осиромашеним уранијумом.

Према томе, не треба скривати истину. Италијани су чланови НАТО-а. Они су пријатељи са многим земљама, чак су са њихове територије летели авиони који су бомбардовали Србију, Косово и Метохију, Југославију. Али они су рекли, на основу истраживања које су њихове стручне комисије и стручни људи радили, а њихов парламент доносио је одређене одлуке, и статистички подаци у Италији говоре у прилог томе, да има узрочно-последичне везе између оболелих италијанских војника од канцерогених обољења управо због тога што су се налазили на територијама где су бацане НАТО бомбе обогаћене осиромашеним уранијумом.

Према томе, мислим да овде не треба много причати; једноставно, треба дати одрешене руке комисији да на свој начин, стручан, одговаран, моралан, као што сам рекао, дође до одређених резултата, да нас упозна са тим и да цео свет буде упознат са тим шта су нам радили, ни кривим ни дужним.

Читајући опет неки дан... Кажу да су хтели да сруше недемократски режим Слободана Милошевића тиме што су бомбардовали Србију и Југославију. Само један пример, даме и господо, да вас подсетим како је то рушен недемократски режим: да је, рецимо, НАТО бомба у Варварину, гађајући мост на Великој Морави, убила ћерку тадашњег председника Општине Варварин, који је био из СПО-а, дакле, био је из странке која је била противник Слободана Милошевића. Како су то, гађајући Варварин, где

је на власти СПО, хтели да руше недемократски режим Слободана Милошевића? То је само један пример, а има тих примера колико хоћете.

Према томе, посланици Јединствене Србије одају признање овој скупштинској већини што је смогла снаге да са оваквим предлогом дневног реда изађе. Сигуран сам да ћемо једногласно – надам се да ће опозиција прихватити предлог да се ова комисија формира – формирати ову комисију, чекати те резултате, да покажемо тим светским полицајцима да не могу да уништавају поколења, децу и унуке бацајући најопасније бомбе са осиромашеним уранијумом, баш да би задовољили неке своје интересе. Хвала лепо.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ (Владимир Маринковић): Хвала, колега Петровићу.

Реч има народни посланик Зоран Живковић.

Изволите.

ЗОРАН ЖИВКОВИЋ: Хвала лепо.

Нема сумње да треба да буде формирана ова комисија, ту нема никакве дилеме. Има пуно разлога. Мени је најважнији разлог то што је ово тема која је јако дуго, у последње време интензивно, врло присутна у српској јавности. Све теме које имају такав карактер треба објаснити, треба доћи до чињеница и показати те чињенице јавности са места које је надлежно, компетентно, које има ауторитет у српској јавности.

Ја то мислим и за све друге ствари. Када се за неког политичара или за било ког другог грађанина каже да је лопов, онда надлежно тужилаштво треба да се изјасни у најкраћем року да ли је то тачно или није. Ако се за неког каже да је издајник, онда опет неко надлежно тело треба да да што пре изјаву о томе да ли је то тачно или није. Са које год стране да дође таква клевета, пријава или како год хоћете, то мора да се реши.

Зато сам за то да се формира ова комисија. И апсолутно нема никакве сумње да ћу, ако дан за гласање буде у неко нормално време, доћи да гласам за овај предлог. Ако не будем ту, сматрајте да сам гласао за овај предлог.

Има неколико дилема које треба решити, најдобронамерније хоћу да вам то кажем. Прво, рок који је дат комисији је превелик. То је годину и по дана – ако добро рачунам, крај 2020. године – за први прелиминарни извештај. Мислим да је то предуг рок и да је рок од годину дана сасвим довољан. То значи да би јул 2019. године био добар рок да се да први прелиминарни извештај о томе до којих чињеница се дошло. Мислим да може и пре да се дође, али нека буде годину дана.

Рађена су разна истраживања досад и ово неће бити прво. Не умањујем значај рада ове комисије и истраживања која ће она да покрене, али мислим да је, у односу на истраживања која су рађена и чији су аутори давали различита тумачења утицаја осиромашеног уранијума и свег другог ђубрета које је бацано на нашу земљу 1999. године, већ пуно тога довољно испитано и да ће то да олакша новој комисији, стручној комисији. Јер, комисија

Скупштине је ту да да политичку тежину целом том истраживању, а наравно да треба ангажовати стручњаке који треба да дају своје стручно тумачење, и то стручњаке с обе стране – из групе оних који кажу да постоје негативне последице и из групе оних који кажу да те последице нису утврђене. Мислим да је то добра комбинација и да је година дана сасвим довољан рок да се заврши с тим.

Мислим да је састав скупштинске комисије исто важан и да би ту требало чланови да буду из свих странака, свих политичких група, и оних које подрже овај предлог (ја ћу бити међу онима који ће да га подрже), а и међу онима, ако буде оних који га не подржавају, мислим да и они имају право на то, и очекујем да будем предложен у састав ове комисије.

Морамо да решимо једно политичко-техничко питање, а то је – шта ћемо, како ће комисија да ради, и стручни тимови, на територији Косова и Метохије? Сви се слажемо, то је историјска чињеница, да је тамо бачено највише муниције са осиромашеним уранијумом, скоро цела количина од десет, петнаест или не знам колико тона, колико су подаци. Како ће комисија да ради на тој територији? Да ли су већ обављене неке консултације, било са међународним фактором на КиМ, било са онима са којима очигледно актуелна власт има добре контакте? Да ли ће бити омогућено стручној комисији, стручним телима, тимовима, да на адекватан начин добију могућност да истражују ову тему и на територији Косова и Метохије? Мислим да је то јако важно, јер без тог сазнања тешко да може да се дође до релевантних научних и стручних података.

Сигурно је, понављам још једном, да треба да се формира комисија, да скупштински састав буде такав да буду све политичке групе представљене у њој и да се у састав стручних тела која ће радити за комисију иницијално именују и једни и други, и они који су досад били заступници једне тезе и они који су били заступници друге тезе.

Да ли ова комисија треба да се бави оправданошћу бомбардовања 1999. године? Апсолутно не. За то нема никаквог оправдања. Нити је било тада, нити га има данас. То што је тада Србија имала једну ненормалну власт, не само недемократску, то није тема коју треба везати за бомбардовање, у то нема никакве сумње. Ја сам био тада, као и данас, противник таквог начина „помагања“ демократским снагама. Нити смо тражили, нити смо били срећни што се то десило, напротив, и о томе постоје многи историјски докази.

Мислим да је јако важно да комисија у свом стручном делу, односно да се ти стручни тимови баве и последицама друге муниције, другим последицама бомбардовања. Било је свега и свачега, свашта се тада погађало, дизало у ваздух, трафостанице, које су тада имале оне хладњаке у којима је било неко уље па је била дилема да ли је уље неке финске или шведске производње, које, наводно, није било канцерогено када експлодира, или је било руске, које јесте. Разне су дилеме биле.

Имао сам ту несрећу да будем у граду који је ван територије Косова и Метохије највише бомбардован у току НАТО интервенције или НАТО агресије и имам лични мотив да што више чињеница сазнамо и да видимо шта се са тим може учинити.

Понављам, не постоји ниједан разлог који би могао да оправда бомбардовање НАТО-а 1999. године. Треба да се формира комисија, уз ове детаље које треба дефинисати, а то је, мислим – скратити рок за њено деловање, у састав стручних тела узети заступнике и једне и друге тезе, да њихов закључак буде последица нових анализа а не њихових претходних ставова, да у скупштинском делу комисије буду представници свих политичких група и да дамо, када се заврши цео тај посао, озбиљне предлоге шта може да се уради с тим налазима. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Хвала, колега Живковићу.

Реч има народни посланик Мирослав Алексић.

Изволите.

МИРОСЛАВ АЛЕКСИЋ: Захваљујем, господине председавајући.

(Дарко Лакетић: Да ли могу да одговорим као представник предлагача?)

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Нисам вас видео у систему.

Извините, колега Алексићу, морам да обришем листу.

Пријавите се, колега Лакетићу. Била је пуна листа, стога вас нисам видео у систему.

Реч има др Лакетић.

ДАРКО ЛАКЕТИЋ: Дужан сам као предлагач да дам неколико објашњења.

Што се тиче времена извештавања, предвиђено је да комисија пружа шестомесечни извештај Народној скупштини, а да тај први прелиминарни извештај, не кажем завршни, већ први прелиминарни, буде 2020. године. Зашто? Сматрам да је то ваљан рок.

Подсетићу Парламент на једну информацију коју сам поделио са вама данас у уводном излагању, а то је да је Италијански парламент кренуо у истраживање овог проблема после 2000. године, формирао прву комисију 2005. године; од 2005. закључно до 2018. године они су истраживали проблеме. Прва и друга комисија нису дошле до релевантних података, дакле, дошло се до неких информација, али не до релевантних. Тек је ова трећа комисија, после толико година, успела да дође до информација, до чињеница које су направиле један искорак у смислу одбране права тих људи. Пре свега, њихов циљ је био да заштите њихове војнике.

Зашто ово говорим? Зато што је реч о једном комплексном проблему, зато што је реч о комплексној здравственој, медицинској, научној методологији. Ја бих био врло задовољан, врло срећан кад бисмо ми могли то у року од месец дана да завршимо и решимо, али мислим, управо из ових

разлога, да је овај временски рок, ова временска дистанца задовољавајућа и надам се да ћемо у овом временском периоду доћи до ваљаних доказа.

Што се тиче територије Косова и Метохије, ја сам већ ступио у контакт са колегама са Медицинског факултета у Косовској Митровици и са здравственим установама северно од Ибра. Добићу информацију од здравствених установа, такође, јужно од Ибра. Говорим о здравственим установама где се лече Срби. Покушаћу, дакле покушаћу да дођем до информација и свих релевантних података са свих места (говорим о простору где су падали пројектили). Мислим да није упутно да са ове дистанце, када комисија још увек није формирана, говорим о томе, али ми је намера да заиста у наредном периоду један од првих задатака буде управо верификација свих локација, као што сам рекао у уводном излагању.

Што се тиче састава комисије, дефинитивно, биће састављена од посланика из редова позиције и опозиције. Пре свега ћу водити рачуна да ти посланици буду адекватног образовања, од којег ћемо имати користи као комисија у свом раду; дакле, говорим о професионалној оријентацији. И неће бити састављена само од људи који су народни посланици, циљ је да се она прошири оним лицима која су релевантни стручњаци у својим областима, јер једино на тај начин можемо доћи до истине.

Такође, дужан сам још једно објашњење. Као што и наслов у предлогу ове комисије говори, она ће истраживати ефекат свих токсина, свих супстанци које су потенцијално узроковале малигне болести и све оно што штети здрављу, са посебним освртом на осиромашени уранијум. Наиме, неће нам доминантна прича бити само радиолошки ефекат уранијума. Има ту много супстанци чији ефекат морамо испитати – говорим сада о утицају на здравље – то су бензени, то су пиралени, различити деривати хлора, да их не помињем, али комисија се неће ограничавати на радиолошки моменат везано за осиромашени уранијум.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Хвала, докторе Лакетићу.

Реч има народни посланик Мирослав Алексић.

Изволите, колега Алексићу.

МИРОСЛАВ АЛЕКСИЋ: Захваљујем, господине председавајући.

Даме и господа народни посланици, Народна странка подржава оснивање ове комисије за истрагу последица НАТО бомбардовања 1999. године. Свакако, то јесте важно због будућности нације и наше деце, да једном засвагда дођемо до ваљаних информација, везано за оно о чему слушамо већ деценијама. Међутим, постављамо питање – зашто се то баш сада спроводи, зашто се баш сада оснива једна оваква комисија? Зашто то није раније спроведено? Зашто та комисија није формирана одмах после бомбардовања, још 1999. године?

Ја ћу вас подсетити да је Влада Мирка Марјановића, која је тада вршила власт у Србији, до 2000. године практично била на власти и да је било довољно времена да се од 1999. године до 5. октобра 2000. године формира

једна таква комисија. И формирана је, и то јесте суштина проблема. Дакле, било је већ оваквих и сличних комисија, које су формиране без епилога и без резултата. Дакле, 1999. године је такође једна комисија формирана и покренуто је истраживање одмах после НАТО бомбардовања Србије 1999. године на ВМА. Покушало се доћи до одговора на питање колико су војници са Косова, као и њихови потомци, изложени ризику због контакта са осиромашеним уранијумом.

Стручњаци са ВМА који су учествовали у овом пројекту кажу да је формиран и праћен узорак од две хиљаде војника. Испитивање је обухватило и њихову децу рођену од 2000. до 2004. године, која се такође лече и контролишу у систему ВМА; деце је било укупно 1.752. Такође, као контрола узет је узорак деце која су рођена раније, пре 1999. године, од 1995. до 1999. године, њих 1.204. Међутим, иако су после прегледа медицинске документације добијени алармантни подаци тада, говорим о 1999. години, после бомбардовања, да су деца рођена за време НАТО бомбардовања имала учестале аномалије, ендокрине и метаболичке болести, као и малигне неоплазме, из неког разлога то истраживање није добило епилог. Званично објашњење актуелне власти 1999. године било је да број испитаних није био довољан за научну анализу, а незванично – тадашња власт је зауставила то истраживање.

У тадашњој власти Владе Мирка Марјановића, која је била на власти и када је Србија бомбардована 1999. године, учествовали су и неки људи који и данас, гле случаја, учествују у власти. Поред актуелног председника Републике Александра Вучића, који је 1999. године у тој влади био министар информисања, у њој су учествовали и Војислав Шешел, Томислав Николић, Јоргованка Табаковић и председница Парламента Маја Гојковић. Дакле, исти људи су 1999. године учествовали у Влади када је покренута једна комисија слична овој коју предлагете данас па сте резултате те комисије сакрили у страну, а данас, у 2018. години, у овом тренутку, један број људи који су и тада учествовали у власти наше земље предлаже формирање једне овакве комисије.

Ако мене питате, најбоље би било да се бомбардовање уопште није ни догодило и да нема потребе да разговарамо данас о овоме, али то није питање за неке од нас, питање је за неке друге, који су тада водили политику ове земље и чија политика је довела до овог о чему данас треба овде да разговарамо, а то је угроженост здравља грађана Републике Србије, наше деце и нашег природног окружења.

Ми смо става да овај посао треба да раде најстручнија лица, институције које су релевантне и које су надлежне да се баве овим послом. Иако подржавамо ову комисију, сматрамо да у њој обавезност чланства треба да имају они који су најрелевантнији у Србији да се баве овом тематиком. Нисам сигуран да међу нама посланицима има стручњака из ове области који би могли да дају квалитетан допринос овој комисији. Или, уколико је циљ

комисије политикантске природе, па да у овом тренутку, када нам председник сваког дана кроз медије шаље поруку и припрема јавност да Косово треба признати или потписати споразум или да неће више дозволити ратове итд., па сада хајде да се мало поиграмо и овом комисијом, као политичари, и направимо комисију. Дакле, сматрамо да је ово посао који се тиче стручњака и компетентних људи који треба да се баве овом облашћу.

Што се тиче нас политичара, имали смо прилику много пута досада (ви сте шест буџета усвојили као актуелна власт) да подигнемо буџет Министарства здравља, пре свега за опрему за рано откривање карцинома. Нажалост, ни колега доктор, предлагач, није прихватио наше амандмане када смо предлагали да се уместо гондола, јелки и фонтана улаже у здравствени систем Србије. Тада сте све те наше амандмане одбили, нисте говорили о њима, а могли смо и тада да говоримо о томе да део средстава треба усмерити управо на опрему и у медицинске центре за рано откривање карцинома и другу сличну опрему.

Наравно, ова тема о којој данас говоримо резултат је наших политика. Кад кажем наших, мислим на Србију, али оних који су водили ту политику тада. Жао ми је што су исти људи који су 1999. били актери свега што се тада дешавало данас поново актери, само у једној другој улози. Желим да верујем да се неће никада догодити то што је било 1999. године, али ми се чини да ће исти ти актери тај део територије због кога смо и бомбардовани, због кога имамо овакве комисије које предлагате да се формирају, део те територије због које се гинуло и ратовало данас дати Албанцима. Све говори о томе: у власти сте са Рамушем Харадинајем, наши министри, наши посланици учествују у власти на Косову. А сада ето накнадне памети да видимо шта се догађало, ко је крив и какве су последице НАТО бомбардовања од истих људи који су чинили власт када је 1999. године Србија бомбардована.

Стога позивам председника Републике да дијалог о Косову водимо овде, у овом парламенту, да научимо нешто из грешака у прошлости, да се не понови то што је било у нашој историји и о чему данас разговарамо; да сада дође у Парламент и да са нама посланицима, који представљамо све грађане Републике Србије без обзира на то где живе, у ком месту, селу или делу територије Републике Србије, разговара о томе шта је политика Србије, да дођемо до закључка како ћемо преговарати даље и водити дијалог са Албанцима; да тај дијалог крене овде у Парламенту, а не по медијима где он разговара са водитељима или саопштењима која пласира кроз своје режимске медије; да ту расправимо са њим ко је јунак а ко није јунак, ко би ишао у ровове да седи на минус петнаест, а ко не би. Јер последњи пут, док су неки седели и лежали у рововима, док су се борили и гинули за Србију, он је решавао своје стамбено питање и 1999. године обезбедио себи стан, као министар за информисање у Влади.

Према томе... (Искључен микрофон.)

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Колега Алексићу, ја вас молим да се вратите на тему. Нема потребе, стварно, када је у питању ова тема и оваква расправа, да се бавимо тим стварима. Бар од вас то не очекујем. Хвала.

МИРОСЛАВ АЛЕКСИЋ: Дакле, што се тиче комисије, предлажем, у име Народне странке, да се најстручнији људи и институције ангажују за рад ове комисије, јер је питање јако важно и јако озбиљно, да се ово питање не користи у наредном периоду у политичке сврхе, где ће неки од нас посланика седети у тој комисији и поново се надмудривати на релацији власт–опозиција, већ да то има једну озбиљност и да епилог рада ове комисије, која би требало на сваких шест месеци да информисе Парламент о резултатима рада, заиста постоји. Да се не догоди иста ситуација која се догодила 1999. године, када резултати тадашње комисије и тадашњих истраживања која су спровођена на ВМА нису били, практично, ни обелодањени, нити се неко њима после тога бавио. То говорим нарочито због тога што су исти људи (или један број њих) тада учествовали у вођењу државе; исти ти људи двадесет пет година, и више, учествују у вођењу ове државе.

Данас... Упозоравам вас да ово није тема ни за какво политиканство, нити за скретање теме са онога што се данас дешава, а дешава се да нас полако водите, корак по корак, ка независности Косова, свих ових шест година. Ви који сте тада владали, када смо ратовали због тог Косова, данас сте спремни, очито, да потпишете правнообавезујући споразум са Косовом и да та наша земља постане друга држава Албанаца на Балкану. Захваљујем.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Повреда Пословника, Наташа Јовановић.

НАТАША ЈОВАНОВИЋ: Господине Маринковићу, повређено је на најгрубљи могући начин достојанство Народне скупштине. Ви сте били дужни да реагујете када је говорио посланик Алексић из Трстеника, који се овде лажно представља као промотер неке странке која није изашла на изборе, а чији је председник Вук Јеремић. Управо онај Вук Јеремић који је, док је наш народ страдао под зликовачким НАТО бомбама, био уљуљкан у топлом стану у Лондону код свог тате. Значи, побегао је из Србије, баш као што је и Зоран Ђинђић, и читав врх Демократске странке је тада тражио да се Србија још више бомбардује како би испунили све услове западних налогодаваца, тих зликоваца који су разорили Србију.

Да би неко био квалификован, без обзира на то из ког места долази (ево, ту је колегиница Турк, има колега које су такође из тог краја Србије), да о било чему говори, што овај претходник није, мора да зна да постоји одређена временска дистанца када се нешто утврђује, значи да има основне и елементарне квалификације, о чему ће више да говоре генерал Делић и лекари из различитих политичких странака. А не да слаже и обмане грађане Србије да је формирана комисија, што никада није, јер тада је била државна заједница Србије и Црне Горе, тако да Влада Републике Србије и Мирко Марјановић и учесници у Влади из Српске радикалне странке никако нису могли да формирају такву комисију.

Значи, претходни говорник то не зна. Ви сте били дужни да га на то упозорите. Јер, управо сада је први пут (додуше, то је могло да се уради и раније) да се покреће иницијатива да се формира национална комисија која ће, нажалост, да утврђује колики је проценат и колико учешће зликовачких НАТО бомби у малигним обољењима у Србији. Подаци говоре, и то је запањујуће, о томе је говорио и председник Шешел, да је то 2,7 пута. Ако то некоме није довољно, некоме ко представља у сваком смислу издајничку опцију за ову земљу, да се обрати на такав начин, онда заиста ви треба да реагујете, јер то је најгрубље кршење достојанства Скупштине и срамота за сваког часног грађанина Србије.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Хвала вам на овој сугестији.

Трудим се да... И мислим да сви народни посланици који учествују у дебати, а и они који не учествују у дебати, треба да се потруде да бар ова тема буде део једне коректне парламентарне расправе и, надам се, део где ћемо остварити минимум консензуса.

Сматрам да нисам повредио Пословник управо из разлога што, ето, сваки народни посланик има право да каже шта жели, уз још један апел свима да о овој теми стварно треба да коректно расправљамо, а не да уносимо било какво политиканство и аспект дневне политике и конфликта.

Да ли желите да се Народна скупштина изјасни у дану за гласање, госпођо Јовановић? (Да.) Желите. Хвала.

Реч има др Дарко Лакетић као овлашћени предлагач.

Изволите.

ДАРКО ЛАКЕТИЋ: Захваљујем се.

Господине председавајући, уважене колеге народни посланици, циљ мог почетног излагања јесте био да разјаснимо све научне дилеме, стручне дилеме, све оне моменте које је неопходно дефинисати у раду комисије. Међутим, ово што сам чуо од претходног говорника заиста представља политиканство и увођење политике у овако осетљиву и племениту идеју. Нама је циљ истина и нама је циљ здравље људи. Наш циљ је да откријемо шта је узрок оболевања. Мислим да је неморално користити такву материју у дневнополитичке сврхе.

Оно што бих такође хтео да кажем, ова комисија је заиста требало да буде формирана значајно раније. Зашто није формирана после 2000. године? То је био моменат када су се врло лако могле евидентирати све физичке карактеристике места где је пао пројектил. Тада је било време да се директно утврди и концентрација токсина, концентрација узрочника. Сада је прошло... колико година?

Ја ћу вам рећи – тада због политичког полтронства према Западу није било добре воље. На нашу жалост и на жалост грађана Србије, да се то тада урадило, можда не би последице биле овакве какве су данас. Мислим да то треба да буде закључак управо на тему тога, да се комисија формирала раније, могло је можда све бити другачије, говорим са научног аспекта.

Зашто? Зато што би се то подигло на адекватан политички ниво, зато што, једноставно, ефекти анализе свих тих нокси повлаче за собом и уклањање свих тих токсина из природе. Можда би, исто тако, начини дијагностике и савети и смернице у смислу боравка у одређеним деловима нашег простора били другачији. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Хвала, докторе Лакетићу.

Реч има Маријан Ристичевић.

Изволите.

МАРИЈАН РИСТИЧЕВИЋ: Даме и господа народни посланици, претходни говорник који је био овлашћен говорио је о кривици тадашњег руководства. Може да прочита мој говор од 23. марта 1999. године, слободно, има на „Отвореном парламенту“, има овде и сведока. Дакле, све што сам имао да кажем тада НАТО-у, као и нашем руководству, ја сам рекао. Вук „Потомак“ Јеремић није, он је чувао нафтни извор.

Када говоримо о руководству, Мишко Јеремић, отац Вука Јеремића, био је високи функционер и директор јавног предузећа. Председник Скупштине, његов партнер, био је Драган Томић, који је покушао чак и да спречи тај мој говор. Вук Јеремић се крио у Лондону. Њему није било битно ко се бомбардује. Вук Јеремић је после бомбардовања и отимања територије активно изграђивао косовску независност. Прво је казнио официре када је постао саветник Бориса Тадића, министра за одбрану; активно је учествовао у пензионисању официра који су учествовали у одбрани земље, чак се тиме хвалио Сједињеним Америчким Државама, ја сам показао тај документ.

Зато је он као физичар требало да да инструкције свом посланику шта треба да каже, с обзиром на то да ако је изучио физику, а није знао први Њутнов закон па вероватно не зна ни ово, требало је да зна колико је погубан осиромашени уранијум по становништво и здравље људи.

Треба рећи истину. Ми смо овде политичари. Американци се понашају као власници планете, то је истина. Они не траже партнере, они траже поданике и вазале. Ми се у то нисмо уклопили. Ја сам био нешто мекши 1999. године. Можда сам и грешио, можда сам тражио излаз кроз малу рупицу, које није ни било. Ја сам тражио да не идемо у тај рат, али можда избора није било, ја то са сигурношћу не могу знати. Али оно што са сигурношћу могу знати јесте да ми нисмо напали ниједну чланицу НАТО-а. Чак ни матична држава косовских Албанаца, Албанија, није била чланица НАТО-а. Није било никаквих разлога да НАТО бомбардује. Тиме је од одбрамбеног савеза постао агресорски. Господин Лазански ће свакако више говорити о томе.

НАТО савез су предводиле Сједињене Америчке Државе. Шта очекивати од државе која је истребила Индијанце, која је бацила атомску бомбу на староседеоце, на Хирошиму и Нагасаки? Вероватно је тамо било и осиромашеног и активног уранијума. Према томе, ми делимо на одређени начин последице које су имали грађани Хирошима и Нагасакија, грађани Јапана.

За 78 дана испаљено је 420.000 пројектила, било је 2.300 прелета. Пробаћу напамет: погођено је, чини ми се, 16 болница, погођена су 44 моста, уништено је 500 км путева, 595 км пруга, гађане су сем болница и школе – 69, обданишта и вртићи – 19. Дакле, неко је у име људских права дошао да интервенише и притом директно кршио људска права одмах, а последице кршења људских права осећамо и данас, и то свакако Онкологија 1, Онкологија 2, Онкологија 3 и Онкологија 4 треба добро да провере, они то најбоље знају и могу да доставе веродостојне податке.

Не треба југословенски народи да се радују због тога што је Србија бомбардована, чак ни они који су увек против нас, наши историјски противници из оне етапе братства и јединства (ја ни тада нисам веровао, ти њихови анимозитети према нама треба да се смире) – глобално је загађење, осиромашени уранијум не зна за границе. Посебно Албанци не треба да се радују, на њиховој територији било је највише осиромашеног уранијума.

Две рафинерије су погођене, ја живим између те две, у Новим Карловцима, између Новог Сада и Панчева. Кад погодиш две рафинерије, последице по права људи су и те како велике. Људи имају право на чист ваздух, људи имају право на чисту земљу, људи имају право на чисту воду.

Они који интервенишу у име људских права, најгрубље су их кршили, и ту морамо бити сви сагласни. Није у питању само осиромашени уранијум, којег је било од две до петнаест тона. Људи кажу да се од тога могло саградити 170 атомских бомби, тај податак сам нашао; неко каже десет, двадесет, а неко и 170 атомских бомби, које су бачене, већ сам рекао, на Хиросиму и Нагасаки. Ми делимо судбину тих грађана.

Нисам од оних који би се светили. Ми морамо убудуће бити и храбри али и мудри. Ми никада више не можемо и не смемо допустити да се ратови воде на нашој територији. Не смемо нападати никога другог, не желимо, али не треба ни да допустимо, морамо бити мудри да не допустимо да се рат води на нашој територији. Ми са Албанцима, који такође због овог пате, морамо наћи неко решење, пре или касније. Ја саветујем, што пре то боље.

Што се тиче Американаца, америчком народу желим све најбоље, желим боље руководство, желим да Америка више не производи конфликте да би боље продала ратну технику већ да се баци на привреду, привредне активности и да у име људских права, као најбогатија земља, помажу сиромашне, а не да на њих бацају осиромашени уранијум.

Политичари и богаташи почињу ратове. Да би били обогаћени, западни политичари и њихов део посејали су осиромашени уранијум. Има сељачка изрека – какво семе посејеш, такав плод треба очекивати.

Ја не верујем да су бомбе паметне. Ако су паметне, нека их баце сами на себе, лепи и паметни. Ја не верујем, за разлику од неких, а овде је наступао малопре један наш, и од Американаца, ја не верујем да је осиромашени уранијум витамин. Ако је витамин, нека га баце сами на себе. Али без обзира на то што какво семе посејеш, такав плод треба очекивати, ја Американцима

не желим да их ико запраши осиромашеним уранијумом, да им уради оно што су они урадили нама, да баца толико бомби, експлозива и осиромашеног уранијума на њих, ја то њима не желим. Ја сам Србин, нисам Американац. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Хвала, колега Ристичевићу.

Реч има др Милорад Мијатовић.

Изволите.

МИЛОРАД МИЈАТОВИЋ: Хвала, господине председавајући.

Даме и господо народни посланици, у име Социјалдемократске партије Србије морам да изјавим, са задовољством, да поздрављам формирање ове комисије и да ћемо гласати за састав ове комисије. Зашто то чиним? Па, због истине. Ми смо грађанима Србије дужни да кажемо истину о последицама НАТО агресије. Дужни смо због њиховог здравља, дужни због наше здраве околине и дужни смо због тога што морамо јасно рећи шта нас је то дочекало после НАТО бомбардовања. Неко каже – касно је. Не, никада није касно. Никада није касно да сазнамо све чињенице, а иза чињеница морају да иду и мере.

Сасвим је јасан мандат ове комисије. То пише у овом захтеву за формирање комисије и због тога уопште нећу говорити о било којим политичким аспектима. Ово није тема где треба добијати политичке поене, ово је тема која интересује грађане Србије и због тога ми подржавамо ову комисију.

Не очекујем да ће комисија дати одговоре на сва питања. Задатак комисије је да утврди чињенице, да иницира државу да тражи решења за проблеме који ће ту бити. Зашто ово наглашавам? озбиљна је тема, веома озбиљна и ту, да бисмо добили одговоре на сва питања, треба укључити стручну и научну јавност. Ми у Србији имамо научне институте и стручњаке који могу да дају одговоре на питања до којих ће доћи ова комисија у својим налазима.

Ово наглашавам и због тога што је ово искључиво стручна и научна тема. Сви смо ми доживели ту 1999. годину и знамо њене последице. Сви их носимо у себи, да ли су то стресови, да ли су то неке последице које су настале на психичком проблему, ми их носимо, али морамо знати шта ова држава мора да учини да се то превазиђе, и због нас који смо још увек живи али и због будућих генерација, јер морамо оставити здраву животну средину, очишћену од свих негативних последица НАТО бомбардовања.

Сам сам живео у Новом Саду, који је сваки други дан био бомбардован, знам шта значи уништавање рафинерије, знам шта значи уништавање мостова, знам шта значи кад уништавате рафинерију која је близу Дунава, где су рени-бунари, одакле се водом снабдевају сви грађани Новог Сада. Наравно, стицајем сретних околности, у Новом Саду имамо квалификоване људе, који су на научној основи знали одмах да дају одређене

мере заштите, а и касније заштите. Наравно, последице увек остају. Тога морамо бити свесни и то морамо знати због наше будућности.

Наглашавам још нешто, око ово теме ја не бих ишао на политизацију, ни унутрашњу, за унутрашње потребе, а исто тако ни за спољне потребе. Као што видите, и једни и други и они који су из иностранства ову тему злоупотребљавају да би нам говорили нешто другачије, нешто што заиста није истина. Зато ја верујем да ће ова комисија иницирати научнике, научне институте, да ће имати студиозни приступ и да ће, уз научну непристрасност, уз статистику која већ постоји и која ће постојати, дугорочно решавати овај проблем.

Ово се не решава нити за једну годину, ни за десет година, нити за једну генерацију. Морамо, као озбиљна држава, дугорочно решавати овај проблем који је настао НАТО бомбардовањем.

Знате, нису они према нама били милосрдни. Све што су могли лоше да ураде, урадили су. Јесте да су се звали „Милосрдни анђеол“, али нису били милосрдни. То ми осећамо на својој кожи и због тога заиста морамо знати шта хоћемо и где хоћемо.

Ја се залажем за то да се на ово питање да један озбиљан и темељит одговор. Зашто? Србија има много отворених питања. Нека питања морамо затворити. То значи једно од питања, да не бисмо нагађали, да не бисмо, као што смо као држава односно као народ склони да правимо митове, да не бисмо кроз педесет или сто година направили неки мит – ево, да смо због тога и тога. Зато подржавам овај научни приступ и ову комисију, која ће управо на тај начин дати одговоре на питања о којима смо овде данас говорили.

На крају да нагласим, Социјалдемократска партија Србије ће дати свог представника, квалитетног, да учествује у раду те комисије, подржаћемо рад те комисије и гласаћемо за њен састав. Хвала вам.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Хвала вама, професоре Мијатовићу.

Пре него што кренемо даље, сагласно члану 27. и члану 87. ст. 2. и 3. Пословника Народне скупштине, обавештавам вас да ће Народна скупштина данас радити и после 18 часова, због потребе да Народна скупштина што пре донесе акте из дневног реда ове седнице.

Реч има народни посланик Ђорђе Вукадиновић.

Изволите.

ЂОРЂЕ ВУКАДИНОВИЋ: Захваљујем.

Поштоване колеге, ово је једна важна тачка дневног реда и ја сам хтео, да сам добио малочас реч, да похвалим атмосферу у којој се води та дебата, али нисам добио тада. У међувремену смо се показали, нисмо издржали више од сат времена да мало почне да клизи ствар у ону атмосферу у којој иначе радимо. Јесте то парламент, јесте то политичка борба, али, кажем, заиста мислим најискреније, без икаквог фолирања, да је ово једна од тема на којима

не бисмо смели да се делимо, а посебно не бисмо смели да допустимо да расправа склизне у политиканство.

Врло је лако, људи се не слажу, имамо различите дијагнозе о ономе што се дешавало деведесетих година, што се дешавало двехиљадитих година, ко је крив за распад земље, како се десило бомбардовање, како је завршено то бомбардовање, посебно, кажем, према ономе што је дошло после тога, и ту се врло лако може претворити расправа у оно на шта расправа о овој теми не би требало да личи.

Још сам поменуо да су све ово легитимна питања, и она питања око којих се не слажемо а о којима се може водити полемика и у јавности и у Парламенту. Али овако како је предложено, немам никакве дилеме, ја и моје колеге из нашег посланичког клуба, то смо и најавили, подржаћемо, и то са задовољством, формирање ове комисије. Наравно да су могуће дилеме. Наравно да су могуће, као и питати – зашто сада, шта је намера, шта је мотивација? То се питање увек може постављати, али шта год да јесте, ту се слажем са неким од мојих колега из опозиције а и са ове друге стране да је боље икад него никад.

Слажем се, такође, да би било још боље да је формирана раније. Притом, када се то каже сви људи увек мисле на претходне власти, али подсећам да је ова власт на власти већ шест година, тако да је и ова владајућа већина имала времена отприлике исто или чак и више него претходне власти после 2000. године. Било како било, кажем, поздрављам формирање ове комисије и радо ћемо учествовати у њеном раду.

Хтео бих само да после ове основне дилеме неколико мањих дилема рашчистим и поставим можда нека питања и колеги Лакетићу као неком ко је овде образлагао иницијативу. У великој мери се слажем са његовим образложењима, као и с оним што је у међувремену рекао колега Живковић, што је такође било конструктивно. Дакле, да буде речено, овога пута... Обично смо ми са ове опозиционе стране жртве или мета напада, овога пута ја признајем да је мој колега, наш колега први мало повукао ногу, али треба да се вратимо, колико је могуће, и да у једној достојанственој, нећу рећи академској али достојанственој атмосфери расправљамо ове ствари.

Нас гледају, драге колеге, не наши бирачи, симпатизери, навијачи итд., као што иначе често гледају ове расправе, нас гледају људи који су оболели, нас гледају људи који се питају шта их је то снашло, нас гледају људи који се питају да ли има наде и какве су шансе за њихово излечење или, још важније, њихових најмилијих који су оболели.

Не би требало да створимо атмосферу у којој је сваки случај канцера у Србији после 2000. године резултат и последица НАТО бомбардовања. Али ја сам лично заиста врло убеђен, а надам се да ћу видети и дочекати резултате те комисије, да је то бомбардовање свакако допринело (то је мој утисак као појединца), свакако негативно допринело односно повећало стопу оболевања од најтежих малигних болести. То је мој утисак. Надам се ће он

бити потврђен, или оповргнут, компетентним истраживањем на завршетку рада ове комисије.

У том погледу не бих се сложио са колегом Зораном, већ бих се сложио са предлагачем, да је рок до 2020. године заправо добар рок. И није једна и по, него две и по године, толико нам треба најмање да бисмо могли да рачунамо да ће резултат те комисије... Да ће моћи бити обављено истраживање, компетентно, детаљно, а не о-рук, и баш да не буде исполитизовано, у шта лако може да клизне. Као што рекох, осетљивост теме која нас све погађа, директно или индиректно, јесте нешто што нас опомиње, упозорава да се клонимо те претеране и сувишне политизације.

Можда је баш добро што је одређен рок за завршетак рада ове комисије заправо након истека мандата овог нашег парламента, што значи да ће неке друге колеге можда завршити извештај, у неком другом сазиву и саставу усвајати извештај ове комисије. Мислим да је то добро. Уосталом, имамо пример из Италије, где су три комисије тринаест година радиле на томе да би дошли до колико-толико уверљивих и респектабилних резултата. Тако да то не треба на о-рук. А, колико сам схватио, предвиђено је на шест месеци подношење неких прелиминарних извештаја, што јавних, плус ово да ће неке седнице бити јавне, неке затворене.

Дакле, мислим да ово као образложење делује врло да пије воду, делује озбиљно, компетентно. Кажем, свако може то сада да користи онако како му одговара, али мислим да ћу мирне душе подржати овај предлог и да је његово образложење (не само иницијатива, него образложење) врло добро. Значи, што се тиче рока, ту нема никакве сумње.

Што се тиче састава, ту се такође не бих сложио са својим колегом, предговорником. Он каже да учествују само експерти, или сам бар тако разумео. Наравно да у саставу комисије и у раду комисије морају бити и експерти, али, да се ми не заваљамо, ово је политичка ствар. Ми смо политичко тело, у Парламенту седе представници грађана Србије и у том смислу је сасвим логично да ту буду представници посланичких група и, наравно, компетентни људи из различитих области. Иначе би могла Академија наука, могао би Медицински факултет или, не знам, неко други формирати комисију, па ником ништа. И то је важно, треба и они да истражују, али када Парламент формира неко тело, неку комисију, то онда има додатну тежину и зато је неопходно да се у њеном саставу балансира присуство и политичких личности и експерата. Надам се да ће тако и бити.

Што се тиче састава, ту се опет морам сложити са колегом Живковићем, важно је обезбедити да у раду комисије учествују... Колико видим, мање-више сви се слажу да треба да се формира, али није лоше да се обезбеди, колико се може, да у раду комисије учествују стручњаци и са оне стране, присутни су у јавности, нема их можда тако много или се бар нису толико чули у последње време, који сматрају да је тај страх пренаглашен и

да нема штетних или да нема превеликих штетних последица од НАТО бомбардовања, посебно од осиромашеног уранијума.

Говорим и једно и друго. И драго ми је, и то да похвалим, што је, без обзира на назив комисије, идеја да се испитују све последице НАТО бомбардовања, а не само последице бомбардовања осиромашеним уранијумом. Мислим да је то оправдано. Поготово ми који долазимо из нешто севернијих крајева и те како смо трпели, и ти грађани су и те како трпели последице бомбардовања, посебно у Панчеву, Новом Саду и другим градовима, иако није било осиромашеног уранијума, али је било многих других штетних састојака у том бомбардовању, посебно када су гађане рафинерије у Панчеву и Новом Саду.

Било како било, мислим да је врло важно да се нађу у саставу те комисије и они попут, рецимо, господина Зорана Радовановића или неки други, трећи, који оспоравају налазе неких других стручњака до којих ја држим, од професорке Данице Грујичић, Слободана Шикарића, већ поменутог овде, Мирјане Анђелковић Лукић и неких других.

Дакле, и надлежне институције, и академске установе, и појединци и стручњаци који су се бавили овим питањем или већ публиковали треба да узму учешћа у раду ове комисије. Наглашавам, и институције делегирају своје чланове и истакнути појединци који се тиме стручно баве. Али то не може амнестирати нити треба да амнестира одговорности нас као посланике и као представнике грађана да такође дамо свој допринос учешћем у раду те комисије.

Имам разне дилеме и можда сумње, зашто сада итд., али нећу их сада делити, треба дати поверење, треба дати шансу, бар начелно показати добру вољу да ће рад ове комисије бити имун или у највећој могућој мери имун од те површне и, рекао бих, неодговорне политизације у коју често упадамо, баш с обзиром на важност и осетљивост теме и с обзиром на судбине људи и грађана који нас гледају, који су оболели или имају неког ко је оболео и мисле да ће то моћи, налази до којих ће се доћи... Не да бисмо само у неког упрли прстом – што се мене тиче, нема никакве дилеме ко је одговоран за то бомбардовање – него да би се, ако се детектују узроци, можда могло помоћи, то ће неке друге колеге знати боље, можда допринети и терапији. Дакле, то може да има и корисне, како бих рекао, чак и терапеутске последице, исправно детектовање.

Не можемо ми занемарити ни друге факторе ризика, наравно, али свакако нас нису гађали карамелама, бомбонама, жвакама или кликерима, да то не би имало штетне последице. Моја дилема је само колике су те штетне последице, а не да ли оне постоје или не. Хвала, засад толико.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Хвала.

Реч има народни посланик Бранка Стаменковић.

Изволите.

БРАНКА СТАМЕНКОВИЋ: Хвала.

Данас овде расправљамо о томе треба ли формирати комисију за проучавање штетних последица коришћења осиромашеног уранијума током НАТО бомбардовања 1999. године на јавно здравље у Србији.

Кад размишљам о томе треба ли нам та комисија или не, право да вам кажем, може, може та комисија, може да се расправља о томе, али ако нам је на првом месту брига о јавном здрављу и о здрављу грађана Србије, пре ове комисије треба нам, богами, много неких других комисија о неким појавама које много више утичу на јавно здравље грађана Србије.

Треба нам више од ове комисије о утицају осиромашеног уранијума. Треба нам комисија о утицају сиромаштва на здравље грађана Србије. Тај је утицај већи него што је утицај осиромашеног уранијума. Да ли знате да на пијацама по Београду продавци цене трешања и јагода истичу по комаду? Да ли знате колики утицај сиромаштво има на здравље?

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Колегинице, извињавам се, али стварно, ово је сувише озбиљна тема да би било ко расправљао о продаји трешања и јагода и о пијаци. Молим вас да се вратите на тему и да се стриктно држимо тога данас. Хвала.

БРАНКА СТАМЕНКОВИЋ: Тема је брига о јавном здрављу грађана Србије. Моја теза је да ако нам је на првом месту најважнија прокламована брига за јавно здравље Србије, онда постоје многе друге појаве у овом друштву које лошије утичу на јавно здравље Србије него коришћење осиромашеног уранијума током бомбардовања 1999. године.

Ако треба да се задржим на малигнитетима, да не причам о утицају стреса и сиромаштва, хајде да причамо о утицају нпр. фармацеутског лобија на стање нашег здравственог система и како то утиче на јавно здравље грађана Србије. Шта се дешава са неким ко оболи од малигне болести? Зашто је у Србији смртност од малигних болести највиша у Европи? Да ли је то зато што нам превентива није добра или је то зато што не успемо да излечимо људе? Наравно да је реч о неизлечивим болестима, али уколико се ухвате у раној фази, добар број тих болести је излечив.

Грађане Србије који добију неку малигну болест, верујте ми, мало занима да ли је то последица осиромашеног уранијума, да ли је то последица азбеста којег имамо свуда у свим зградама, бар на Новом Београду, или је последица пушења. Њих занима како да се лече, у ком ће здравственом систему да се лече и да ли ће моћи да се лече и хоће ли моћи достојанствено да се лече или ће се провести као млада новинарка из Новог Сада, која је умрла након кратке и тешке болести, чија је мајка писала отворено писмо министру здравља, на које је он врло арогантно одговорио потпуно одбацујући њене основне примедбе да људи оболели од малигних болести у Србији немају достојанствено лечење.

Ако причамо о прокламованој бризи за јавно здравље грађана, онда треба да причамо о стању здравственог система који је потпуно урушен, онда треба да причамо о томе ко је одговоран за стање нашег здравственог

система, а не да манипулишемо страхом грађана Србије, да спинујемо теме, да скрећемо пажњу са тога што им крчи стомак од глади на неку причу о осиромашеном уранијуму.

Што се тиче састава саме комисије и идеје да о овоме расправљају наши стручњаци, знате, ово је контроверзна тема у светским размерама: постоје већ истраживања, др Лакетић је доста тога навео, постоје закључци да постоји негативан утицај, постоје закључци да не постоји негативан утицај. Светски стручњаци не могу да се сложе, али ми правимо комисију.

(Горан Пекарски: Искључи је. Ово није тема.)

То вам је ко у оном вицу који је Бата Стојковић испричао у филму „Идемо даље“, где имате Американца, Енглеца и Немца а на крају Србин испадне најпааметнији.

Само бих молила за крај, пошто видим да се ускомешало у сали и очекујем сада реакције на овај мој говор, да ми се у евентуалним реакцијама не спочитава моје патриотско осећање...

(Горан Пекарски: Ти немаш патриотска осећања.)

... Као што се то радило у случају неких других опозиционих посланика. Као што је то посланик Мартиновић пре пар месеци на Административном одбору покушао да уради када ме је пропитивао где сам ја била током НАТО бомбардовања док је његов председник био у рововима... (Искључен микрофон.)

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Колегинице Стаменковић, слушавам вас и слушамо вас сви већ пет минута. Нисам сигуран да ли уопште знате о чему ми разговарамо данас. Ово стварно нема смисла.

Можете да завршите, али ћу бити врло стриктан, вратите се на тему. Тема није ни Мартиновић, ни Административни одбор, ни Вучић ни било ко. Могу да вам прочитам шта је тема данашње седнице.

Изволите. Пријавите се поново, молим вас.

БРАНКА СТАМЕНКОВИЋ: Дакле, 78 дана НАТО бомбардовања провела сам на последњем спрату једног новобеоградског солитера док су ми звиждале ракете изнад главе и она која је завршила на Кинеској амбасадџи, док је звиждала, уверена сам била да иде право на мене. Немојте мени да спочитавате патриотизам, јер сам ја тих 78 дана бомбардовања псовала и НАТО, и Клинтон, и Шредера, и Блера као и сви ми што смо псовали.

(Горан Пекарски: Сада псујеш сопствени народ.)

То нема никакве везе с данашњом темом. Ово што сте данас ставили на дневни ред је јефтин покушај да испинујете јавност, да се не прича о правим проблемима него да се јавност замајава неким високоумним темама које им не решавају егзистенцијалне проблеме. Па где ће вам душа?

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Реч има народни посланик Александар Мартиновић.

АЛЕКСАНДАР МАРТИНОВИЋ: Ова дискусија је до те мере мизерна, бедна, конфузна, неозбиљна, неодговорна да ми заиста није падало на памет да се јављам за реч да ме госпођа која је претходно говорила није споменула.

Дакле, не знам шта сам јој рекао на тој седници Административног одбора. Ако сам јој рекао то што каже, мислим да нисам погрешно. Године 1999. подржавао сам Владу Републике Србије која је бранила Савезну Републику Југославију од НАТО бомбардовања, и то бих урадио и дан-данас.

Можда је госпођа која је бомбардовање провела на последњем спрату солитера на Новом Београду псовала тада и Блера, и Клинтона, и Шредера и не знам ни ја кога, али данас, 2018. године, сви они заједно искључиво псују Вучића.

Ви сте рекли да није тема Вучић. Па јесте, за њих је увек тема Вучић. О чему год да се прича у Народној скупштини, који год закон и која год одлука да дође на дневни ред, тема је Вучић, јер су то људи који су обузети невероватном количином мржње према том човеку. И не само према том човеку. Ви видите из њихових дискусија, из дискусије овог господина из Трстеника који заступа Вука Јеремића, из дискусије госпође са Новог Београда, да покушава да се наметне једна теза да је у ствари Србија одговорна за НАТО бомбардовање. То сте могли да чујете из дискусије господина Алексића. Да је вођена, каже, другачија политика, не би се десило НАТО бомбардовање.

Ако буде било прилике, ја ћу да кажем шта је садржао тзв. Анекс Б, који није прихватила српска делегација у Рамбујеу, који је подразумевао...

(Радослав Милојичић: Време.)

... А ти што добацујеш „време“, мало прочитај тај Анекс Б, биће ти паметније.

Дакле, тај Анекс Б тзв. споразума из Рамбујеа, извињавам се што сам мало прекорачио време али важно је због грађана Србије, подразумевао је НАТО окупацију целокупне Савезне Републике Југославије. Ниједна суверена држава на то није могла да пристане.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Хвала, колега Мартиновићу.

Реч има народни посланик Верољуб Арсић, повреда Пословника.

ВЕРОЉУБ АРСИЋ: Даме и господо народни посланици, рекламирам повреду члана 107. Пословника.

Чини ми се да неки, ваљда за јефтине политичке поене, вређају достојанство Народне скупштине и свих грађана Републике Србије. Знате, причати о неким темама које можда јесу, не можда, него су сигурно важне, на данашњој седници, са овом тачком дневног реда, једноставно је непримерено.

Болестан човек може и да оздрави, можда се и трагично заврши његова болест, али дејство осиромашеног уранијума оставља последице на наше потомство, на нашу децу, на нашу будућност! И срамота је једну овако важну

тему супротставити дневним догађајима. Ко је то урадио, треба да га буде срамота.

Десио се злочин 1999. године према једној земљи и према свим њеним грађанима. Они који су злочинци гледају да оправдају свој злочин. Суђењима у Хагу и хапшењем нашег политичког руководства и војних официра који су бранили земљу покушавају да одбране и оправдају свој злочин. А наш шљам овде, наш, коме изгледа вире долари из џепа, ради заједно са њима да српском народу, грађанима Србије набије осећај колективне кривице зато што су нас бомбардовали 78 дана! Па треба да их буде срамота!

Још нешто, и завршавам. Свакоме од нас... Можда и пореметимо нешто из нашег домаћег васпитања па се одметнемо негде, али деца свих нас читаће једног дана шта смо радили овде у овој скупштини. Немојте, колеге посланици, да се наша сопствена деца стиде нас за оно што смо радили и говорили овде.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Хвала.

Мислим да нисам прекршио Пословник.

У једној ствари сте у праву, ово јесте дефинитивно ствар, прво, политичке културе, али и кућног васпитања. Да ли желите да се Народна скупштина изјасни у дану за гласање? (Не.)

По Пословнику, Вјерица Радета има реч.

ВЈЕРИЦА РАДЕТА: Могло се очекивати, с обзиром на ову тему, да ће се у Народној скупштини чути различита мишљења и отприлике се знало на који начин ће неки посланици реаговати, али исказивати оволику мржњу према сопственом народу и према сопственој Србији јесте нешто што заиста превазилази све границе нормалног понашања па, богами, и здравог разума и храбрости, рекла бих.

Знате, то што Јелена Милић изађе и прича на неким телевизијама, она је НАТО лобиста, она то не крије, она каже да за то добија паре, и нека јој је на част. Али бити народни посланик у Народној скупштини Републике Србије и делити у том смислу фактички мишљење Јелене Милић, апсолутно је недопустиво.

Не може се рећи да сте ви, председавајући, прекршили Пословник – ја вам говорим на основу члана 32, као колега потпредседник – ви сте и опомињали посланика, али чак ми се чини да то не треба да се ради. Нека чују грађани Србије за кога су то гласали, јер нема тога, ко је изашао на изборе и ко није изашао на изборе, нема, нажалост, породице у Србији која није имала неког члана уже или шире породице оболелог од рака. Нажалост, многи су и умрли. Никада се није десило да неко сазна за ту болест а да и он и чланови породице не кажу – проклети НАТО злочинци, ово је због НАТО бомби и због осиромашеног уранијума. И онда овде слушамо нешто сасвим другачије.

Завршавам само подсећањем шта се на данашњи дан десило у току НАТО бомбардовања – бомбардовано је складиште горива код Богutowца,

цивилни циљеви код Сјенице и околине Ужица, фабрика „Цер“ код Чачка, железничка пруга, Технички ремонтни завод. Драге моје колеге, сваки дан, 78 дана, могли бисмо обележавати као дан туге, подсећања на трагедије које су нам се дешавале под НАТО бомбама и које се настављају због осиромашеног уранијума и због тога што нас је све више болесних, управо захваљујући том злочиначком бомбардовању. Хвала вам.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Хвала, колегинице Радета.

Јесте, у праву сте, и сугерисали сте ми овде док сам председавао. Ја само нисам хтео да допустим, јер мислим да би то било понижавање Народне скупштине и свих нас овде, да говоримо, као што сам и рекао, о трешњама и јагодама. То је била моја намера, а имамо веома важну тему о којој врло озбиљно расправљамо, односно већина посланика који су досад дебатовали.

Да ли желите да се Народна скупштина изјасни у дану за гласање? (Не.) Хвала још једном на вашој сугестији и доброј вољи.

Реч има др Дарко Лакетић.

ДАРКО ЛАКЕТИЋ: Захваљујем се.

Господине председавајући, лично сматрам да је тема изузетно осетљива, да је реч о виталном националном интересу и зато обратите пажњу да се у дискусијама пре свега говори о теми. Није то битно, заиста, парламентаризам дозвољава све, постоје различита мишљења, али о овој теми говорити о трешњама и јагодама, заиста је срамотно. Прво због тога што нас гледају и људи који су директно оштећени, који су оболели. Нас гледају људи који очекују и од ове комисије и од нашег заједничког рада резултате. Немојте дозволити, господине председавајући, да се скрнави овај парламент.

С друге стране, подсетићу шта је учињено у здравственом систему. Подсетићу да је требало да клинички центри буду завршени 2009. године, сви, а да се постепено завршавају тек сада. Подсетићу да су пацијенти, онколошки пацијенти у Војводини умирали због тога што нису могли да дођу на ред за зрачење. Е, то је не брука и срамота, то је грех.

Дошли смо у ситуацију да се постепено решавају сви ти горући проблеми у здравству. Дошли смо у ситуацију да је купљен довољан број линеарних акцелератора, да се највећи број листа чекања практично угасио. Дошли смо у ситуацију да су купљена возила хитне помоћи. Сећате се периода када домови здравља ни возила нису имали, нити горива да пребаце болеснике до установа вишег ранга.

То је оно о чему треба да причамо када буде дошао Закон о здравственој заштити, а не – када су грађевински закони, прича се о бесплатним уџбеницима, када је овако виталан закон, односно овако витално питање, прича се о трешњама и вишњама.

Све заједно вас позивам, пре свега, на одговорност. Као што ће комисија имати своју одговорност, имајте и ви појединачно, говорим сваком народном посланику, и у складу са тим се понашајмо. Хвала још једном.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ (Верољуб Арсић): Реч има народни посланик Гордана Чомић.

ГОРДАНА ЧОМИЋ: Захваљујем.

Трудићу се да заслужим вашу пажњу у времену овлашћене представнице Демократске странке једним прилогом расправи где ћу о осиромашеном уранијуму и последицама пројектила са осиромашеним уранијумом говорити кроз призму пропаганди и чињеница, потпуно свесна да чињенице немају апсолутно никакву шансу пред пропагандом и још свеснија да уколико и нас мало одустане од чињеница, онда ће штета од пропаганде о пројектиlima са осиромашеним уранијумом бити још већа него што је сада, овде или било где у свету.

Шта је пропаганда, шта су чињенице када су пројектили са осиромашеним уранијумом у питању? Прво да нагласим да ми овде водимо расправу о томе да се формира комисија која ће истражити последице НАТО бомбардовања, односно осиромашеног уранијума и све друге последице по живот, здравље људи и околину.

Добро је да се сетимо да овом расправом доказујемо научну истину, која каже да државе губе и добијају ратове, а друштва су увек на губитку, без обзира на то да ли је држава добила или изгубила рат. То није из природних наука, из друштвених је, али ће наша дискусија бити прилог доказивању те чињенице.

У размени питања и одговора између председнице Народне скупштине Маје Гојковић, на њено питање хоћемо ли подржати комисију рекла сам – наравно. Предложила сам себе за председницу комисије и сматрам да дубоко грешите што сте конципирали комисију са представником власти. То је пропаганда. Но, легална је. Не сматрам да је легитимна иједна пропаганда, али је легална.

Како је почела пропаганда са осиромашеним уранијумом? У Америци. Да не мисли неко овде да смо ми измислили пропаганду или да су Немци измислили пропаганду или да су Американци измислили пропаганду, пропаганда је део људског друштва, свих, одувек. Дакле, седамдесетих година је трајала по телевизијама и у медијима у Америци једна прича о томе да је Совјетски Савез направио оклопна оружја, разне врсте возила, потпуно непробојна. Згодна околност је да од четрдесетих година, од када постоји индустријско коришћење нуклеарног материјала, постоји и складиштење осиромашеног уранијума. Одатле кампања за коришћење пројектила са осиромашеним уранијумом. Неколико земаља је то прихватило, спискове можете наћи у литератури. Неке земље не користе осиромашени уранијум.

Шта је још била пропаганда када је осиромашен уранијум био? Извештаји у УН, који су произвели последице и у суду у Хагу код некадашњих тужитељки Карле дел Понте и Луиз Арбур, које су тражиле да се то квалификује као ратни злочин, и остали смо без довољно чињеница.

Шта је још било од пропаганде у сукобу са чињеницама? Извештај који је са нама... Део извештаја који је са нама поделио предложени председник комисије о томе шта се дешавало у Италијанском сенату. Тај анкетни одбор је у Италијанском сенату формиран због пропаганде да су сви други војници, припадници свих других снага који су дошли на Косово били обавештени о свему, само италијански војници нису. Тако је почело.

Чињеница је да нико није био обавештен.

Ја сам вас врло пажљиво слушала. Ниједном прекинула никога нисам, тако да бих била захвална да се тако саслушамо. А може и другачије, ако баш бирате.

Шта је пропаганда, а шта чињенице о резултатима периодичних извештаја које је Италијански парламент, Сенат и Доњи дом, имао? Да се интерпретирају чињенице које су даване онако како неке одговара, па или је интерпретирано да нема никаквог утицаја – то је она чувена реченица да нико није крив за то што су страдали италијански војници – или је интерпретирано да се намерно сакрива истина. Када год имате сукоб пропаганде и чињеница, чињенице су на губитку.

Овде у овој расправи постоји једна чињеница коју нико не спомиње, на коју сам ја врло поносна. Дакле, ако и када ова комисија буде предложена, састављена, ако је буде председник предложио у расправи са именима и прихватимо сви ми који будемо били у њој, та ће комисија показати врло јасно једну ствар коју иначе Србија не показује деценијама, а то је брига о здрављу албанског становништва на Косову, јер се 81 место са пројектилима са осиромашеним уранијумом налази на територији Косова, девет у Србији.

Такође вас нисам прекидала. Ако неко мисли да није истина, онда ми дајте друге податке. Подаци који су доступни су: 81 место на територији Косова, девет на територији других делова Србије и једно у Црној Гори. Тамо где су те локације живе Албанци.

Посебно ми је драго због чињенице да ће рад ове комисије такође бринути о здрављу припадника Војске и Полиције који су били на Косову за време бомбардовања; нажалост, не о онима који су погинули, по мени доступним подацима – 1.031.

Нажалост, доступних података о броју цивилних жртава бомбардовања нема. То сматрам невероватним недостатком самопоштовања овог друштва, које је на губитку, као и албанско друштво, ратом који интерпретирају ко га је изгубио, ко га је добио.

Дакле, уколико ова комисија буде успешно радила, мање ће бринути о здрављу Албанци на Косову и мање ће бринути о свом здрављу породице, рођаци и сами припадници службе Војске и Полиције који су били непосредно у близини 81 локације гађане пројектилима са осиромашеним уранијумом.

То је добра вест. То је једна од ретких ствари које Србија чини и показује да брине о албанским грађанима иако нема стварну пуну

надлежност на територији Косова. Ти људи који тамо живе ће имати највише користи од истраживања, ако га успешно окончамо. То су добре вести када су чињенице. Шта ће било ко од тих чињеница да уради као пропаганду, не могу вам рећи колико не марим.

За наш посао, Парламента, комисији, која ће бити формирана, надам се, након предлога који ће председник комисије дати, остаће нејасно чиме се бави та комисија. Свима нама који иоле ишта знамо, а има нас у овој сали пуно, о научној методологији, о циљевима истраживања и о могућности провере научних хипотеза недостаје како ће то комисија да ради. Шта хоћемо да докажемо? Није могуће да хоћемо да докажемо да је осиромашени уранијум штетан. То је губљење новца и времена и прилична срамота ако хоћемо било коме било којом науком да докажемо да је осиромашени уранијум штетан. Један од изотопа, а изотоп је зато што се налази на истом месту у периодном систему елемената са другим уранијумима, класификован је као штетан јер има распад који проузрокује електромагнетна зрачења, алфа, бета и гама зраци, који имају различите ефекте у зависности од средине у којој се простиру. То не треба доказивати. Уранијум је штетан.

Тако да вас молим да дефинишемо задатак комисије. Шта ми хоћемо да докажемо? Хоћемо истраживање које ће радити, под организацијом народних посланика, неко стручан, који ће повезати број, врсту и учесталост неких врста обољења са удаљеношћу од локације, количине и врсте коришћених пројектила са осиромашеним уранијумом. То хоћемо да докажемо.

Све док се то не докаже, имаћемо увек избор да бирамо између пропаганде и чињеница, на вољу. И, увек да знамо да ће победа бити на страни пропаганде. Нико не воли чињенице. Чињенице су упорне, лако проверљиве, тврдоглаве. Пропаганда је слатка, лепа, заводљива, интерпретативна и на вољу је свакоме.

Како ћемо то да докажемо? Како ћемо да докажемо везу између онога што се догодило у неком одређеном дану, на једној од 81 локације на Косову, девет локација у другим деловима Србије и једној локацији у Црној Гори, са непосредним последицама оних који ту живе, јер они су прва тема истраживања? Требаће вам, нама свима, некаква сарадња са територијом на којој немамо стварну и пуну надлежност ако хоћемо озбиљно да се бавимо истраживањем.

Хоћете још један податак, да је неко излио тоне хлора у Саву? Комотно. Само не знам ко ће од тога да има користи икакве. А хоћете још једно истраживање, о тонама живе бачене у Дунав? Комотно. Ко ће од тога да има користи?

Ако хоћемо заиста да докажемо и да се супротставимо одлукама већа у Хагу, које је одбило да прогласи бомбардовање осиромашеним уранијумом ратним злочином, ако хоћете да се заиста супротставимо онима који неће да класификују осиромашени уранијум у конвенцији или резолуцији којима би

био забрањен, онда вам треба врло озбиљно истраживање, врло јасна научна методологија.

Не да немам ништа против тога да Скупштина то организује, финансира, све што треба уради за било коју научну кућу овде или било где, него напротив, врло ћу радо подржати учешће људи који знају како да научним методама дођу и докажу шта се деси ако имате толику и толику количину пројектила са осиромашеним уранијумом на 81 локацији на Косову, како и зашто страдају војска и полиција и како и зашто и колико ће дуго stradати становништво на непосредним локалитетима, како и зашто ће stradати становништво удаљено од непосредних локалитета, колико удаљено, зашто баш толико. То су ствари који се раде као научна истраживања.

Осиромашени уранијум има много мања уобичајено дефинисана радиолошка дејства, он има хемијска дејства, много више него што то имају класични извори нуклеарног зрачења као што су уранијум 238 или експлозије атомске бомбе након хидрогенске као упаљача, или, опет ћу вам дати пример између пропаганде и чињеница, као што је то била човековом грешком изазвана трагедија у Чернобилу 26. априла 1986. године. Пропаганда је била да је совјетска власт тражила да се ћути; нажалост, и наша власт је тражила да се ћути. У данима непосредно након Чернобила, када има пуно смисла говорити о радиоактивним облацима, што нема смисла говорити код осиромашеног уранијума, то треба да докажемо... Ја припадам школи која сматра да нема смисла говорити о радиоактивним облацима. Али о радиоактивним облацима када је Чернобил био у питању и те како је имало смисла говорити. Пропаганда је одлучила да о томе не информише јавност, и белоруска, и совјетска, и мађарска, и румунска и наша. Могу о томе да вам говорим детаљно ако се заиста договоримо о правом саставу комисије.

Ингестионе дозе, посланик Лакетић их је споменуо. Имала сам задовољство да будем сарадница др Љиљане Чонкић, која је једна од првих увела ингестионе дозе упркос противљењу класичне школе нуклеарних физичара и мерење радона као природног радиоактивног зрака у тлу, мерење радона зато да не градимо школе, куће и остало на местима где га има, него да градимо гараже, просторе које људи не користе. Борила се чињеницама и тешко је пролазила против пропаганде школе да је то непотребно. Другу ингестиону дозу је увела због тога што при зрачењу малог интензитета... Оно је безопасно, можете туширањем да склоните алфа зраке. Овде је неко говорио о космичким зрацима као о алфа зрачењу. Добро би било да сви мало нешто прочитамо пре него што тражимо... Дакле, два протона, два неутрона, тешке честице и у радиоактивној мисији алфа зраке најбрже елиминишете и не рачунате их у опасност по људско здравље, али ако удахнете, онда се мало растојање које може да прође алфа честица завршава у вашим ћелијама.

Свака прича о томе да је неко удахнуо прах, ваздух са осиромашеним уранијумом, производи моје питање – где је то учинио и колику је дозу

примио? Ако хоћете да нас озбиљно схвате, онда морамо наћи начин да имамо проверљиву методологију којом ћемо пре свега пред нас, пред албанско становништво на Косову, пред наше војнике и полицајце, пред оне за које ћемо имати стратегију изаћи па казати – ингестионе дозе су биле такве да су произвеле малигна обољења.

Зашто инсистирам на разговору о разлици између пропаганде и чињеница не спорећи било коме избор и узимајући свој избор да у овој расправи, као и у свакој другој, говорим само о чињеницама? Зато што је најлакше за свеукупно стање у којем се налазимо као друштво, уплашени да ћемо се разболети од свега и свачега, уплашени да нећемо имати пара да се лечимо, уплашени да ће неко наш бити болестан а ми немамо новца да га лечимо... Страшно пажљиво треба користити пропаганду, страшно пажљиво, и још пажљивије треба користити чињенице.

То ће бити мој допринос и овој комисији и свакој врсти расправе када се ради о пројектилама са осиромашеним уранијумом, о месту где се највише тих пројектила испалило, 81 месту на Косову, са поновљеном опаском да све што буде требало од тих истраживања, унапред вам кажем, својом добром вољом земље која уме да разуме трагедију друштава која су губила или добијала ратове, понудимо албанском становништву јер се на њих првенствено односи. А наша је дужност да се старамо да, једном доказано, све што се као последица учешћа у борбеним дејствима односи на Војску и Полицију Србије њима предочимо или са предлогом обештећења или са предлогом законодавних акција у УН или ЕУ о забрани коришћења оружја са осиромашеним уранијумом.

Имамо једну прилику да докажемо да смо озбиљни. Пред нама стоји Конвенција о забрани касетних бомби онолико дуго, али ми јој не приступамо. Има разних разлога и разних извора који нам кажу зашто нећемо да приступимо забрани употребе касетних бомби.

Ако резултат рада ове комисије буде недвосмислен и јасан, научно поткован, проверљив доказ о вези између хемијског дејства осиромашеног уранијума и учесталости броја, и здравља људи, специјално на бубрезима и слезини, и ако Скупштина смогне снаге да тражи и забрану оружја са осиромашеним уранијумом и потпис на ратификацију забране касетних бомби, заиста ћемо урадити један озбиљан посао, и то ће бити чињеница, неће бити пропаганда. Хвала вам.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: По Пословнику, народни посланик Мирослав Лазански.

МИРОСЛАВ ЛАЗАНСКИ: Даме и господо, пошто је овде било речи о пропаганди и чињеницама, искористио бих ове две минуте да само прочитам неке чињенице из неког материјала. Члан 107, пошто је тим мешањем пропаганде и чињеница угрожено достојанство Скупштине. Иначе, материјал је из Пентагона, можете да видите. Према томе, ово није пропаганда него чињеница.

Када говоримо о томе да ли је Карла дел Понте одбила да се суди за употребу муниције са осиромашеним уранијумом треба се вратити на то да је Светска здравствена организација, према британском физичару Киту Баверстоку, из једног извештаја УН избацила податак да је оружје са осиромашеним уранијумом које је коришћено на просторима бивше СРЈ 1999. године опасно по здравље и канцерогено. Она је 2001. године објавила фалсификовани извештај у којем закључује да у зонама у којима је оружје са осиромашеним уранијумом коришћено није неопходно да становништво буде подвргнуто тестовима и опитној контроли евентуалних последица по његово здравље.

Тај британски физичар тврди да су из тог извештаја избачени његови ставови и налази који потврђују да је оружје са осиромашеним уранијумом канцерогено и генотоксично, односно да оштећује генетски материјал, што доводи до деформитета новорођене деце. Он тврди, тај исти британски научник, да је имао увид у резултате истраживања др Александре Милер из радиолошке лабораторије Министарства одбране САД који су недвосмислено показали генотоксичност осиромашеног уранијума. Не само да није могао те своје резултате да унесе у монографију о осиромашеном уранијуму, већ му је Светска здравствена организација, као свом члану, забранила да их било где објављује.

Он чак није био ни позван у делегацију Светске здравствене организације која је 2001. године посетила СР Југославију, иако је тада био шеф Одељења за радиолошку заштиту.

(Председавајући: Захваљујем, колега.)

Само да завршим. Што је врло важно, ту делегацију која је била 2001. године тадашње власти нису одвеле на локалитете где је био осиромашени уранијум. Значи, свесно сте игнорисали присуство те делегације и нисте их одвели на те локалитете. Да ли је то пропаганда или су то чињенице?

Имам још пуно података, које због ограничења времена нећу стићи да искажем. (Искључен микрофон.)

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем, колега Лазански.

Само полако, господине Милојичићу, по ком основу?

(Радослав Милојичић: Укључите ме па ћу вам рећи. По Пословнику, рекао сам.)

По Пословнику? Нећемо да се ценкамо, или кажите... Ако хоћете право на реплику, реците, да знам којим редоследом да додељујем реч посланицима.

Изволите.

РАДОСЛАВ МИЛОЈИЧИЋ: Рекламирам члан 108 – о реду на седници стара се председавајући, у овом случају ви.

Мало пре сте, тј. ваш претходник, Мартиновићу дали минут дуже него што је дозвољено Пословником, а то је два минута, говорио је три минута, а господин Лазански је говорио четрдесет секунди дуже и ви сте га пустили,

онако, да он ишчита шта има. Да ли можемо тако и ми да узмемо сада и да, по повреди Пословника, ишчитамо и ми шта имамо? Хајде, поштујте мало овај пословник, пошто не поштујете ни Устав ни законе ове земље.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Колега Милојичићу, неком сте спомињали родитеље?

(Радослав Милојичић: Издајник ти тата.)

Неком сте споменули родитеље.

(Радослав Милојичић: Да ли сте чули да су рекли да сам издајник? То нисте чули?)

Господине Милојичићу, молим вас...

(Радослав Милојичић: Ко је овде издајник? На шта ово личи? Срам вас било, ви ћете некога да називате издајником!)

Хоћете да ме пустите да завршим? Колеге посланици, молим вас.

Никада ником, ниједном посланику, када је имао рекламирање Пословника или право на реплику, нисам мерио баш у секунду, па ни вама. И вас сам опомињао – два минута и петнаест, два минута и двадесет, два минута и двадесет пет, све колеге посланици су сведоци. Једино када бих посланика прекидао било је када је у свом завршном излагању неког хтео да увреди. Тад сам искључивао микрофон. Тако да сматрам да ни овај пут нисам прекршио Пословник.

Да ли желите да се Скупштина у дану за гласање изјасни?

У реду.

Колега Лакетић.

Изволите.

ДАРКО ЛАКЕТИЋ: У светлу ове дискусије о пропаганди и чињеницама дужан сам да, пре свега, једну информацију која је наведена као пропаганда демантујем и докажем да је реч о чињеници.

Наиме, приликом различитих сведочења код комисије Италијанског парламента, коју је водио господин Скану, између осталих сведочио је и генерал господин Кармело Ковато. Кармело Ковато је генерал који је на том сведочењу дословце рекао да су у мисији на Балкану италијански војници били обавештени о ризицима по здравље услед употребе осиромашеног уранијума. Он је за ту изјаву коју је изрекао пред комисијом добио кривичну пријаву пред римским тужилаштвом и процес је у току. Доказано је да је то неистина, доказано је да су италијански војници ушли у свој сектор без икакве заштитне опреме. Дакле, није пропаганда, реч је о чињеници.

Такође, један од мотива за формирање комисије јесте управо одвајање пропаганде од чињеница и од колегинице сам чуо мноштво ствари које ће заиста бити употребљиве у раду комисије.

Зар није пропаганда нешто што смо чули у једном ранијем периоду, уназад недељу дана, када високи званичници страних земаља кажу – висока учесталост малигних обољења код Срба је због тога што им је лоша генетика или зато што су много стари, стара популација? Зар то није пропаганда?

Хајде да формирањем ове комисије направимо тај неопходан корак да дођемо до истине.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем.

Колегинице Чомић, на чије излагање?

(Гордана Чомић: На излагање Дарка Лакетића као овлашћеног.)

Нисте могли никако зато што сте затражили реч пре него што је господин Лакетић почео да дискутује.

(Гордана Чомић: Да, али сам знала унапред шта ће рећи.)

А знали сте унапред? Други пут.

Овлашћени представник Социјалистичке партије Србије господин Ђорђе Милићевић.

(Гордана Чомић: Немам права на реплику?)

Немате колегинице, немате.

Изволите, колега Милићевићу.

ЂОРЂЕ МИЛИЋЕВИЋ: Захваљујем, господине председавајући.

Даме и господо народни посланици, слажемо се са констатацијом председавајућег који је водио седницу непосредно пре вас да је важно да имамо коректну парламентарну расправу јер је тема од изузетног значаја и изузетне важности.

Морам потпуно отворено признати да смо кроз уводно излагање првог од говорника који долази из опозиционе посланичке групе, проф. др Војислава Шешеља, препознали спремност и опредељеност да да допринос квалитетној расправи и допринос у раду комисије која ће бити формирана, али након тога, господине Арсићу, уследила је једна, како је рекао председавајући пре вас, политизација, па покушај политизације, превођења на терен политике, отварање одређених политичких тема. Па, дозволићете да у ових двадесет минута колико припада мени као председнику посланичке групе дам одређене ставове посланичког клуба када је реч о темама које су отворене током данашње расправе, јер то је, понављам, легитимно право сваког посланичког клуба.

Најпре, када је реч о Посланичкој групи СПС, наравно, ми ћемо подржати Предлог одлуке о формирању комисије која треба да утврди последице НАТО бомбардовања из 1999. године, јер пре свега сматрамо да је истина интерес свих нас, ма каква та истина била. Ту истину дугујемо пре свега грађанима Србије и на овакав начин показујемо и потврђујемо одговоран и озбиљан однос према грађанима када је реч о овој теми и овом питању.

Малочас је неко рекао, треба да говоримо о чињеницама. Да, треба да говоримо о чињеницама и треба отворено и јасно рећи – бомбардовање је злочин који је учињен нашем народу. О томе треба отворено, јасно и јавно говорити, јер ваљда је обавеза свих нас да штитимо интересе Србије.

Бомбардовање је последица, то је наше легитимно право да кажемо, лажне оптужбе за геноцид и етничко чишћење. Исто тако, сматрамо да је то заправо врхунац једног притиска који се у континуитету врши на Србију од почетка 1990-их година. У Хрватској је, рецимо, пре 1990. године живело око 380.000 Срба (ту је господин Линта, нека ме исправи ако грешим), данас их има око 160.000; у Сарајеву је живело више од 150.000, данас их је мање од 10.000; у Приштини, од 40.000, колико их је некада тамо живело, данас их је свега неколико стотина. Поставља се питање где је Србија извршила етничко чишћење и геноцид. Над Србима је вршено етничко чишћење и то је нешто о чему морамо и треба да говоримо, да ширимо истину о нашем народу.

Србија никада, гледајући све ратове уназад, историју, није пребројала своје жртве. Ево, нека потврди господин Атлагић, он доста добро познаје историјске податке, нека ме исправи ако грешим, али Србија никада није пребројала своје жртве, почев од Балканског рата, па Првог светског рата, па Другог светског рата и последњег, грађанског рата на Балкану. Некако смо увек водили рачуна да не повредимо национална осећања и националне емоције других. А да ли су се други понашали на тако одговоран и озбиљан начин према Србији? Нажалост, нису. Они су увек говорили о одређеним цифрама, одређеним бројкама и често се тим бројкама и цифрама манипулисало. Зато мислим да је веома важно да се данас присетимо жртава, посебно данас када се кроз кршење међународног правног поретка даје подршка да се направи једна квазидржава на крви неких других.

Када је реч о данашњој теми и када говоримо о овој теми и овом питању, сматрамо да је неколико кључних порука које данас треба саопштити. Прва, већ сам рекао – истина. Истина је интерес свих нас. Ту истину дугујемо грађанима и на овај начин данас показујемо одговоран и озбиљан однос према грађанима Србије. Друга кључна порука је – да се не заборави. Јер народ који заборавља своје жртве, народ који заборавља своју историју, осуђен је, нажалост, да то поново преживљава. Трећа кључна порука је – да се не понови. И можда најважнија порука за све нас, нешто што је наша одговорност и обавеза – наш задатак је наша будућност, јер прошлост ми данас, и да желимо, не можемо да исправимо. Али прошлост не сме да нам буде једина садашњост и будућност. Мислим да од прошлости и из прошлости треба да извлачимо поуке, да афирмишемо оно што је било добро, али да наставимо да дајемо одговоре на кључна питања која данас муче Србију и да заједно градимо темеље нове будућности.

НАТО бомбардовање је... О томе је говорио колега малочас, у ствари, поменуо је, жао ми је што није у сали. НАТО бомбардовање је често правдано тзв. диктатуром људи који су тада водили Србију и били на власти. Али шта се десило након 2000. године? Зашто је тада кажњавана Србија, зашто је тада настављен притисак на Србију? Па, да ли је настављен прогон Срба са простора Косова и Метохије? Да ли је одвојена Црна Гора? Да ли је

једнострано призната независност Косова? НАТО бомбардовање је било 1999. године, дакле пре деветнаест година; Слободан Милошевић није на политичкој сцени Србије више од осамнаест година. Па зашто је данас преко 80% грађана Србије против уласка Србије у НАТО? Зашто се данас, осамнаест година након тога, врши притисак на Србију и због Косова али и због Републике Српске? Нема Слободана Милошевића. Дакле, једнострано признање независности Косова и Метохије је за нас наставак бомбардовања, наставак притисака и наставак агресије која је започета НАТО бомбардовањем 1999. године.

Тешко је данас бранити Србију. Али Србија је данас, са сигурношћу могу рећи, фактор стабилности на територији Западног Балкана. Србију данас препознају као поузданог, сигурног и стабилног партнера сви они који желе са Србијом партнерски однос. То је принципијелна опредељеност Србије. Волели бисмо да и други у окружењу поштују ту принципијелну опредељеност. Србија је данас симбол нових вредности у региону и стожер регионалне сарадње. Србија жели да задржи стара пријатељства, жели да гради нова пријатељства, да јача односе међу народима. Србија жели да сачува мир и стабилност у региону, јер знамо колико је тешко стабилизovati регион, колико је тешко сачувати мир и стабилност у региону, а колико је лако дестабилизovati регион. Лако је посвађати људе, тешко их је помирити. Мржња не доприноси, мржња не гради, мржња не доприноси да идемо ка процесу стабилизације већ ка процесу дестабилизације. Зато дијалог нема алтернативу, и то је јасан став Србије.

Поменуто је овде и питање Косова и Метохије. Србија јесте ушла у Бриселски процес, започела је Бриселски процес да би решила нека кључна питања. Знате, све док седите за столом где се разговара о Србији, ви можете да утичете на доношење одлука. Када вас нема за тим столом, а доносе се одлуке које се тичу Србије, ви на то не можете да утичете. Дакле, Србија је започела Бриселски процес да би решила нека кључна питања, попут Заједнице српских општина, али не да би била потцењена и понижена. Србија ће свакако знати да сачува своје достојанство, свој интегритет и свој међународни углед.

Јесте Србија покренула унутрашњи дијалог, председник Србије је покренуо унутрашњи дијалог, и то је за нас храбар и одлучан корак који треба да допринесе трајном и одрживом решењу по питању Косова и Метохије. То свакако јесте прилика да још једном сви заједно сагледамо да ли реално можемо да сагледамо ситуацију по питању Косова и Метохије, не да држимо главу у песку. Јер ако будемо држали главу у песку, пролазиће време, то питање ће постајати све теже и у једном тренутку ми нећемо имати о чему да разговарамо. А немамо ту одговорност да ово питање преносимо на генерације које ће долазити после нас. Није ово за нас дневнополитичка тема, већ питање које се тиче будућности Србије. На овај начин Србија показује спремност да разговара – дакле не сукобљавамо се, разговарамо да

бисмо имали будућност – показује спремност да да одговоре на нека кључна и тешка питања, да на најбољи начин заштити националне и државне интересе и, што је суштински најважније, Србија жели да побеђује у миру.

Малочас је поменуто и чланство у Европској унији. Да, један од кључних спољнополитичких циљева Србије јесте пуноправно чланство у ЕУ, али, такође, Србија то не крије, отворено о томе говори, жели да јача традиционално пријатељске односе и са Русијом, и са Кином, и са САД, и то није у супротности са европским путем Србије. Оно што желим потпуно отворено да кажем – не постоје повластице и примамљиве улазнице за чији рачун је било ко спреман да прихвати једнострану акт Косова.

Малочас је било речи и о чланству Србије у НАТО-у. Србија није учинила ниједан корак који показује да жели да постане члан НАТО-а, али Србија жели сарадњу и партнерски однос са свима. Србија са НАТО-ом има заједнички именоватељ, а то је сарадња у циљу регионалне стабилности и мира; Србија жели да сарађује и с ОДКБ-ом, али Србија ће себично чувати своју војну неутралност и као самостална држава водити самосталну спољну политику, која ће бити у најбољем интересу наших грађана. И Србија ће знати да на најбољи начин заштити своје националне и државне интересе.

Када је реч о комисији коју ћемо формирати, желим још неколико реченица да кажем. Добро је да ће комисија свој рад заснивати на научним чињеницама и релевантним, већ извршеним, истраживањима. Важно је да јавност, стручњаци, народни представници, државни органи о овоме имају готово неподељен став, а то је – право на истину.

Још само неколико података. Мислим да имам довољно времена. Наравно, тиме ће се бавити комисија, али желим да кажем да је током бомбардовања извршено 2.300 ваздушних удара на 995 објеката широм земље, а 1.150 борбених авиона лансирало је близу 420.000 пројектила укупне масе 22.000 тона.

Према НАТО извештају, изручено је 35.000 пројектила са осиромашеним уранијумом. Према подацима Војске Југославије, било их је 50.000, а према неким руским изворима чак 90.000. Процене штете коју је Савезна Република Југославија имала крећу се од 30 до 100 милијарди америчких долара. Коначан број жртава званично није саопштен, а наше процене се крећу између 1.200 и 2.500 погинулих и око 6.000 рањених, од којих је близу 3.000 деце.

На Србију је током НАТО бомбардовања бачено око 15 тона осиромашеног уранијума. Ради поређења, а то господин Лакетић сигурно зна, у Србији се пре бомбардовања 1999. године регистровало између 15.000 и 20.000 нових случајева рака, да би тај број порастао на чак 40.000 нових болесника. Године 2015. објављено је да је Србија прва земља у Европи по смртности од малигних тумора.

Тачно је, проблем несагледивих последица НАТО бомбардовања отворио је Италијански парламент, јер су италијански војници из састава

КФОР-а оболевали од рака, преко петсто италијанских војника је оболело, а до сада је преминуло 45. Многи италијански војници који су оболели тужили су за одштету италијанску државу и свих деветнаест чланица НАТО-а, а добијене су и правоснажне пресуде.

Због оваквих несагледивих и непредвидивих последица по здравље нашег народа и животну средину, у којој ће живети будуће генерације, држава мора одговорно да приступи утврђивању свих последица НАТО бомбардовања. Зато ће формирање ове комисије, понављам, имати подршку Посланичке групе Социјалистичке партије Србије. Захваљујем.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем, колега.

До редовне паузе остало је још десетак минута. С обзиром на то да овлашћени представници политичких странака, односно посланичких група имају право на двадесет минута, да ли да наставимо сада или после паузе да прозовем следећег?

После паузе. У реду.

Сада одређујем паузу до 15.00 часова.

(После паузе – 15.00)

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ (Верољуб Арсић): Настављамо са данашњим радом. Да ли још неко од председника, односно представника посланичких група жели реч?

Реч има народни посланик Ненад Божић.

Изволите.

НЕНАД БОЖИЋ: Хвала.

Одлуку о образовању ове комисије начелно Посланичка група Слободни посланици жели да подржи, међутим, нама су потребна нека појашњења везана за формирање саме комисије. Надам се да ће колега Лакетић да нам их пружи данас или у неким наредним данима.

Пре свега, занимају ме критеријуми на који начин ће се формирати комисија, тј. како ће се предложити њен састав. Она треба да буде састављена, колико ја схватам, из редова народних посланика, и то тако што ће бити из свих посланичких група, ако ја то добро разумем, пошто то пише само у образложењу одлуке, нема нигде у тексту одлуке да је то назначено. Значи, начин на који ће се образовати из редова посланика и, исто тако, по којим критеријумима ће се неко други укључити у рад ове комисије. Ако сам добро разумео, ту треба да буду чланови, сад ћу да видим... који би били стручњаци, ако добро разумем.

Сад ме занима, поред тих критеријума, овде се нигде на наводи када та комисија треба да почне да ради и да ли ће то бити, као и сваки закон који се доноси, осам дана по објављивању у „Службеном гласнику“ или постоји неки рок који треба да буде дефинисан овом одлуком.

Што се тиче саме ове теме којом се бавимо, свакако је у реду да водимо рачуна о томе како одређени догађаји који су се десили у прошлости утичу на здравље становника Србије.

Оно што је овде посебно занимљиво, видим да се ставља посебан осврт на последице које је оставила употреба пројектила са осиромашеним уранијумом, што нам је, с једне стране, чудно с обзиром на то да је познато (већ је било изнето досад, претходни говорници су износили) да је употреба осиромашеног уранијума у пројектилима који служе за неутралисање пре свега оклопних возила или неких утврда углавном била на подручју Косова и Метохије, у ствари највише на Косову, и то у пограничном делу Косова.

Као што је колега објаснио у образложењу ове одлуке, та муниција се користи на авиону А-10, који је иначе морнарички авион, ловац бомбардер, и иначе је спор. Пошто носи оклоп да би могао да издржи, евентуално, ватру која би била против њега усмерена, самим тим, пошто није брз, нема ни неку велику аутономију. Зато ти авиони нису могли да улазе дубље у територију, због опасности којој би могли да буду изложени, и углавном су дејствовали на подручју Косова. Колико ја имам неке податке, већ сам чуо и да су их претходни говорници износили, то је на 81 локацији на подручју Косова и Метохије и само девет на подручју Србије, које су иначе локације близу Косова.

Како сам иначе био на служењу војног рока на том терену, у 549. моторизованој бригади, где је командант те наше јединице био уважени колега Божидар Делић, он исто тако може то да потврди, имао сам прилике то да гледам, како изгледа гађање из тих топова од 30 мм са авиона А-10. Они су углавном тражили да нађу нека оклопна возила, јер су имали неке циљеве које су добили још одраније у неким осматрањима, која су наравно вршили сателитима, дроновима итд. Међутим, наша војска се углавном добро крила од свега тога. С обзиром на то да нисмо имали надмоћ у ваздуху, једина могућност да против њих ратујете била је да се кријете, да се склањате, да се крећете ноћу, у сумрак или рано ујутру.

Та гађања углавном су вршена насумично и ту нису ни гађани, у суштини, неки прави циљеви. Они су вероватно некада, када су мислили да се нешто креће, мислећи да су то можда нека оклопна возила, гађали. Имао сам прилике то да видим на много места. То је углавном завршавало у неким, буквално, њивама, на неком неутралном простору, тако да ту свакако није могло да дође ни до каквих експлозија те врсте, како је већ наведено у образложењу ове одлуке, да су чак читави облаци могли да одлете на југ, не знам, у југоисточни део Европе. С обзиром на то да су то мали пројектили, ту нема никаквих експлозија те врсте, где се диже велика количина неке прашине, гасова у ваздуху па се онда разноси ветром. Ја мислим да је то немогуће, али нема везе, нека то исто утврди ова стручна комисија.

Оно што је посебно занимљиво јесте да се на то дошло, пошто се овде наводи та иницијатива која је била у Италијанском парламенту, тек на основу

података о оболевању италијанских војника који су били на подручју КиМ, за које је очигледно да се то њихово угрожавање здравља десило тако што они нису ни били упознати где треба да се крећу а где не треба да се крећу и да је то дошло вероватно из тог незнања.

Исто тако, сва остала контаминација која се десила у Србији, а то се пре свега дешавало разарањем петрохемијских комплекса, термоенергетских комплекса и уопште неких индустријских комплекса, ту су толико значајна испуштања у атмосферу, изливања, тако да вероватно, по мени, према подацима које имам, превазилазе далеко више ово што је могао да нас угрози осиромашени уранијум.

Оно што је овде посебно занимљиво, не знам како ће ова комисија третирати убудуће та обољења пошто... На пример, ја долазим из Крагујевца, тамо су бомбардовани „Застава“, још неки делови града, индустријска постројења. После тога су људи радили у рашчишћавању. Неко је утврдио неком анализом података о броју оболелих да је у групама људи који су радили на тим пословима било значајно повећање броја оболелих од малигних болести, па и смртних случајева. На шта то указује? Свакако да одговорност за бомбардовање сноси онај ко нас је бомбардовао, али, по мени, исто тако, једна је неодговорност у томе како се поступало у случајевима рашчишћавања терена или, евентуално, деконтаминације. Очигледно се томе није придавао значај. Људи су, нажалост, неадекватним управљањем тим процесом рашчишћавања и деконтаминације – у ствари, они вероватно нису то ни радили – угрозили здравље, неки су оболели, неки су због тога и умрли. Тако да ми делује... Исти случај је са војницима.

Оно што је још посебно важно, ако већ хоћемо да стављамо акценат на утицај осиромашеног уранијума, а с обзиром на то да је тиме пре свега било угрожено Косово и Метохија, мене сада занима да нам објасни предлагач да ли то значи да ћемо у то укључити можда и сарадњу и представнике самозване републике Косово, јер је становништво које је тамо остало да живи вероватно на неки начин угрожено.

Оно што је посебно важно, по мени, чему бих придао посебан значај, то је да ли ће се ова комисија исто бавити војницима и полицијом и свим војним снагама које су биле на Косову у то време, до повлачења у јуну 1999. године, и да ли ће се позабавити здрављем тих људи. Да ли ће се вршити неко истраживање везано за те људе који су тамо били? Некако ми се то чини врло смисленим ако већ хоћемо да докажемо утицај на здравље људи, јер су ти људи били изложени па би то могло да потврди индиције које се овде наводе.

Поред тога, оно што је јако важно, ако смо већ почели са том праксом комисија, било би добро да можда оснујемо још неке друге комисије, када смо већ кренули овако: на пример, неку комисију која би могла да утврди шта је узрок исељавања великог броја људи из Србије; на пример, какав је утицај сиромаштва у Србији на здравље људи. То би исто, по мени, могло да буде занимљиво. Па би можда могло да буде занимљиво који је утицај

политике Владе Србије на здравствени систем, па како тај здравствени систем утиче на здравље људи... Мислим да је то некако свеобухватно, па бих предложио, ако хоће скупштинска већина да образује још неку комисију те врсте, да све то заједно третирамо када је у питању здравље. Јер овако изолована ствар, везана само за бомбардовање, по мени, није ни могућа, поготово зато што је прошло деветнаест година од тог догађаја.

Рецимо, када сам се припремао за ово видео сам да Институт за здравље „Батут“ нема податке о оболелима пре 1999. године, тако да не знам како ћемо знати шта је полазна тачка, како ћемо утврдити методологију. Занима ме да нам конкретно каже предлагач које би то институције и који стручњаци били укључени у рад ове комисије и на тај начин допринели да сазнамо стварну истину, ако је то уопште могуће, раздвојити оболевање људи који су искључиво оболели на основу тога што је било бомбардовање од оног загађења које иначе имамо у градовима. Не заборавите да су наша термоенергетска постројења и топлане врло стари и да у зимским месецима у великим градовима и у свим градовима где постоје топлане (које су углавном на угаљ или мазут) постоји велико загађење и да је то и дан-данас присутно, утиче и дан-данас на здравље људи и утицаће докле год нешто не променимо по том питању.

Исто тако, било би добро да утврдимо, на пример, колики број људи у Србији пије воду чији је квалитет контролисан. То је исто занимљиво питање, јер преко те воде исто тако могу да дођу ове материје које су завршиле у земљи и у водотоковима током бомбардовања, преко воде могу да дођу до људи.

Мислим да треба много да проширимо поље деловања, не можемо се фокусирати само на ово што је написано у овом предлогу одлуке о формирању комисије. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем.

Реч има народни посланик Бошко Обрадовић.

Изволите.

БОШКО ОБРАДОВИЋ: Поштовани председавајући, поштоване колеге народни посланици, уважени грађани, помаже Бог свима.

Заиста желим да изразим једно, да тако кажем, задовољство, мада то није одговарајућа реч, што се коначно на пленуму Народне скупштине Републике Србије нашла ова велика и трагична тема. Последице бомбардовања Србије од стране НАТО-а толико су огромне да никада ниједна комисија коју ми можемо формирати то неће моћи да обухвати и проучи до краја. Јер, последице НАТО бомбардовања су и економске, привредне у разарању наше привреде, у разарању наше путне и сваке друге инфраструктуре и у разарању, као што видимо, здравља нашег становништва и комплетне еколошке ситуације у држави Србији.

Дакле, веома је важно и добро што смо коначно покренули ову тему у Народној скупштини Републике Србије. Као што сте видели, Посланичка

група Двери је гласала за то да се ова тачка нађе на дневном реду по хитном поступку. Посланичка група српског покрета Двери гласаће за формирање ове комисије за истраживање последица НАТО бомбардовања и, наравно, ако нам то буде понуђено, дати и свог члана у ту комисију.

Оно што јесте проблем, који мора да се постави – како смо дошли у ситуацију да тек после деветнаест година од НАТО бомбардовања почињемо да истражујемо последице НАТО бомбардовања? Како смо дошли у ситуацију да шест година после доласка СНС-а на власт први пут ова тема долази на дневни ред скупштинског заседања? И како смо дошли у ситуацију да се тек после четири године на месту председника Народне скупштине Републике Србије предлагач ове комисије, Маја Гојковић, сети да би ово коначно требало да дође на дневни ред? Дакле, реално гледано, зашто је сада хитни поступак, а није био претходних деветнаест, шест или четири године? Значи, нека је задршка постојала, неко се плаши отварања ове теме, неко је имао неку обавезу према некоме да се ова тема у Србији на неки начин затвори и не зна.

Оно што мислим да је веома важно питање и, на неки начин, наша обавеза као генерације којој су у своје време припадали млади људи који су били против режима Слободана Милошевића, а заиста припадам тој генерацији... Сматрали смо да је то био један лош режим, који је довео нашу земљу у економску и социјалну катастрофу, да је то био режим који је праве вредности гурнуо у други план а накарадне вредности ставио на чело, да је то био режим у коме је цвetaо и владао криминал, да је то био режим који је у многим сегментима где је требало да заштити српске националне и државне интересе њих издао. Зато смо били борци против тог режима. Међутим, када смо видели шта је дошло после режима Слободана Милошевића, 5. октобра 2000. године, многи од нас су у одређеном проценту променили мишљење о Слободану Милошевићу, посебно након његовог држања у Хашком трибуналу, где је заиста на крају и убијен зато што је бранио интересе државе Србије и српског народа.

Мислим да је дошло време да се успостави један балансиран однос према сада већ историјској фигури Слободана Милошевића, која није ни само позитивна ни само негативна, већ треба видети шта је било добро и шта је било лоше. Оно што је свакако било добро јесте што се тада много више водило рачуна о држави, него што се о држави водило рачуна после 5. октобра 2000. године.

Једна веома важна ствар – нема никакве везе Слободан Милошевић и тадашњи његов режим са НАТО бомбардовањем, тј. нисмо ми криви за то што нас је неко бомбардовао, већ кривицу за НАТО бомбардовање треба приписати ономе ко је прекршио међународно право и без дозволе Савета безбедности УН на просторима српских земаља први пут применио НАТО интервенционизам и освајачку политику, која је потом проширена читавим светом.

Оно што имам обавезу овде да кажем, иако то неће бити делокруг рада ове комисије, господине будући председниче, треба имати у виду да није прво НАТО бомбардовање Србије и Црне Горе 1999. године, већ бомбардовање Републике Српске 1995. године и касније учешће НАТО и америчких генерала у етничком чишћењу Срба из Републике Српске Крајине у „Бљеску“ и „Олуји“. Дакле, много је шира тематика НАТО бомбардовања и НАТО окупације Србије и онога што смо ми из Двери још пре десет година у специјалном темату часописа „Двери српске“ назвали „НАТО геноцид над српским народом 1995–1999. године“.

Оно што се поставља као једно важно питање јесу мотиви или циљеви рада ове комисије. Дакле, ви нашу подршку за рад ове комисије имате, али поверење у вас ми немамо. Зашто? Ствар је веома једноставна. Када се узме у обзир да говоримо о последицама НАТО бомбардовања, иза кога стоје заправо ваши велики пријатељи, Герхард Шредер, који је говорио на предизборном скупу Српске напредне странке, Тони Блер, који је ваш саветник у Влади Републике Србије или можда Бил Клинтон, који се онако очински грлио са вашим председником на састанку фондације Клинтонових у Америци, да ли су ти ратни злочинци, а ја их тако називам, заправо ваши другари? И како смо дошли у ту ситуацију да они који су одговорни за економско, еколошко и свако друго уништавање државе Србије, а пре свега уништавање здравља становништва у овој држави, постану ваши велики западни пријатељи? То је врло необично. Како се догодило да онај који је одговоран и крив за убиство једног детета на ноши, од три године, буде дочекиван у овој држави хлебом и сољу? Оно што мислим да је овде важно питање јесте – да ли ће после завршетка рада ове комисије за две године, односно тог првог великог њеног извештаја Клинтон, Шредер и Блер поново бити добродошли у овој држави и да ли ћете их и даље сматрати за ваше пријатеље, партнере, саветнике и менторе?

Оно што проистиче заправо из поенте рада ове комисије јесте – какав је заправо ваш став према НАТО-у, који нас је бомбардовао и чије последице трпимо?

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Колега Обрадовићу, молим вас да се вратите теми дневног реда. Политичке ставове, наравно, можете да изнесете, није то ништа страшно, али ви седам минута причате искључиво политичке ставове. Реците коначно нешто о теми. Или тај осиромашени уранијум има нека прикривена дејства за која ми не знамо, а сад се виде?

БОШКО ОБРАДОВИЋ: Господине председавајући, ја сам вас више пута молио, и поновићу, да убудуће ви спремите мени говор, да ја говорим само оно што ћете ви да одобрите да може да се говори, а не оно што ја мислим.

Нисте прекидали никога од шефова посланичких група, свако је говорио о чему год је желео, једино је мој говор вама споран. Због чега? Зато што вас подсећам да имате споразуме са НАТО-ом? Нисам их потписао ја,

ви сте их потписали. А сада истражујете последице бомбардовања НАТО-а. Да то није мало контрадикторно, господине председавајући?

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Историјски, колега Обрадовићу, пошто сте ми се обратили, морам да вам кажем да је први споразум са НАТО-ом потписан 2002. или 2003. године. Мислим да су га подржали посланици посланичких група које сада седе око вас. Чисто да то знате.

Наставите.

БОШКО ОБРАДОВИЋ: Дакле, господине председавајући, много је шири проблематика која проистиче из рада ове комисије и ја желим да овде кандидујем додатне циљеве рада ове комисије.

Примера ради, да вам одмах то конкретно и наведем. Да ли то значи да када завршимо рад ове комисије треба да обновимо тужбе против земаља НАТО-а? Да ли треба, на основу свега што је уништено у овој држави, да тражимо ратну одштету? Да ли треба да тужимо све земље које су учествовале у прогону Срба и европског хришћанског наслеђа на Косову и Метохији у више наврата?

Зашто ми са њима имамо сада заједничке војне вежбе? Зашто агенти НАТО-а седе у Министарству одбране Републике Србије?

И бројна друга питања, која заправо говоре о контрадикцији да, с једне стране, ви малтене само што нисте ушли у НАТО, остварили сте све до степена чланства, остало је само голо чланство; с друге стране, што ми подржавамо, да се разумемо, подржавамо и дижемо обе руке да гласамо „за“, коначно, после деветнаест година, једна власт креће у истраживање последица НАТО бомбардовања.

А кад смо код конкретних информација, ја ћу бити веома прецизан али ћу кренути од Републике Српске јер мислим да смо то дужни свима онима које у свом извештају командант Главног штаба Војске Републике Српске генерал Ратко Младић, од 26. септембра 1995. године, наводи и каже: „У ваздушним нападима НАТО пакта на Републику Српску учествовало је 3.200 ваздухоплова, који су истресли преко 10.000 тона експлозивног материјала, од чега је страдало 152 цивила а 273 их је лакше и теже рањено. Само у Србињу, у игри поред моста смртно је страдало двоје деце, а петоро теже рањене деце пребачено је на ВМА у Београду. Причињена је огромна материјална штета, која се мери милијардама долара. Учињено је то да се разори телекомуникациони и информативни систем, систем поштанских веза, разруше централе и далеководи и народ остави у мраку, униште водовод и спречи снабдевање питком водом, униште складишта хране, економије и сточне фарме и становништво остави без хране, униште бројни стамбени, медицински и јавни објекти и тиме српски народ стави у беду и потпуну изолацију“.

Ово што је у своје време навео на конференцији за медије у Бањалуци генерал Ратко Младић дефиниција је геноцида над једним народом. То је управо било бомбардовање НАТО-а и 1999. и 1995. године.

Ево шта каже темат часописа „Двери српске“ када је у питању 1999. година: „У току агресије НАТО пакта на Србију, која је трајала 78 дана, а која је вођена у циљу успостављања независног Косова“, да се подсетимо поенте, заправо, из политичког угла, „на Србију је бачено 21.700 тона најразорнијег експлозива, 35.450 касетних бомби, 2.900 бомби и пројектила и 1.000 крстарећих ракета“. Оно што бих овде још издвојио као битан податак и битну информацију јесте следеће: да је за 78 дана бомбардовања страдало 2.300 цивила и 1.002 војника, а пет хиљада људи је осакаћено. Извршено је 36.219 налета војних авиона.

Коначно једна тема која је, мислим, веома важна за председника будуће комисије, коју ћемо формирати, јесте шта ми у тим закључцима, господине председниче, можемо учинити да се, да тако кажем, спрече те последице. Једно је да констатујемо шта су они урадили и шта ћемо ми све имати као негативне последице по здравље становништва, по екологију и све друге последице, а друго је шта можемо да учинимо да спречимо.

Ево неких од предлога, које смо ми изнели у овом темату часописа „Двери српске“ још пре десет година, када смо покренули ову тему, као конструктивни прилог вашем будућем раду. Каже се да се може још много говорити о осиромашеном уранијуму, последицама његове примене, кршењу међународног права и обичаја рата, али акценат треба ставити на мере које могу да доведу до спречавања потпуне еколошке катастрофе која нам прети. Предлажемо читав низ мера које је неопходно спровести у том циљу, као што су изолација контаминираних подручја, прецизно утврђивање нивоа контаминације на свим подручјима на којима је дејствовала НАТО авијација, израда и примена програма деконтаминације, успостављање мониторинга тј. надгледања животне средине у овим подручјима, израда студије праћења параметара утицаја на здравље људи, као и регистра за рак. Посебно се треба бавити активном превенцијом здравствених последица код најугроженијих лица, односно одложити појаву знакова и симптома болести, затим, спречавањем појаве генетских малформација код потомства а, наравно, проблем мора да се третира и са правне тачке гледишта будући да је јасно да се ради о ратном злочину.

Важно је знати да евентуална тужба наше државе против НАТО-а нема за циљ само задовољење правде, већ и материјалну добит. Ово је од суштинског значаја, јер деконтаминација земљишта од осиромашеног уранијума захтева огромна финансијска средства. Један страни центар тврди да је за деконтаминацију оволике количине радиоактивног уранијума потребно око четири милијарде долара. Имајући овај ужасан податак у виду, јасно је да Србија мора обновити тужбу против НАТО-а, како због задовољења правде, тако због обезбеђивања макар малог дела финансија неопходних за спречавање даљег развоја еколошке катастрофе.

Политичка димензија рада ове комисије је такође, признаћете, тема. Дакле, основни циљ НАТО бомбардовања била је окупација Косова и

Метохије. То је ваљда важно. Само што у овој нашој комисији нема као теме политичких последица НАТО бомбардовања. То би било веома важно да буде део циља рада ове комисије, значи, које су политичке последице НАТО бомбардовања – окупација Косова и Метохије, прогон српског становништва са Косова и Метохије и да ли ми данас, заправо, живимо финале свега тога када се у овом тренутку од нас очекује да тамошња НАТО окупаторска војска заокружи ту шиптарску независност и формира тзв. војску Косова.

Да ли се од нас данас, деветнаест година после тог бомбардовања, очекује да потпишемо правнообавезујући споразум са лажном државом Косово и практично признамо ту независност? Да ли ви покрећете све ово можда да бисте камуфлирали да планирате потпишете тај правнообавезујући споразум, па са друге стране желите да поправите ваш нарушени патриотски рејтинг и имиџ и да на неки начин, ето, кажете – па ми нешто радимо против оних који су нас бомбардовали, док са друге стране потписујете практично предају Косова и Метохије и признање независног Косова?

Пазите, то су легитимне политичке теме. Јер, дозволићете, да сте ово искрено мислили, ви бисте ово покренули пре шест година када сте дошли на власт. Зашто сте ћутали шест година када је ово оволико важна тема, за хитни поступак? Па зар није било хитно и пре шест година што се тиче здравља становништва и еколошке катастрофе, господине Лакетићу? Молим вас, ово је озбиљна тема. Ви сте заправо одговорни што ово није до сада било на дневном реду и што каснимо шеснаест година са утврђивањем истине о последицама НАТО бомбардовања, деветнаест година. Сви режими који су до сада били на власти одговорни су. Зашто, дакле, део циљева рада ове комисије није политичке природе?

Наравно, ја ћу поменути да је било људи који су се и те како бавили овом темом. Један од наших најпознатијих научника у свету, уважена проф. др Јасмина Вујић, коју сте толико пута овде помињали у негативном смислу, прва се, много пре вас, бавила овом темом. Написала је низ чланака где је по први пут проговорила о здравственим и еколошким последицама НАТО бомбардовања. Ево, да вам наведем један од цитата из њених чланака, који говори о једној међународној конференцији још из 2001. године, где се у том тренутку састало више десетина светских и домаћих научника који су отворили тему која говори управо о овој проблематици.

Дакле, група наших стручњака и научника из расејања у септембру 2001. године организује Међународну конференцију о еколошком опоравку тадашње Савезне Републике Југославије, на којој су била представљена 142 рада од 320 аутора из 21 земље и обрађене теме: Утицај ратних дејстава на животну средину, Еколошке последице уништавања индустријских постројења, Загађење вода, ваздуха и земљишта токсичним хемикалијама и тешким металима, као и Медицински ефекти и психосоматске и социјалне последице бомбардовања, изванредан зборник на хиљаду страна на енглеском језику. Дакле, неки озбиљни људи, попут једног од најпознатијих

српских научника у свету и великог српског родољуба проф. др Јасмине Вујић, бавили су се овом темом далеко пре вас и ове ваше комисије, која толико трагично касни, деветнаест година. Мислим, свих вас који сте били на власти јер признаћете да ми из Двери на власти били нисмо и не можемо сносити одговорност за ово нечињење.

Наравно, најболнији део приче јесу последице пораста канцерогених обољења – од 1990. године, када их је било 9.899, па 2000. године двадесет две хиљаде и нешто, па 2011. године више од 33.000 – и, наравно, пораст броја смртних случајева као последица свега тога. Ми овде не можемо да гурамо главу у песак и правимо се да не знамо ко нас је бомбардовао, да онога ко нас је бомбардовао проглашавамо пријатељем српског народа, да га гостимо и поздрављамо када нам дође у Србију, да са њим склапамо споразуме и идемо на војне вежбе, да са њим преговарамо о потписивању правнообавезујућег споразума са лажном државом Косово и да на било који други начин релативизујемо овај НАТО геноцид над српским народом.

Значи, кључно питање за нас је – које ће бити политичке последице рада ове комисије? Да ли ће ова комисија да донесе одређену анализу и да заћути или ће ова комисија, тек када уради анализу, да проговори оно што дугујемо жртвама НАТО геноцида над српским народом у Републици Српској и у Србији већ деветнаест и више година, да покренемо нову тужбу против земаља НАТО-а, да тражимо ратну одштету, да на сваки други начин правимо покушај да спречимо негативне последице ове еколошке и здравствене катастрофе? Молим вас да одговорите и на то питање, да не би важила ова сумња да све ово радите зато што сте мало потрошили ваш патриотски ореол странке па сада покушавате да се вратите на патриотске стазе. А после шест година вашег боравка на власти, ми просто вама не можемо да верујемо и морате разумети наше сумње.

Да се разумемо, ми никакав рат не желимо. Ми желимо и нашој и свој другој деци света мир, али ми не желимо ни даље понижавање Републике Србије, отимање Косова и Метохије и наставак, практично, НАТО окупације на Косову и Метохији. Не заборавите, НАТО је и даље на Косову и Метохији као окупатор дела наше државне територије и то је нешто што ми данас морамо да констатујемо. Ово није тема од пре деветнаест година, ово није давно прошло време, ово је реалност. Ми смо данас под окупацијом на КиМ и ми данас имамо проблема са НАТО-ом, који држи део наше државне територије под окупацијом. О томе би морала да се одреди Народна скупштина Републике Србије. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Хвала.

Да ли још неко од председника, односно представника посланичких група жели реч?

Реч има предлагач, господин Дарко Лакетић.

ДАРКО ЛАКЕТИЋ: Сведоци смо данас, више пута нажалост, да се ова тема флагрантно злоупотређава. Још једном ћу поновити оно што сам рекао

у ранијем излагању. Ово је тема која је изузетно племенита, чија медицинска и хумана димензија превазилази границе овог парламента. Заиста не могу да схватим да људи, као претходни говорник који се најбоље разуме у све, који вероватно сада има и све одговоре, на овај начин говори о овим стварима које су, признаћете, јако осетљиве.

Што се тиче резултата комисије коју формирамо, у зависности од резултата, зависиће и правна и политичка димензија овог проблема. Ту нема дилеме. Зашто прејудуцирати резултате пре него што смо и гласали о избору саме комисије? Једноставно, пустимо да научни радници заједно са народним посланицима направе, прикупе податке, ураде анализу и методологијом која је научно прихватљива пружимо аргументе. Управо то је прави и једини пут.

Међутим, очито да постоје други проблеми, када чујемо овакво излагање. Ти проблеми су пре свега политичке природе. Чињеница је да смо у Народној скупштини, чињеница је да свака реч која се овде изговори представља такође политику и ја то доживљавам на тај начин, међутим, изборни резултати говоре о подршци коју одређена политичка странка има. Очито да колега који је говорио пре мене управо има проблем са тим, има проблем политичке природе; једноставно, постоји жеља да се и овакве теме на неки начин злоупотребљавају да би се добили ситни политички поени. Али на овим стварима, на овакав начин, не могу се добити политички поени. Народ то препознаје и народ ће адекватно одговорити.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем.

Право на реплику има народни посланик Александар Мартиновић.

АЛЕКСАНДАР МАРТИНОВИЋ: Па, пре свега, оно што морам да кажем, пријатељи господина који је малочас говорио су људи који траже да се малтене трећина Србије припоји Бугарској. Бугарска је, колико се сећам, чланица НАТО-а. Он је честитао победу... Односно, улазак у Парламент, није то победа; за њих је победа, као што је и за господина који је малочас говорио победа кад пређе 5% и њихових 5% је веће од наших 60%, али он је честитао улазак у Парламент „Алтернативи за Немачку“. Дакле, Немачка је такође чланица НАТО-а, па ме сад занима како то да му не сметају његови пријатељи који су у НАТО-у, а нама лажно спочитава да су нам саветници Клинтон, Блер, Шредер или не знам ни ја ко са Запада.

Господин је у једној ствари у праву. Они никада нису били на власти, али су зато били финансирани од сваке власти која је преузела функције у Србији од 5. октобра 2000. године. Мало су били финансирани од стране ДС-а, мало од стране ДСС-а... А само да подсетим грађане Србије, Демократска странка и Демократска странка Србије, а не СНС, потписале су и СОФА споразум и Партнерство за мир и многе друге споразуме који су приближили Републику Србију НАТО-у.

Још једну ствар да истакнем. Српска напредна странка... И, на крају крајева, председник СНС-а Александар Вучић је 1999. године активно

бранио, као министар информисања, грађане Србије од НАТО-а. Питам господина Бошка Обрадовића где је био он 1999. године. Писао је чланке за „Нову искру“ о томе како су највећи зликовци за српску духовност и културу Вук Карацић и Доситеј Обрадовић.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋА: Захваљујем.

Гордана Чомић, право на реплику.

ГОРДАНА ЧОМИЋ: Захваљујем.

Спомињати да је Демократска странка потписала било какав споразум у тренутку док је чинила владајућу коалицију, дефиниција је сопствене немоћи. Ако имате 60%, нема тог споразума који не можете променити, изменити, ставити ван снаге, урадити са било којим споразумом шта год вам воља. Скривати се иза политике Демократске странке вербално, подржавати цео дневни ред који је Демократска странка променила у Србији након ратова, санкција, изолација, свега страшног из деведесетих пре свега по људе у Србији и онда казати „па шта ми можемо, ми не можемо ништа са тим споразумом“, израз је велике немоћи и осећања нелагоде што се неке ствари прихватају као сопствена политика.

Мени је драго да је данашња влада извођач политичких идеја Демократске странке, лош извођач, са доста ругања европским вредностима и европским интеграцијама, али ипак извођач.

Да бих вам доказала колика је разлика међу нама када су у питању заиста озбиљне теме, као што је и приступање Србије Партнерству за мир, ево, на овој тачки ћу вам показати. Нама сте у Скупштини дали обавештење да је народна посланица Маја Гојковић овластила народног посланика Лакетића да буде овлашћени представник. Ја знам да то не може, ви знате да то не може, пошто је потписница Предлога одлуке народна посланица Маја Гојковић. И не да немамо намеру да разговарамо о томе да се једном невероватном процедуром сами ругате једној озбиљној теми, него то не бисмо ни споменули да не инсистирате да објасните сопствену нелагоду што водите или покушавате да водите европску политику коју је створила и утемељила Демократска странка.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Право на реплику, Бошко Обрадовић.

А ви сте се јавили? Извините, колега Мартиновићу.

АЛЕКСАНДАР МАРТИНОВИЋ: У праву сте, госпођо Чомић, постоје огромне разлике између Демократске странке и Српске напредне странке. Српска напредна странка није спровела ниједну пљачкашку приватизацију у Србији, Српска напредна странка није отпустила за четири године 400.000 људи и нисмо уништили ниједно радно место, него смо незапосленост са 27% смањили на 12%. За разлику од вас који сте имали негативну стопу раста од 3,2, а некад од 3,6 и који сте 2008. године рекли да је светска економска криза шанса за Србију, ми смо у Србији отворили на стотине хиљада нових радних места, отворили на стотине нових фабрика и данас људи од свога рада у Србији могу да живе.

Тачно је, постоје велике разлике између Демократске странке и Српске напредне странке – нисмо уништили ниједан тенк, нисмо уништили ниједну „стрелу“, јачамо наше одбрамбене и војне капацитете.

Оно што је такође јако важно, ми не стичемо политичке поене на несрећама грађана Србије, ми се не радујемо када се у Србији сруши хеликоптер, кад падне авион, када мушкарац убије жену или се деси неко силовање. Ви мислите да је то политика, а ми мислимо да није. Тако да се са тим слажем.

Што се тиче тога да Маја Гојковић не може да овласти господина Лакетића да буде овлашћени, односно да представља предлагача, то једноставно није тачно. Постоји један метод тумачења – тумачење по аналогiji. Као што Влада Србије предлаже законе па овлашћује поједине министре да их заступају у Народној скупштини, тако исто је и госпођа Маја Гојковић као предлагач једног акта који треба да донесе Скупштина овластила господина Дарка Лакетића да представља предлагача. Тако да то није ништа супротно Пословнику.

А да би грађани Србије знали – то зна и госпођа Чомић али из политичких разлога неће то да каже – Маја Гојковић је у Турској и прима орден од господина Ердогана због тога што је заслужна за јачање партнерских веза, и на политичком и на економском плану, између Републике Србије и Републике Турске, и ми смо на то поносни.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Изволите, колега Обрадовићу, право на реплику.

БОШКО ОБРАДОВИЋ: Хвала, председавајући.

Тако сте ви били поносни и на пријатељство са Герхардом Шредером, који је говорио на предизборном скупу СНС-а у Београду, па сте били поносни на Тонија Блера, који вам је са највећим почастима долазио да вам уређује како да ради Влада Републике Србије. Пазите, онај који нас је бомбардовао, ратни злочинац, да нам уреди како да ради наша влада! Па сте платили парама да гостујете на годишњем састанку фондације Клинтоних у Америци, постоји и она чувена слика загрљених Била Клинтона и Александра Вучића.

Ако се ви тога сада стидите, господине Мартиновићу, то је добро. Ако сте ви променили мишљење и поново се сетили да су то ратни злочинци а не српски пријатељи, то је важно за ову државу. Много је опасно да владајућа странка верује да су они који су нас бомбардовали наши пријатељи.

Ако сте се ви поново вратили на патриотске изворе политике, то је огроман напредак. Јер ви заправо само глумите патриотизам, а иза тога радите све исто што је радила Демократска странка. Не знам откуд вама право да критикујете Демократску странку када сте наставили политику Демократске странке. Која је разлика између вас и Демократске странке? Да ли иду у Европску унију? Иду. И ви идете. Да ли потписују споразуме са НАТО-ом? И ви потписујете. Да ли преговарају са Шиптарима? И ви

преговарате. Хоћете чак да одете даље од Бориса Тадића и потпишете правнообавезујући споразум са лажном државом Косово. Хоћете да одете, што је било незамисливо да Демократска странка уради, да признате независно Косово. Само тражите да вам се било шта да заузврат. Шта да вам се да заузврат? Ко је вама дозволио да ви дајете Косово и Метохију било коме зарад погубног пута Србије у ЕУ по сваку цену? Дакле, ово су озбиљна питања. Не можете побећи од тога.

Што се тиче ратног ангажмана вашег председника Александра Вучића, ја се једино сећам оног стана који је добио од Владе Републике Србије док су момци гинули на Кошарама и ниједан стан нису добили.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ (Владимир Маринковић): Колега Обрадовићу, нема данас вређања у Парламенту. Ја сам још јутрос рекао да ћу бити врло, врло стриктан.

Повреда Пословника, Александар Мартиновић.

Изволите.

(Бошко Обрадовић: Кога сам увредио?)

Увредили сте председника државе.

(Бошко Обрадовић: Чиме сам увредио?)

Александар Мартиновић, реплика.

Изволите.

АЛЕКСАНДАР МАРТИНОВИЋ: Што се тиче господина Шредера, ја се надам да господин Бошко Обрадовић гледа телевизију. Ја сам на телевизији видео да је господин Герхард Шредер седео у првом реду, пре неколико дана, када је била инаугурација новоизабраног председника Руске Федерације Владимира Владимировича Путина.

Герхард Шредер није непријатељ Србије и није непријатељ српског народа, и није Герхард Шредер дошао на идеју да се бомбардује Република Србија.

Што се тиче вашег ангажмана, ја знам која је ваша политика, ваша политика је иста каква је била политика Демократске странке Србије, са чије листе сте изабрани у Народну скупштину уз малу помоћ амбасадора САД, који је кукао и плакао док наводно нисте освојили тих 5%. Тако да је та ваша аверзија према Американцима врло дискутабилна категорија. Ви их не волите, али кад треба да уђете у Скупштину, онда су вам Американци добри. Онда вам је добра помоћ кад амерички амбасадор каже да би требало још једанпут извршити анализу изборних резултата и констатовати да су, између осталог, и Двери прешле 5%.

За разлику од вас, господине Обрадовићу, ја никад нисам тврдио да су највећи духовни непријатељи српског народа Вук Караџић и Доситеј Обрадовић. Такве лудачке идеје, ја мислим, нису пале на памет чак ни онима који су отворено служили Немцима у току Другог светског рата. То сам први пут прочитао у часопису „Нова искра“ и испод тога стоји потпис Бошка Обрадовића. Ево, само да питам Бошка Обрадовића да ли и даље заступа те

ставове из 1999. године да су Вук Караџић и Доситеј Обрадовић уништитељи српске духовности и српске културе.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Хвала.

Повреда Пословника, Верољуб Арсић.

Изволите.

ВЕРОЉУБ АРСИЋ: Даме и господо народни посланици, сматрам да је члан 107. Пословника повређен – достојанство Народне скупштине, јер не могу да трпим да ме неко изједначава да будем исти као они који су пустили 1.300 терориста из Казнено-поправне установе Забела 2001. године. То је наслеђе Демократске странке и Демократске странке Србије и почните да живите једном с тим. Пустили сте браћу Мазреку, пустили су Фјору Бровину, и не могу никад да будем исти као они. Никад!

Политички програми могу да буду исти, али дела говоре сасвим другачије. Нећу да причам о тенковима, о затвореним фабрикама.

Тачно је да су ти исти који су изабрани са ДСС-ом на истој листи и учествовали у том пуштању шиптарских терориста (ако ништа друго, дали подршку томе), тачно је да су били финансирани од стране Демократске странке. Хоћете и локацију да вам кажем?

А о покојницима све најлепше, па нећу имена да спомињем.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Колега Арсићу, сматрам да нисам повредио Пословник.

Да ли желите да се Народна скупштина изјасни у дану за гласање?

(Верољуб Арсић: Не.)

Не. Хвала.

Право на реплику, госпођа Гордана Чомић.

Изволите.

ГОРДАНА ЧОМИЋ: Захваљујем.

Потпуно је очекивано да људи мисле да ако негативно, ружењем и клеветањем дефинишу друге, онда сами испадају бољи. Човек је стил. То је свачији избор и свачије право. Није мени намера да било коме замерим што мисли да ће изгледати боље ако буде ружио Демократску странку. На част вама. Моја намера је била да објасним да је моја приврженост озбиљности ове теме кроз одустајање од замерке да се једна народна посланица третира као цела Влада Србије по аналогији и да служба Скупштине и сви ми дозволимо да једна народна посланица да овлашћење некоме ко није потписник одлуке да буде овлашћени представник за тачке.

Како да вам кажем, сад сте установили правило. Немојте после да буде „ко је први почео“ ако добијете стотине папира где било ко предлаже било кога да буде овлашћен по било ком основу.

Није мени намера ни да тражим да се то исправи, нити ми је намера да оспорим господину Лакетићу да брани, али ми је намера да свима увек јасно кажем. Има људи који воле кад од њих правите будале, има нас који не волимо и онда то кажемо.

Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Хвала, госпођо Чомић.

Мартиновић, реплика.

АЛЕКСАНДАР МАРТИНОВИЋ: Госпођи Чомић желим, пошто видим да се Народна скупштина користи као инструмент за унутарстраначку борбу у Демократској странци... Вама, госпођо Чомић, желим пуно успеха у тим вашим унутарстраначким изборима. Желим вам да победите на тим изборима и надам се да ће ДС са вама имати мало више успеха него са вашим претходницима.

Оно што ме је зачувило, то је да ви, као неко ко је, ако се не варам, потпредседник Народне скупштине, не разликујете два субјекта – предлагача од овлашћеног представника посланичке групе. Дакле, Маја Гојковић није овлашћени представник, него је предлагач, као што је Влада Србије предлагач закона. Као што Влада Србије као предлагач закона има право да одреди ко ће да је заступа у Народној скупштини, тако исто и Маја Гојковић као предлагач ове одлуке има право да предложи, односно да овласти ко ће да је заступа у њеном одсуству. Према томе, ствар је потпуно јасна. А СНС има свог овлашћеног представника, то је господин Милован Дрецун, који ће вам се нешто касније обратити.

Према томе, ако сте покушали да кажете да је повређен Пословник технологијом данашњег рада, ја вам кажем да није јер се исти принцип примењује и када се доносе закони и када се доносе одлуке, зато што су и закони и одлуке акти које доноси Народна скупштина Републике Србије. У том смислу, сваки покушај да се баци сенка на одлуку коју ћемо донети неће вам поћи за руком. Све што се данас ради у складу је са Пословником и ова одлука ће бити донета у складу са Пословником, свиђало се то вама или не.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Хвала.

Повреда Пословника, Иван Костић.

ИВАН КОСТИЋ: Председавајући, повређен је члан 104. став 1. Пословника.

Хтео бих само да кажем овде, пошто се увредљиво говори о председнику наше посланичке групе, да господин Обрадовић није изнео свој став; он је само цитирао став највећег српског песника Петра Петровића Његоша, од 2. августа 1837. године, који износи свој став о Доситеју, за шта и ја сматрам да је исправан па бих волео само да прочитам, да видите шта смо ми тада цитирали – ја бих Доситеја поштовао да је умио свој дар душевни обратити у корист нашег народа, али га обратити није умио и зато га презирем како човека који није видио у што се садржи срећа народа, што ли му може причинити несрећу, и како човека који је био неке оруђе подсмевача над благочестијем српског народа.

То је 1837. године рекао Његош о раду Доситеја Обрадовића, о његовој критици српске народности, тако да, ето, желим само да укажете следећи пут

народним посланицима, када вређају, да се мало суоче са историјским чињеницама. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Хвала вама.

(Александар Мартиновић: Пословник.)

Само моменат, једно објашњење колеги Костићу.

Ја сам схватио само као дебату између колеге Мартиновића и колеге Обрадовића, дакле супротстављени политички ставови, нисам схватио као увреде и вређање.

Да ли желите да се Народна скупштина изјасни у дану за гласање?

(Иван Костић: Не.)

Не желите. Хвала.

Александар Мартиновић, повреда Пословника.

Изволите.

АЛЕКСАНДАР МАРТИНОВИЋ: Повређен је члан 107, господине Маринковићу. Не тражим да се гласа.

Петар Петровић Његош је посветио своје најчувеније дело „Горски вијенац“ Карађорђу Петровићу – Праху оца Србије. Тај отац Србије, Карађорђе, за свог првог попечитеља просвете узео је управо Доситеја Обрадовића. Доситеј Обрадовић је, пошто се ови из Двери пуно хвале да много знају а да ми из СНС-а не знамо ништа, 1811. године постао први министар просвете у ослобођеној Србији.

Нисам чуо од бившег председника Одбора за дијаспору и Србе у региону, хајде сада, видим да имате неких разлога да мрзите Доситеја Обрадовића, што мрзите Вука Караџића. Да ли можете да ми прочитате неки цитат, шта вам је то јадни Вук Караџић урадио сем што је описменио српски народ и сем што је рекао, и због тога га Хрвати ни дан-данас не могу очима да виде, да су сви штокавци Срби?

Још једна ствар ми није јасна. Како то да су вама, који сте наводно ексклузивни заступници српских националних интереса, пријатељи они који траже да се четири округа на југу Србије припоје Бугарској? Како то да су вам пријатељи они који сваке године ходочасте у Блајбург и полажу венце на један камен на коме пише – у част и славу погинулој хрватској војсци? Па тог човека сте доводили овде на галерију Народне скупштине, фотографисали сте се са њим, приказивали га као неког великог пријатеља ваше политичке организације.

Онда спочитавате нама како ми наводно хоћемо да издамо Косово и Метохију. Ми хоћемо да га издамо, а ви ћете да га браните. Само ми кажите одакле – са Теразија, из чачанске библиотеке? Са ког места мислите да браните Косово и Метохију, ви који на изборима не можете да освојите ни 2% гласова? У чије име ви говорите?

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Хвала.

Право на реплику, прво госпођа Гордана Чомић, па онда Бошко Обрадовић.

Изволите.

ГОРДАНА ЧОМИЋ: Захваљујем.

Заиста више нећу ни тражити реплика пошто поштујем вољу, мислила сам заједничку, да ова седница прође без реплика. Ово је последња.

Да оставим ван сваке сумње – да сам хтела да повредама Пословника оспоравам обавештење које смо добили о томе да народна посланица која је потписала Предлог одлуке (на том предлогу одлуке стоји само њен потпис) нас обавештава, као народна посланица, да је овластила неког за предлагача, дакле да сам хтела да то буде тема, ја бих седницу почела повредом Пословника. Али нисам, јер не сматрам достојним вољу већине да даје аналогно једном народном посланику, једној народној посланици, која је сама потписала одлуку, да прихвата цела Скупштина, да она одређује ко ће бити предлагач по тој одлуци, при чему није потписник одлуке. Само сам вам напоменула – очекујте ту праксу убудуће. Нити сам желела да спорим, нити сматрам да ће колега Лакетић то радити са мање кредибилитета и знања од Маје Гојковић.

Али, само да искористим ову реплику, увек има људи који воле да од њих правите будале. То није лоше, ко воли, али има нас који не волимо, поготово ако ћете вербализовати једну страшно важну тему као што је одлука о овој комисији и истовремено радити потпуно супротно.

Хвала вам, потпредседниче, на овој прилици.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Хвала.

Право на реплику, Бошко Обрадовић, па онда Александар Мартиновић.

БОШКО ОБРАДОВИЋ: Хвала.

Између Александра Мартиновића и Петра II Петровића Његоша ја ћу се определити за Његошево мишљење о Доситеју. Ни Вук Караџић ни Доситеј нису светитељи. То су изузетно велике и величанствене личности српске културне историје, али су имали и озбиљне мане у свом просветитељском деловању. Ја сам само о томе говорио, и говорићу, зато што су нас те мане коштале одређених духовних и језичких револуција које су нанеле штету српском народу. Рецимо, Вук Караџић је обогалио српски књижевни језик одбацивањем комплетне средњовековне језичке традиције. То нас је много коштало док нисмо успели да се некако обновимо након те погубне стране његове иначе веома успешне историјске реформе. Дакле, ствари нису једноставне, а они који их не познају не би требало о томе да причају.

С друге стране, оно што ви добро знате, знате ко је створио Српску напредну странку – то је Демократска странка. Знате да је настала у договору Александра Вучића и Микија Ракића, шефа кабинета тадашње Демократске странке и Бориса Тадића. Дакле, немојте ви никоме другом причати о

финансирању од стране Демократске странке. Ви сте створени од стране Демократске странке. То је смешно!

Наравно, оно што је ваша техника, све што је позитивно у вези са Дверима ви покушавате народу да представите супротно: ако смо ми породични покрет, онда бијемо жене; ако смо ми патриоте, онда смо агенти ЦИА; ако ми било шта добро урадимо, онда мора да се смени председник скупштинског Одбора за дијаспору мр Иван Костић зато што је одлично радио свој посао, да не би народ чуо да Двери и опозиција имају некога ко добро ради, ко врхунски ради, ко квалитетно ради. Значи, мора да се смени.

Данас ниједан председник скупштинског одбора у овом сазиву Парламента није из редова опозиције. То је доказ ваше демократске културе.

Што се тиче Косова, договорено је са Тачијем, ево ових дана, да ћете потписати издају Косова за пар месеци.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Сада сте изазвали и право на реплику госпође Чомић, иако је рекла да неће да се јавља.

Реч има Александар Мартиновић.

АЛЕКСАНДАР МАРТИНОВИЋ: Заиста нисам имао намеру да вређам госпођу Чомић, нити да од ње, како она каже, правим будалу. Госпођа Чомић не воли да неко њу прави будалом, али, госпођо Чомић, не волимо ни ми посланици Српске напредне странке да ви од нас правите будале.

Дакле, сваки предлог закона који дође у Народну скупштину... Видите да постоји потпис само председнице Владе Ане Брнабић. У том допису лепо стоји кога Влада одређује као свог представника у Народној скупштини. Објасните ми у чему је разлика између акта који предлаже Влада и акта који предлаже народни посланик. Дакле, Маја Гојковић није овлашћени представник него је предлагач. Као што је Влада предлагач закона, тако је Маја Гојковић предлагач ове одлуке.

Што се тиче господина Бошка Обрадовића и његовог тумачења рада Вука Караџића, он је 1999. године у љотићевском часопису „Нова искра“ написао, да вам сада све не препричавам, да су Доситеј Обрадовић и Вук Караџић антизаветни и антисветосавски људи и да су започели некаквих пет револуција. Немам заиста појма о чему се ради, знам само једно.

Не знам којих су то пет револуција започели Доситеј Обрадовић и Вук Караџић, али знам само једно. То што сте рекли да је Вук Караџић прекинуо нит српске књижевности и духовности и културе са средњовековном књижевношћу и да је био наводно антицрквени човек, па, само да вам кажем једну ствар, коју изгледа или не знате или нећете да кажете: његов главни сарадник у прикупљању народних умотворина и народних изрека, народних песама био је један од најзначајнијих духовних и црквених људи 19. века, Лукијан Мушицки. Лукијан Мушицки је био један од главних сарадника Вука Караџића и подржавао ...

(Председавајући: Хвала.)

Само да завршим.

.... И подржавао реформу језика у смислу да се пише онако како народ говори.

Будући да не признајете Вукову реформу језика, ја вас молим ...

(Председавајући: Хвала.)

Ево завршавам, господине Маринковићу, упорно ми додајују. Само да кажем једну реченицу.

Ви се онда, господине Обрадовићу, у Народној скупштини обраћајте онако као што су Срби причали у средњем веку, јер ви реформу Вука Карацића не признајете. Дакле, молим вас, убудуће, обраћајте нам се српским средњовековним језиком.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Хвала.

Гордана Чомић има право на реплику.

Изволите.

ГОРДАНА ЧОМИЋ: Захваљујем.

Сваки народни посланик, па и народни посланик Бошко Обрадовић, има право на свој став, процену и мишљење, а Пословник омогућава да интервенишемо и кажемо да негде лоше процењује, не мисли добро или износи клевете.

Но, поново у духу тога да се ова седница заиста врати теми око које смо се састали и образовању комисије, моја реплика се састоји у томе – слободно, коме год треба, да би сам изгледао лепши, да наружи и оклевеће Демократску странку, само напред. Само лепо можеш ружити, завист треба и заслужити, извол'те до даљњег, а са надом да ћемо се сада вратити теми због које смо се састали. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Хвала, госпођо Чомић. Прихватам вашу сугестију иако ми је лично интересантно да слушам сучељавање аргумената господе Мартиновића и Обрадовића. Али да се не бисмо вратили у средњи век, идемо даље.

Реч има народни посланик Милован Дреџун.

МИЛОВАН ДРЕЏУН: Поштовани председавајући, колеге посланици, став Српске напредне странке о догађајима 1999. године је кристално јасан. Хоћу да га поновим. НАТО, предвођен Сједињеним Америчким Државама, без објаве рата, извршио је агресију на нашу земљу која је по свим аспектима злочиначка – због тога што је неселективно убијао цивилно становништво, децу, старе, болесне, жене, што је убијао припаднике наших снага безбедности, наше хероје који су бранили своју отаџбину; због тога што је погодио само седам тенкова легендарног Приштинског корпуса од преко 450, али је „јуначки“ погодио преко 370 индустријских објеката; због тога што нас је бомбардовао муницијом која је забрањена и нанео непоправљиву штету. Ми то не заборављамо и зато формирамо ову комисију, какву нико пре нас није успео, нити је имао храбрости, да формира.

Али Српска напредна странка неће остати заробљена у рату, у прошлости, већ ће бити окренута будућности. Ту будућност морамо да

градимо на подручју на коме је доминантан војни чинилац управо НАТО. Без сарадње са НАТО-ом можемо само да уђемо поново у сукобе са том алијансом. Ако неко други добије мандат да то уради, изволите. Ми нисмо добили тај мандат од грађана, нити ћемо то урадити.

Што се тиче комисије, СНС ће пуним капацитетом пружити подршку оснивању и раду комисије, са циљем да се утврди чињенично стање о последицама НАТО бомбардовања, о томе колико те последице утичу на здравље људи, да бисмо могли да предузмемо одређене активности, системске, дугорочне, да умањимо штету негативног дејства НАТО-а 1999. године, јер се старамо о здрављу грађана Србије, о здрављу нације, посебно о здрављу припадника наших снага безбедности, тих наших хероја којих се ту и тамо неки сете. То су исти они хероји који су јуначки бранили отаџбину и на Паштрику, и на Горожупу, и на Чичавици, и на Бајгори, и на Кошарама, а сада многи од њих умиру од последица дејства муниције са осиромашеним уранијумом.

Желим да испред Српске напредне странке одам признање колеги Лакетићу који је годинама систематски, упорно, истрајно скупљао материјале да би ова комисија могла да буде формирана, успостављао контакте и завршио огроман посао. Хвала му на томе. Убеђени смо да ће он бити потпуно посвећен овом послу на челу комисије и да ћемо имати очекиване резултате.

Сада бих хтео нешто да кажем и да вас подсетим, и све нас заједно и грађане Србије, на неке чињенице које показују због чега је оправдано ставити на дневни ред формирање ове комисије.

Током агресије, НАТО је водио посредан хемијско-биолошки рат против грађана тадашње Савезне Републике Југославије и животне средине. У експлозивима и ракетним горивима током бомбардовања коришћена су хемијска једињења која својим сагоревањем у току експлозије ослобађају велике количине веома отровних и канцерогених једињења, или хемијске радикале.

Осиромашеним уранијумом гађано је укупно 113 локација на подручју тадашње СРЈ. Већина је бачена на територију Косова и Метохије. Управо то што ћемо велику пажњу посветити тим подручјима која су контаминирана на Косову и Метохији показује наш став према јужној покрајини.

Апсолутно су неистините тврдње, спадају у домен бруталних политичких лажи, да је актуелна власт или Српска напредна странка спремна да потпише некакав правнообавезујући споразум са државом Косово. То ћете, господо која то тврдите, можда ви учинити ако некада добијете мандат, кроз хиљаду година, да можете да водите државу. Ми то нећемо урадити.

Да вас подсетим, Бриселски споразум је постигнут у статусно неутралном оквиру. С обзиром на то да не знате шта то значи, да вас мало подучим: то значи да то није споразум између две државе. Да је такав

споразум постигнут, онда бисмо имали славље на улицама Приштине, међу Албанцима.

Бачено је на Србију око тринаест тона осиромашеног уранијума. Иначе, неколико локација се налази на подручју Црне Горе, на подручју југа централне Србије, Прешево, Бујановац. Први доказ да је осиромашени уранијум употребљен јесте управо зрно које сам ја снимео на подручју села Српска Кућа код Бујановачке бање. Од тог тренутка траје и моја лична борба да се докажу последице осиромашеног уранијума.

Употреба ове муниције на цивиле забрањена је Резолуцијом Поткомитета за превенцију дискриминације и заштиту мањина Комисије за људска права из 1996. и 1997. године. Дакле, не само да је била незаконита агресија, него је употребљена и недозвољена, забрањена муниција.

Детонацијом различитих пројектила који садрже конвенционалне експлозиве у атмосферу је избацивана велика количина гасова, од којих настају киселе кише. Ослобођени гасови су отровни, а када се комбинују са продукцијом сагоревања одређених хемијских једињења, дају ефекте хемијског рата. Бомбардовањем циљаних мета, индустријских постројења и складишта хемијских сировина, као и паљењем нафтних резервоара и нафтних постројења посредно се изазивају ефекти са последицама као да се користе бојни отрови. Услед експлозија и пожара, у ваздух, земљиште и водотокове доспеле су огромне количине врло отровних и по здравље опасних материја. Таквим бомбардовањем изазива се еколошка катастрофа, угрожавају подручја са изворима загађене воде и хране. Гађање фабрика хемијске индустрије као што су „Петрохемија“, „Азотара“, рафинерија нафте у Панчеву и Новом Саду, „Прве искре“ у Баричу, резервоара нафте на више локација и других објеката који се налазе на обалама река Саве и Дунава, осим загађења атмосфере и земљишта изазвало је и загађење водотокова.

Дакле, стратеги НАТО-а су плански, намерно загадили ваздух, воду и земљу у Србији и тиме опасно угрозили здравље њених грађана. Зато се и формира ове комисија.

Чак је и Амерички конгрес – ово је моја порука америчком амбасадору у Београду, да нам нађе тај документ или да га сам погледа мало – формирао комисију која је испитивала степен загађености животне средине Србије након агресије НАТО-а. У извештају који је комисија поднела записано је да је степен загађености изузетно висок, а да су најзагађенији градови Панчево, Крагујевац, Нови Сад. Комисија је у извештају навела да су тражене додатне информације од америчког Министарства одбране о бомбардовању, али да нису добијене.

Ваша екселенцијо, господине Скот, нађите нам те додатне податке, да видимо да ли нешто скривате. То је битно за изградњу наших билатералних односа и јачање међусобног поверења.

Да је НАТО починио злочине намерно и плански сведочи изјава америчког генерала Мајкла Шорта, главнокомандујућег ваздушним

операцијама над Савезном Републиком Југославијом, чији је син, иначе, у авиону А-10 био погођен изнад територије Космета од стране наших хероја. Кад кажем наших, мислим хероја државе Србије и српског народа. Шорт каже: „Не може се добити рат ако не уништимо могућности нормалног живота за већину становништва. Морамо им одузети“, цитирам, „воду, струју, храну, па чак и здрав ваздух.“ Речено – учињено.

Колико су ужасне размере те прљаве и злочиначке агресије Сједињених Америчких Држава и НАТО-а на Србију, показује упутство које су амерички војници који су дошли на Космет, за разлику од италијанских војника рецимо, добили. У упутству је написано да ништа са земље не додирују голим рукама, да не пију воду са терена, нити да узимају било шта од хране од локалног становништва.

Оно чиме ће се комисија, када буде формирана, бавити... Доктору Лакетићу сам предложио да позове као могућег сведока Бакарија Кантеа. Зашто је овај човек битан? У мају 1999. године Уједињене нације у целини су сакриле од јавности шокантан извештај Сенегалца Бакарија Кантеа, шефа прве мисије Програма УН за човекову околину о еколошким последицама бомбардовања СРЈ. Овај текст УН никад нису објавиле, али су његови делови процурели у јавност захваљујући америчком независном новинару Роберту Парсонсу, извештачу из међународних институција у Женеви. Он је успео да добије Кантеов извештај од свог извора у УНЕП-у и 17. јуна 1999. године објави његове делове у женевском дневнику „Куријеу“, под насловом „Скривен алармантни извештај о последицама бомбардовања Југославије – отрови које УН неће да виде“. Роберт Парсонс сведочи о томе како су се у канцеларијама УН, у атмосфери унутрашњег раздора, цензурисали и „фризирали“ извештаји о здравственим последицама употребе оружја са осиромашеним уранијумом на Балкану.

После дванаест дана боравка у још бомбардованој СРЈ, у мају 1999. године, где је био са мисијама других агенција из система УН, Бакари Канте је УНЕП-у поднео извештај који говори о еколошком ужасу – атмосфера и тло у бившој СРЈ трајно су загађени отровним материјама због бомбардовања индустријских и хемијских комплекса и због употребе оружја са осиромашеним уранијумом. Извештај је категоричан у оцени да ће наредне генерације које живе на бомбардованом тлу патити од канцерогених обољења, леукемије, биће повећан број спонтаних побачаја и деформитета новорођенчади, што се и дешава.

У извештају Бакарија Кантеа пише да су због бомбардовања природу у СРЈ загадиле отровне супстанце међу којима су најопаснији полихлоробифенили, висококанцерогени и одговорни за имунолошке болести. У извештају се наглашава да је један литар те супстанце довољан да се загади милијарда литара воде. Управо та супстанца се налази у електричним трансформаторским станицама и у бројним нафтним рафинеријама које су биле мета НАТО-а.

Бомбардовање бројних фабрика у којима су употребљавани тешки метали изазвало је, између осталог, ширење кадмијума и метилизоване живе, што је најотровнији облик живе. Реч је о металима који остају отровни чак и ако се разнесу на простору од више хиљада километара.

У осмом поглављу цензурисаног извештаја Бакарија Кантеа говори се о загађењу које је проузроковала употреба оружја с осиромашеним уранијумом. Дакле, представник УН је апсолутно сигуран да употреба муниције с осиромашеним уранијумом оставља последице по здравље људи, што неки, чак и у овом парламенту, покушавају да неуспешно демантују.

„Према расположивим подацима, снаге НАТО-а“, пише Бакари Канте, „употребиле су муницију с осиромашеним уранијумом гађајући војне и цивилне циљеве. Употребљена је муниција калибра 30 мм; испаливана је углавном из авиона типа А-10, као и крстарећих ракета ’томахавк’. Њихово пуњење је радиоактивно“, ово је извештај УН, „и сматра се да садрже уранијум 238. Уранијум припада групи токсичних елемената који улазе у другу групу радионуклеида веома високе токсичности. Ова врста муниције је нуклеарни отпад и његова употреба је веома опасна по здравље“, закључак је Бакарија Кантеа.

„Употреба ове муниције има ужасне последице по становништво јер поред телесних повреда проузрокује радиолошку контаминацију. Та контаминација има токсичне и радијацијске последице које узрокују канцер“, пише у Кантеовом извештају који је током 1999. године послао генералном директору УНЕП-а Клаусу Тепферу.

Канте даље наводи: „Приликом употребе, односно експлозије оружја са осиромашеним уранијумом настаје уранијумски оксид као и, између осталог, веома реактивни гасови радијум и радон. Оксидне честице су ширине између 0,5 и 5 микрона и ветар може да их разноси“.

Новинар Роберт Парсонс, који је дошао до овог извештаја и објавио га, каже да му је један непосредно упућени дипломатски извор пренео да је у јулу 1999. године једна група швајцарских научника дошла до још драматичнијих закључака о последицама осиромашеног уранијума на Балкану него што су они које садржи забрањени извештај Бакарија Кантеа. Њихово истраживање било је део активности дипломатске групе Фокус, коју су чинили Швајцарска, Аустрија, Русија и Грчка. „Пошто је Швајцарска била та која је покривала све трошкове, остали чланови групе су морали да ћуте“, каже Роберт Парсонс.

Све ово вам цитирам да бисте схватили колико је била ужасна кампања прикривања истине о загађивању наше животне средине и последицама које ће генерације, ове и будуће, трпети.

Боравећи у Југославији у мају 1999. године, док још траје бомбардовање, Канте је сведок еколошке катастрофе. Он пише: „Озбиљна штета нанесена је човековој околини уништавањем нафтних рафинерија,

нафтно-хемијског комплекса, хемијских и фабрика вештачког ђубрива, фармацеутских и других индустријских постројења.“

Питање је да ли је НАТО могао да разликује ова постројења од војних циљева. Наравно да је могао. Питање је зашто је онда гађао намерно ова постројења. Одговор не може да буде другачији него – да нанесе неповратну штету здрављу наших грађана и штету околини. Да, то јесте злочиначко бомбардовање.

„Насеља су најтеже погођена на Косову и Метохији“, истиче Бакари Канте. Он закључује „да су различите врсте циљне међународне помоћи потребне како би се СРЈ суочила са последицама које је бомбардовање нанело како човековој околини тако и становништву“.

Сада следи објашњење зашто ова комисија треба да рашчисти са пропагандом, како рече једна посланица, и да чињенице избаци у први план. Ево ко је водио пропаганду. Клаус Тепфер (*Klaus Töpfer*), генерални директор УНЕП-а, наредио је да се од јавности склоне сазнања о еколошкој катастрофи у Србији, без преседана у европској историји.

У цензурираном извештају Бакари Канте такође је упозорио: „Бомбардовање НАТО-а догодило се у време сетве пољопривредних култура од животног значаја за становништво: кукуруза, сунцокрета, соје, шећера, шећерне репе и поврћа. Бачени осиромашени уранијум утицао је на квалитет ваздуха, тла, воде, што је имало како дугорочно тако и краткорочно негативне последице по ланац исхране“.

„Чим је предат, извештај је класификован у УН и склоњен од јавности и вероватно завршио у седишту УНЕП-а у Најробију. Ниједна од хуманитарних организација у Женеви није била у току догађаја, па чак ни запослени у седишту УНЕП-а у Женеви“, тврди амерички новинар Парсонс.

УНЕП је у јесен 1999. године основао Балканску радну групу чији је задатак био да изради дефинитивни извештај о еколошким последицама бомбардовања. На чело ове групе именован је Пека Хависто, бивши фински министар екологије. Овај други извештај такође је преправљао Робер Бисе (*Robert Bisset*), портпарол и десна рука Клауса Тепфера, генералног директора УНЕП-а.

Конечно, та Балканска радна група у оквиру УНЕП-а била је та која је 16. фебруара 2001. године узбунила светску јавност објавивши да је на Косово бачен прљави уранијум. Тада је саопштено да је анализа 340 узорка тла, воде итд. показала присуство трансуранијумских елемената, као U-236, и трагове плутонијума и фисионог процеса. Присуство плутонијума потврдиле су две лабораторије: Шведски институт за радиолошку заштиту и швајцарска лабораторија.

Мислим да ово што сам рекао и оно што је пре мене колега Лакетић рекао ставља ван разумне сумње потребу формирања ове комисије и утврђивања чињеница. Те чињенице не треба да буду утврђене емотивно, оне су јако битне за здравље нације, за здравље грађана Републике Србије. Када

говорим о грађанима Републике Србије, мислим и на све оне који живе на Косову и Метохији: и на Албанце, и на Србе, и на Роме, и на Горанце и на Бошњаке. То је наша дужност према поколењима која ће се тек родити, да њима омогућимо да се суоче са што мањим последицама злочиначког бомбардовања НАТО-а 1999. године. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ (Верољуб Арсић): Захваљујем.

Пошто нема више пријављених председника, односно овлашћених представника посланичких група, прелазимо на рад по пријавама за реч народних посланика.

Реч има народни посланик Нада Костић.

Није ту.

Реч има народни посланик Мирослав Лазански.

Изволите.

МИРОСЛАВ ЛАЗАНСКИ: Даме и господо народни посланици, ја бих сугерисао будућој комисији не само да помно анализира извештај који долази из Италије, него да се обрати и синдикатима система белгијске националне одбране, посебно господину Алберту де Вилерсу, који у једном свом извештају из 2000. године каже да је током године дана боравка белгијског контингента на Косову око 200 белгијских војника и официра добило канцерогене болести, од којих је осморо умрло за годину дана. У то време, 2000. године, шеф војномедицинског санитета у Белгији, Ван Хоф, такође је навео детаље око можданих тумора, кожног рака и леукемије што се тиче белгијских војника у том контингенту. Све је то објављено у белгијској ревији која се зове „Параметри“, писао је новинар који се зове Винсенс Голдинг, тако да би ова комисија могла да се и око тога мало реферише.

Када је у питању ово бомбардовање које смо доживели 1999. године, први авиони А-10 гађали су просторе Савезне Републике Југославије 28. и 30. марта. Укупно је било 112 удара на 91 локацију, од тога су две локације биле на просторима Црне Горе, 12 локација је на просторима јужне Србије, а 98 локација на простору Косова и Метохије. Та бомбардовања осиромашеним уранијумом интензивирани су последњих десет дана рата, при чему је, по неким подацима, на наш простор избачено између 12 и 15 тона осиромашеног уранијума. Најкритичнији локалитети у Србији ван Косова и Метохије су били Пљачковица, где је забележена радиоактивност 1.100 пута већа од нормалне, Боровец – 85 пута већа од нормалне, Братоселце – 116 пута већа од нормалне и Рељан – на две локације 200 пута већа од нормалне, док је на полуострву Луштица у Црној Гори на рту Арза забележена радиоактивност 350 пута већа од нормалне.

Кад говоримо о томе шта су чињенице и шта је пропаганда, морамо бити свесни да је чак и на Западу постојала јака тенденција да се умањи штетни ефекат тог бомбардовања, посебно када је у питању радиоактивност, тако да су и западни медији врло тешко долазили до података, и да су САД

чиниле велике притиске на разне међународне организације да се цела та ствар заташка.

Већ сам раније у једном обраћању рекао шта је било са Светском здравственом организацијом и фалсификатом извештаја британског физичара Кита Баверстока око тога шта је све бачено на простор Савезне Републике Југославије и да је руководилац пројекта студије Светске здравствене организације господин Мајк Рипачоли (*Mike Repacholi*) закључио да количине које су бачене на Савезну Републику Југославију нису критичне и да је осиромашени уранијум заправо здрав. На основу тог извештаја господина Рипачолија, Карла дел Понте одустала је од тужбе против НАТО-а што се тиче употребе осиромашеног уранијума. Неколико аутора је после тога доказало да је господин Рипачоли заправо фалсификовао извештај господина Кита Баверстока.

Према једном бившем официру америчке ратне морнарице, Пентагон је 1993. године одбио да испоштује захтев Конгреса да се проуче здравствене последице које настају када се осиромашени уранијум употреби. То је 1993. година, после „Пустињске олује“ 1991. године.

Господо, ви сада први пут причате овде о осиромашеном уранијуму итд., или сте можда причали пре десетак година; ја сам био једини југословенски новинар који је био 1991. године у „Пустињској олуји“ и знам какве су последице биле тамо. Лично сам видео америчке механичаре који слажу реденике метака 30 мм с осиромашеним уранијумом у реденике авиона А-10 – сви су у заштитним оделима; у заштитним оделима, са гас-маскама или заштитним маскама, нико није био слободан. При чему су тврдили да тај метак није отрован док не погоди препреку, док не удари у зграду, тенк, земљу, тек онда настаје радиоактивна прашина. А они те метке слажу у реденике под заштитном опремом и маскама! Нама новинарима, који смо то гледали са велике даљине, такође су набили маске и заштитна одела. Значи, можемо ту да причамо о „Пустињској олуји“.

А 2003. године, када сам био у Другом заливском рату, као једини југословенски новинар и тада, имао сам прилику да то видим код Британаца, који су користили бомбе када су гађали околину Басре.

Године 1994. био сам, на позив ирачког Министарства одбране, да видим онај чувени бункер у Багдаду у којем је побијено преко 250 жена и деце, које су гађали таквом врстом муниције, и имао сам прилику да погледам извештај ирачког Министарства одбране тада. Наравно, ти извештаји у нашој штампи су пролазили парцијално. Ја сам о томе писао неколико текстова у „Политици“, имам и материјалне доказе за то.

Можда би комисија требало мало да се позабави и извештајем Института за нуклеарне науке Винча, који у извештају од 23. априла и 21. маја 1999. године такође говори о употреби уранијума 238 на одређеним локацијама.

Када је реч о Американцима, подсетићу вас на професора физике господина Дага Рока, иначе бившег мајора америчке војске, директора Програма за развој пројектила са осиромашеним уранијумом, иначе шефа радиолошке заштите америчке војске, који је објавио 1994. године (значи, он се реферира на „Пустињску олују“ 1991. године) документа којима је потврдио да је Влада САД била свесна геноцидне природе осиромашеног уранијума још од 1943. године, када заправо почињу вероватно први покуси с тим.

Када смо ми у питању, подсетио бих вас на упутство, приручник, од 22. новембра 1999. године, који је потписао пуковник Освалдо Бизари, за припаднике мултинационалне бригаде „Запад“. По уласку КФОР-а на Косово и Метохију, они су добили то упутство под називом „КФОР, интернационалне бригаде ’Запад’, осиромашени уранијум, информације и инструкције“. У том извештају, који има мртвачку главу на почетној страни, каже се: „Држите се даље од тенкова, возила и зграда погођених пројектилима или крстарећим ракетама са осиромашеним уранијумом. Носите заштитну маску, носите заштитна одела, избегавајте такве локације. Удисање нерастворљивих честица уранијумске праšине дугорочно је повезано са здравственим последицама, укључујући канцер и деформације новорођенчади. Ове последице могу да постану видљиве тек неколико година касније“.

Иначе, уранијумска муниција, да вас подсетим, забрањена је Хашким конвенцијама из 1899. и 1907. године, али не као уранијумска муниција јер тада није постојала, и Женевским конвенцијама из 1923, 1925. и 1949. године као нехумано оружје.

У том извештају за сектор „Запад“ такође се препоручује: „Перите често униформу. Храна и вода постаће неупотребљиве због контаминације прашином осиромашеног уранијума. Никако не једите храну која није претходно контролисана“.

Овај приручник недвосмислено говори и потврђује чињеницу да су планери ратних операција НАТО-а и злочина против мира, бомбардовања Југославије, тада, пре почетка бомбардовања наше земље, знали да је оружје са осиромашеним уранијумом опасно, канцерогено и генотоксично. Своје припаднике су упозоравали на опасност, а цивиле и становништво никада нису упозорили на опасност која им прети, већ јавност и данас обмањују да нема опасности.

Интересантно је зашто су ту Италијани и Белгијанци остали ускраћени за ту врсту информација. Рецимо, ви немате те појаве код Американца, Француза, Канађана, Британаца. Како су јадни Италијани и Белгијанци једини искусили то на својој кожи, то остаје да питамо њихова министарства, односно људе који су тада радили у министарствима одбране, иако лично сумњам да ћемо добити праве одговоре, јер и они су под великим притиском Америчанаца да се то што више разводни и склони у страну.

Има један врло пластичан пример када је у питању Босна и Херцеговина: тамо су њима најавили вежбу авиона А-10 на полигону Мањача следеће године, код Бањалуке, па се дигла велика галама око тога јер Американци писмено гарантују да неће користити муницију са осиромашеним уранијумом. На питање Здруженог штаба оружаних снага БиХ, они кажу: „Ми ћемо вам гарантовати да нећемо користити ту муницију“, при чему избегавају да кажу да америчким авионима, када су на писти, паркирани, када су при вежби, током вежбе или пре вежбе, не може да приђе нити један други војник осим америчких оружаних снага, војне полиције. Значи, нема тог оружара на просторима Босне и Херцеговине који може да провери шта је у реденику топа Гетлинг ГАУ-8 калибра 30 мм на авиону А-10. То Американци ниједном странцу неће дозволити. Сад ви можете њима да верујете на реч.

Кад говоримо о БиХ, навешћу вам пример новинара Зорана Жуже, који је испричао за „Мондо“ да је један италијански новинар имао проблем да нађе саговорника који би му потврдио да смрт неколико десетина италијанских војника који су службовали у БиХ – значи, и тамо су Италијани на својој кожи осетили шта је та муниција – има и те какве везе са чињеницом да су били стационарани на простору изложеном дејству муниције са осиромашеним уранијумом.

Господин Шешел је раније споменуо Хаџиће. То је био Војни ремонтни завод ЈНА, а после тога Војни ремонтни завод Војске Републике Српске. И он је гађан том муницијом. Треба отићи у Братунац, где се тај завод после изместио, да видите који је морталитет људи који су из Хаџића дошли у Братунац. То су масовна умирања од леукемије људи који су радили у Хаџићима за време рата. Хаџиће су посебно гађали том врстом муниције.

Дакле, када је тај италијански новинар донео у команду један метак из Ремонтног завода Хаџићи, донео неколико тих пенетратора, целих зрна муниције у команду НАТО снага у Сарајеву, кад је војницима и официрима показао шта би желео да им поклони, они су се разбежали; дата је узбуна у команди, која је трајала више часова, све док на лице места није стигла специјализована екипа немачких војника, са специјалном заштитном опремом. Они су покупили остатке радиоактивне муниције у посебне металне контејнере и одвезли их у непознатом правцу.

Професор Леонард А. Диц у једном свом чланку у „Лос Анђелес тајмсу“ још 1980. године каже да је држава Њујорк судском пресудом из те године присилила постројење за производњу пенетратора од осиромашеног уранијума да престане са производњом, јер су сваког месеца превазилажене прописане границе ослобођене радиоактивности у ваздуху од 150 микрокирија. Ова вредност одговара количини од 387 грама осиромашеног уранијума, а само у једном пројектилу калибра 30 мм са авиона А-10 имате 298 грама осиромашеног уранијума.

Значи, ми треба да се запитамо – ако су власти државе Њујорк још 1980. године биле забринуте и због појаве радиоактивности у ваздуху, чији је месечни еквивалент радиоактивности само два пројектила калибра 30 мм, забраниле целу фабрику, како да ми не будемо данас забринуте због свега онога што се изручило на нас, због свих пројектила, ракета, можда чак и граната класичне артиљерије са таквим пуњењем?

Кад кажемо уранијум 238, значи, није само... Мислим да је господин Шешел споменуо да је коришћен и плутонијум, што је истина, плутонијум 239, који је још опаснији од овог уранијума 238, то је највише токсични радиоактивни отпад.

Претходници су рекли, господин Лакетић је рекао зашто се ишло на ту врсту пуњења пенетратора. Ви на авион А-10 не можете да сместите класичан топ већег калибра, који би разбијао тенковске оклопе, посебно са стране. Значи, максимум можете да сместите топ на такав јуришник 30 мм. Калибар 30 мм, класичан, не пробија тенковски оклоп. Он мора да има језгро или од уранијума или од тешког метала, волфрама итд. Пуњење такве муниције тешким металима је јако скупо. Пуњење осиромашеним уранијумом је врло јефтино. Њега имате у великим количинама при нуклеарним складиштима као нуспродукт производње у нуклеарним електранама. Наравно да је онда најлакше да се решите тог отпада тако што ћете га спаковати у муницију, у реденике и гађати земље као што смо ми, земље које немају адекватну одбрану.

За све те податке о радиотоксичности осиромашеног уранијума постоје многи извештаји у разним стручним часописима. Споменућу још једног професора, др Асифа Дураковића, који је радио за америчко Министарство одбране и доказивао везу између осиромашеног уранијума и „заливског синдрома“. „Заливски синдром“ је оно што се десило америчким и британским војницима после „Пустињске олује“ 1991. године. То је такође заташкано. Неколико америчких новинара је добило отказ у својим редакцијама кад су уопште покушали да о томе пишу. Професор др Асиф Дураковић је такође истеран из службе и безочно прогањан.

Немачки професор др Гинтер је такође доказао и објавио узрочно-последичну везу између осиромашеног уранијума и обољења становника, посебно деце, у Ираку после рата 1991. године. Оставио је значајне радове и сведочанства из ове области. Он је у Немачку из Ирака 1992. године донео остатке муниције са осиромашеним уранијумом на испитивање, па га је суд у Берлину осудио због неодговорног руковања радиоактивним материјалом због којег је постојала могућност контаминације, што може да изазове нарушавање здравља. Дакле, ми, господо, овде имамо пресуду немачког суда из 1992. године, која каже да неодговорно руковање остацима те муниције може да доведе до велике радиоактивности на том локалитету где је донета.

Професор др Алфред Шот такође је доказивао везу између хромозомских аберација које су се јавиле код деце ветерана Заливског рата

и осиромашеног уранијума и које ће се понављати у ланцу потомства ових породица, да је то права епидемија.

Професор Даг Рок, којег сам већ споменуо, на питање да ли је употреба муниције са осиромашеним уранијумом ратни злочин, одговорио је – апсолутно јесте; зашто у САД ви ни у чије двориште не бисте могли да баците ни 500 грама осиромашеног уранијума а да не одете на дуготрајну казну, одслужење казне затвора?

Шта још да кажем што већ није речено овде? Дакле, поновљено је већ неколико пута да је констатовано да су у Србији забележена евидентна повећања болести чија се појава може довести у узрочно-последичну везу са последицама бомбардовања, последицама примене осиромашеног уранијума. Речено је да су посебно опасни били трансформатори, њихово гађање због свих оних пиралена што су из њих излази, гађање рафинерија. Ми смо у Баричу морали да пустимо одређену количину токсичних материјала јер је претила опасност да ако погоде Барич нема пола Београда. Кажу чак неки извори да је и Винча била потенцијална мета. Постојао је план евакуације Винче 1999. године, да се она исели. Не дај боже да се то десило.

Код нас већ 2006, 2007, 2008. и 2009. године сирова стопа инциденције и морталитета од малигних тумора свих локализација, код оба пола, расте у односу на претходни четворогодишњи период, и то је пораст броја оболелих за 6,6%, а пораст броја умрлих за 7,8%. То су све подаци који су службени, лако се могу проверити.

Као закључак шта нам ваља чинити, то је можда и нека врста конклузије свих ових досадашњих расправа, шта ваља чинити комисији – пре свега, заузети се тј. направити национални програм за праћење здравственог стања и дефиниције степена утицаја примене муниције са осиромашеним уранијумом на здравље војника, полицајаца, па и ширих слојева становништва; набавити адекватну опрему најновије генерације, без које такав рад није добар; обезбедити опрему за праћење стања; приоритетно и адекватно лечење оболелих од очекиваних болести; ангажовати и појачати постојеће лабораторијске капацитете за то. Затим, исказивати интерес за здравствено стање и заштиту становништва које живи на Косову и Метохији. То је простор Републике Србије и – то су претходни говорници добро констатовали – ту не треба да останемо пасивни само зато што је то простор који тренутно није под ефективном контролом наше власти. И, наравно, видети кога све треба тужити када је у питању међународни фактор; поставити питање одштете. Поставити питање нашим пријатељима у Вашингтону шта то спречава САД да се морално уздигну и признају да су против Србије повеле и водиле противправни рат, рат против међународног права, и да на тај начин стекну кредибилитет за позивање Србије да остави прошлост и да заједно с Американцима градимо нову будућност. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем.

Реч има народни посланик Славиша Ристић. Није ту.

Реч има народни посланик Милија Милетић.

Изволите, колега Милетићу.

МИЛИЈА МИЛЕТИЋ: Уважени председавајући, стварно, говорим као човек, као отац и као син, пропатили смо све оно што је било лоше и памтимо оне дане када је било бомбардовање. Сада, после 19 година, први је наш председник Вучић јавно рекао и тражио да се провери која је штета од бомбардовања које смо имали 1999. године. Иначе, бомбардовали су и пасивне крајеве и велике градове. Сви учесници у рату, а један од тих јесте био и мој отац, који је био и на Косову и свуда где треба, као припадник полиције... Велики број тих људи имао је проблема после тога, и после десет, дванаест, тринаест, после петнаест година, имали су проблема са туморима, са малигнитетима. Један од тих био је и мој отац, који је 2010. године добио тумор и лечио се, излечио се, али је све то било последица рата и бомбардовања под окриљем НАТО-а, под називом „Милосрдни анђео“. Стварно не могу да схватим, као човек, да се на такав начин ради са људима, са земљом која је увек била уз све оно што је било добро.

Иначе, велики број припадника полицијских снага и Полицијске станице из Сврљига који су били на бранику отаџбине, на Косову и свуда где је требало, близу 50% тих људи, то знам сигурно, има проблема са малигнитетом, то је већ виђено, а већи број тих људи је и умро. Тако да стварно последице постоје.

Још једном се захваљујем председнику Вучићу, који је о томе јавно говорио. Захваљујем се и председници Маји Гојковић, која је покренула и тражила да се овде говори о тој тачки, да формирамо комисију. Још једном позивам све људе да имамо разумевања, о овоме је требало да се говори и 2000, 2001, 2002. и 2005. године. До данашњег дана, нико то није овако говорио јавно, нити је говорио неки званичник као председник Србије господин Вучић. Мислим да то стварно треба да знамо.

Комисија ће одрадити свој посао зато што је наш колега доктор Лакетић човек који је из Прокупља, човек који је био на терену и зна како је тамо; велики је број људи из Прокупља, са југа Србије који су били учесници рата и имали су проблема. И Прокупље је бомбардовано, и Алексинац и Ниш. Они су гађали и клиничке центре, и домове здравља, гађали су школе. Нека то њима остане на част. Сада нека говоре о томе како желе да помогну нашу земљу Србију. Немојте никад више овако да је помажу!

Још једном, захваљујем се и тражим, нормално, као и сви Срби, да наша земља Србија има могућност да има оштету, али да сви радимо на томе да се то више никада не деси.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем.

Реч има народни посланик Зоран Радојичић. Није ту.

Реч има народни посланик Ивана Стојиљковић.

Изволите.

ИВАНА СТОЈИЉКОВИЋ: Захваљујем, председавајући.

Велика одговорност је, и велика част, данас говорити у Народној скупштини на ову тему. Мени посебно, зато што ћу као председница Одбора за заштиту животне средине вероватно бити део радног тима ове комисије. Ми ћемо, наравно, за циљ имати да утврдимо последице НАТО бомбардовања како на здравље људи тако и на животну средину која нас окружује.

Још једном желим да истакнем чињеницу да је бомбардовање Савезне Републике Југославије 1999. године био један нелегалан и нелегитиман чин, који је учињен против међународног права, без одлуке Савета безбедности и, наравно, без објаве рата. Оно што је веома значајно јесте да је на исти такав начин коришћено и оружје које је тада било забрањено. Као што смо више пута чули данас, то је била муниција са осиромашеним уранијумом, која ће бити једна од главних тема рада ове комисије као и последице коришћења овакве муниције.

Поред тога, у овој незаконитој акцији бомбардовани су, односно гађано је 78 индустријских и 45 енергетских постројења. Међу индустријским, веома важно је то што су гађана хемијска и петрохемијска индустрија. То је довело до изливања тона канцерогених и токсичних хемикалија у нашу животну средину. И, наравно, треба поменути још једном да је око петнаест тона осиромашеног уранијума бачено пре свега на јужну српску покрајину Косово и Метохију и на јужну Србију.

Последице се дефинитивно виде, оне постоје и то је оно што ми не можемо да сакријемо. Не можемо и немамо жељу да затворимо очи пред тим. Имамо обавезу и дужност према нашем народу, према деци и њиховој будућности да предочимо и светској јавности ту истину и да спречимо последице које могу бити у будућности. Моје колеге лекари ће дефинитивно причати о томе како постоји евидентно повећање малигних обољења и како се то може довести у везу са већим радиолошким зрачењима и већим учешћем хемијских једињења, тако да ће дефинитивно то бити тема озбиљног научног истраживања и рада ове комисије.

Оно што још желим да кажем јесте да ћу се ја као председница Одбора за заштиту животне средине посебно осврнути на утицај свих ових зрачења и хемијских једињења на животну средину, односно на природне ресурсе, на квалитет воде, ваздуха и земљишта, што се наравно може довести у директну везу са здрављем наших грађана.

Дакле, уранијум јесте метал који се налази слободно у природи, метал који на такав начин нема неку велику радиоактивност. Али на начин како је коришћен током бомбардовања 1999. године, нажалост, имао је, и то је оно што би требало да се докаже и да се види какве последице то може да остави.

При удару осиромашеног уранијума у чврст материјал долази до стварања високих температура и његовог сагоревања. Наравно, тада се распршују честице које приликом удисања, односно уношења инхалаторно могу да се акумулирају у плућима, у људском организму и да буду

канцерогене кроз неко време. Дакле, уранијум је коришћен током бомбардовања а, нажалост, коришћен је и прљави уранијум, који поред тога што ослобађа те своје канцерогене честице има и изотопе торијума, радијума, радона, полонијума, а није потребно причати о томе колико су то опасне и радиоактивне честице.

Оно што бих желела да кажем јесте да су искуства у нашој земљи показала да оно што је НАТО тврдио за коришћење овог оружја није тачно. Била је тврдња да се уранијумска прашина задржава само у малом радијусу где се делује, од неколико десетина до стотина метара. Показало се да то није тачно и да су се контаминација и ширење уранијумске прашине чак простирали до нама суседних земаља, па је тако, као што смо чули, измерена од осам до двадесет пет пута увећана радиоактивност и у Бугарској и у Грчкој. Затим, тврдили су да се прашина врло кратко задржава у ваздуху. Такође и за то постоје научна истраживања да није тако и да се та прашина задржавала и до две године. Тврдили су да нераспрснути пенетратори оксидирају и разлажу се на опасне соли тек након петсто година. Наши истраживачи из Винче су проналазили оксидиране пенетраторе, који су већ почели разлагање, и, наравно, треба утврдити да ли су нанели штету нашем земљишту.

Пошто истину нисмо добили, ми је сами морамо утврдити. Србија јесте претрпела еколошку катастрофу, али ми не желимо да будемо трајно обележени као радиолошки и хемијски загађена земља, нити као озрачен народ, јер желимо да скинемо тај терет са себе. Желимо да можемо да нормално извозимо, да наша храна не буде накнадно контролисана, јер наша земља је далеко у бољем стању него већина земљишта, воде и ваздуха у региону. То је оно што желимо да докажемо стручним и научноистраживачким радом, односно да изолујемо места која јесу контаминирана, да се ради на њиховој деконтаминацији и да се она ставе под трајни мониторинг. То је оно што је циљ ове комисије, то ће бити циљ и нашег стручног и научноистраживачког рада, да се очувају наши природни ресурси, пре свега висок квалитет ваздуха, земљишта и воде, јер то су велики наши потенцијали.

Као што смо чули, полазни документ са којим ће ова комисија кренути јесте извештај комисије Италијанског парламента, која је нажалост трпела велике притиске. Претпостављам да ће и ова комисија трпети, али сам сигурна да ће се доћи до истине и до конкретних и тачних закључака и чињеница. Они су донели закључак да постоји веза између ангажовања војске, односно војника на Косову у мировним мисијама и њиховог већег оболевања и да је уранијумска прашина директан узрочник малигних обољења, дегенеративних промена и обољења крви, што значи да је цитотоксична, генотоксична и канцерогена. Методологија рада, закључци и извештаји ове комисије биће коришћени и основа рада наше комисије.

Резултати, оно што се очекује од нашег рада, то је истина о чињеничном стању; затим евиденција о нанетој штети за животну средину и здравље људи, која ће бити предочена светској стручној јавности и надлежним међународним организацијама; затим, веома важно, уклањање последица и узрочника који могу да донесу штету у будућности, и, наравно, правне основе за покретање одговорности за последице.

Дакле, истина, одлучност, храброст и велико знање и стручност биће наше оружје којим ћемо радити за добробит нашег народа, за добробит наше земље и за будућност наше деце, јер морамо да им оставимо, пре свега, здраву животну средину. Захваљујем.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем.

Реч има народни посланик Божидар Делић.

Изволите, колега.

БОЖИДАР ДЕЛИЋ: Уважени председавајући, даме и господо народни посланици, што каже она народна – боље икад, него никад. Много година је прошло, много људи, много војника, и професионалних и оних који су се налазили на Косову и Метохији, у међувремену је умрло од последица дејства пројектила с осиромашеним уранијумом.

Међутим, оно што мени данас посебно овде смета јесте позивање на чињенице. Ево, да вам кажем једну чињеницу којом ја стичем легитимитет да о овоме говорим. Ја сам био командант јединице у чију зону је испалено 70% свих пројектила с осиромашеним уранијумом. А и то да вам кажем, да сам од 2011. године до данас оперисан 11 пута. На првој операцији ми је речено да је то „поклон од пријатеља“, ових са којима, ви опет кажете, треба наћи неки заједнички језик.

Друго, господо, овде се говори да је чињеница оно што су нам дали Американци. Господо, то никад овај парламент не може да прихвати, да је то чињеница ако су они рекли да су испалили 30.000 пројектила. Само да вам кажем још нешто, брзина гађања тога топа је толико велика да би се тих 30.000 пројектила испалило за 462 секунде. Да ли ви мислите, господо, за седамдесет и нешто дана, јер нису у свим данима дејствовали ови авиони и ови топови, да су нас гађали само 400 секунди?

Наши подаци или, да кажем, подаци наше војске, господо, такође су паушални. У појединим данима у мојој зони, значи у току дана и ноћи, двадесет или тридесет пута су ти авиони гађали поједине циљеве. И онда рећи да је то само 113 локација, то је апсолутни промашај.

Сад, неко може да каже да сам и ја крив, јер је требало да те податке достављам претпостављеној команди. Имам карту где смо бележили време и отприлике број пројектила. Али, знате, господо, шта то значи кад моје старешине добију задатак да када чују дејство тога топа у секундама мере, то је такође паушално, броје од 21, 22, 23, па каже – дејствовао је три секунде, па пута 65, то је толико граната. Сами закључујете да је то паушално. А ми

смо имали много других обавеза, борбених дејстава. Дејствовали су ови авиони непрекидно и ноћу.

Тако да рећи да је то 113 локација или 113 пута дејство, то нико не може да потврди и нико неће стати иза тога, јер 95% дејстава је било на територији Косова и Метохије, а 85% дејстава је било у граничном појасу, од Призрена, Таковице до Пећи. Најтеже су гађани рејон Призрена и рејон Таковице.

После рата сам добио и НАТО карту и одмах сам желео да видим да ли они у ствари на тој својој карти... да ли је она истинита. Узео сам само оне случајеве где сам лично гледао дејство авиона. То је можда у пет-шест случајева. У два случаја ти рејони нису били убележени на њиховој карти. Ја сам је још тад, пре много година, описао као некакав веродостојан објекат. На њиховој карти нигде није писало са колико су пројектила дејствовали и ког дана су дејствовали по том објекту.

Ова комисија има јако озбиљан задатак. Поред тог извештаја, она мора да ради нешто што наше Министарство здравља, ВМА није одрадила када је требало. После рата, ви знате да су војници отпуштани и да су отишли својим кућама. После неког времена неко се сетио и све старешине које су боравиле на Косову и Метохији морале су да дођу на ВМА, али су онда они са ВМА рекли да немају адекватну опрему.

Исто као што ми 1999. године нисмо имали опрему која је могла да мери ову врсту радиоактивности, тек сада имамо ту опрему, јер се, када је у питању осиромашени уранијум, то мери у микрогрејима, центигрејима или грејима. Један уређај који је постојао у бригади... Тај човек, значи, мој „абехајац“ (вероватно ће бити у саставу комисије, јер је предложен), никада ништа није могао да измери када је одлазио на лице места, али смо видели да тамо где је дејствовано по борбеној техници, где су дејствовали авиони, неки људи су умрли после шест месеци; једноставно су се истопили, нестали су. Али нам је и тада речено да ће после десет година она права епидемија болести да се деси.

Друго, када помињемо Италијане и Немце, зашто су они највише страдали? Зато што су Немци дошли у рејон Призрена, а Италијани у рејон Таковице и Пећи. Рећи да они нису били обавештени апсолутно је грешка, јер они су са собом имали приручнике. Њима је било забрањено да узму било шта са територије. Каква вода за пиће? Воду са територије могли су да користе само за прање борбене технике. Било им је забрањено да иду у угоститељске објекте, да користе храну, воће, поврће, значи, било шта са територије! И поред свега тога, они су доживели то што су доживели. Могуће је једино да су били недисциплиновани и да нису извршавали наређења својих команди.

А тамо, зна то Лазански, када је у питању војник НАТО-а који је по уговору тамо, када скине шлем или када скине панцир, па макар напољу било и 50 степени, он више не може, ако му се нешто деси, да наплати то

осигурање. Због тога су се они и те како придржавали свих мера које су им биле тад одређене и наређене.

Наша војска, господо, била је упозорена, да кажем, неколико месеци пре рата какву они муницију користе. Добили смо, на крају крајева, и информације, са којима смо упознали војску, али то ништа није значило јер када отпочне то дејство, ако тај пројектил уђе у земљу, он тренутно није проблем, он постаје проблем тек касније. Али онај пројектил који погоди неки чврсти објекат, без обзира на то да ли је то оклоп, да ли је возило или је камен, он је тренутни проблем, јер између кошуљице и тога језгра од осиромашеног уранијума један део је већ оксидисао и он чини ту прашину.

На Косову и Метохији данас су највећи проблем пројектили који су ушли у земљу и дошли до водонепропусног слоја. Чак и када бисте тај пројектил ставили на ораницу и дошли да видите да ли се на том месту налази кроз годину дана, он је већ потонуо у земљу; он тоне сам због своје велике специфичне тежине све до водонепропусног слоја, до глине, а пројектили брзо оксидирају. Претходна говорница је нешто помињала неких 500 година. Он оксидира, али је и даље једнако опасан следећих 4,5 милијарди година.

Господо, да бисте знали која је размера тог злочина – ако посматрамо нашу прошлост, од Христа до нас на овој земаљској кугли живело је око 80 генерација, а да би се радиоактивност осиромашеног уранијума којим је гађано Косово и Србија смањила само за половину на овој земаљској кугли и у овој Србији треба да живи 187 милиона генерација! У свакој генерацији само један нека умре, ви видите која је размера злочина.

Зато кажем, ова комисија мора с једне стране да... Она је овде политичка капа и у њој ће учествовати народни посланици, али струка и наука мора да каже своју реч. Добро је да можемо користити неке друге методологије, јер су Италијани отворили, на крају крајева, то питање, али ми морамо преко наших здравствених установа доћи до података везаних за људе који су били на територији Косова и Метохије, јер је оболевање тих војника и старешина од леукемије и рака сигурно далеко веће него у осталим деловима Србије, где такође људи нису били заштићени.

Ако су суседне земље тим облацима који су долазили са Косова и Метохије такође биле загађене, можете мислити како је било на територији Србије. То су толико мале честице, то су микронске честице и оне остају у ваздуху. Ветрови, кретање ваздуха носи их на огромне површине. Говорити да нешто, када се дејствује, па чак и када удари у чврст објекат, да је то ту, тих 50 или 100 метара, апсолутно је погрешно.

Мислим да ове податке које су нам доставили Американци у најмању руку треба удесетостручити. Јер, опет вам кажем, ако бисмо то превели у минуте, значи, они су нас гађали осиромашеним уранијумом само 7,7 минута, по броју тих пројектила које они наводе да су испалили на нашу територију. А то је, господо, сигурно много, много, десетоструко више.

Ја сам једном приликом посматрао напад шеснаест авиона А-10 на једну моју колону. Том приликом су уништена два тенка, једна „прага“ и једно возило, остале смо успели да склонимо. Тај топ је основно дејство авиона А-10. То је опасан авион, он носи још другог терета, ракета, вођених, невођених или бомби, 7,5 тона, али топ му је основно средство. По извештајима на Косову и Метохији... Он има и другу врсту муниције, али је на Косову и Метохији користио искључиво ту муницију и гранате са језгром или тим, како кажете, пенетратором од осиромашеног уранијума.

Дакле, не можемо се ослонити пуно ни на процене Војске, јер Војска има ту карту, НАТО нам је такође дао ту карту, али ако је већина дејстава била на простору Метохије, а на Метохији сам био ја и 125. бригада, господо, нисмо имали времена да пратимо и убележимо свако дејство. Убележили смо само онолико колико смо могли, јер та дејства су била и дању и ноћу.

Ми чак ни данас, господо, немамо адекватну мерну опрему да бисмо трагове осиромашеног уранијума могли потпуно да утврдимо. Када сам се распитивао код адекватних служби, рекли су да је то врло скупа опрема и да се планира да ће бити набављена вероватно у следеће две године. Данас имамо, вероватно, опрему да можемо да код људи откријемо неке трагове. Опрема која треба да се набави кошта око петнаест милиона евра. Мој лични став је да кад су ове ствари у питању ништа није скупо и да смо можда стотину пута по петнаест милиона евра дали за много неважније ствари у овој држави.

Оно што је посебно важно – који је крајњи циљ? Ја сматрам и надам се да ће ова комисија врло професионално, макар што се тиче посланика, радити, да ће уважити струку и науку, да ће консултовати и разне друге стручњаке у свету. Оно што је кључно – шта ћемо, господо, урадити када направимо тај извештај, под условом да он буде добар, адекватан? Јер извештај сам по себи не чини ништа. Кораке које треба да предузме ова држава, посебно када је у питању некаква сатисфакција или признање, које никако не долази од водеће државе инспиратора тероризма свуда у свету, од Америке, значи, вероватно никада неће доћи... Али мора онда да уследи, па макар била и неуспешна, тужба.

За покретање тужби неће бити довољан само такав извештај. У извештају ће морати да буде и нешто конкретно, морају бити наведени конкретни људи. Није сад битно да ли ће их бити хиљаду или 15.000, али та истраживања се морају ипак заснивати на судбинама и документима конкретних људи, било оних који су нестали, а иза којих је остала документација, било оних који и данас имају последице или оних који ће, нажалост, можда чак и у време рада ове комисије оболети од последица дејства осиромашеног уранијума. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ (Владимир Маринковић): Хвала.

Реч има народни посланик Неђо Јовановић.

НЕЂО ЈОВАНОВИЋ: Захваљујем.

Уважене колеге посланици, жао ми је што овлашћени предлагач није ту. Ја желим само да поново афирмишем оно што је и овлашћени представник Посланичке групе СПС истакао дајући безрезервну подршку овом предлогу за састав комисије, али морам да укажем на још нешто.

Шта је добро? Добро је да је, без обзира на бројне увреде, без обзира на бројне неистине, без обзира на све оно што је исполитизовано, у данашњим дискусијама заузет јединствен став – комисија је потребна. Тај став је јако значајан. Међутим, овлашћеном предлагачу, односно његовом пуномоћнику желео бих да скренем пажњу на још нешто што данас у дискусијама једноставно као да је промакло или се нисмо доста фокусирали на једну јако важну чињеницу.

Уважене колеге посланици, сви смо сведоци 2000. године, која је година након бомбардовања, и последица бомбардовања. Задатак комисије коју ћемо формирати јесте да утврди последице тог бомбардовања, са посебним фокусом на дејство осиромашеног уранијума. Али, уважене колеге, шта ћемо да радимо са још озбиљнијом последицом, у погледу масовности оштећених лица, односно лица која су претрпела тешке последице, а то је посттрауматски синдром? То су психичке патње, то су менталне сметње које су наступиле као последица по цело грађанство, по цело становништво Републике Србије, па и шире.

Да ли је потребно говорити... ? Овде има и неуропсихијатара, који ће сигурно потврдити ову чињеницу. Да ли је потребно истаћи чињеницу да су сирене које упозоравају на опасност од бомбардовања, на налете авиона изазвале одређене последице? Сигурно да јесу. Да ли су се после тога појављивале стресне ситуације, депресија и тежи облици депресије, психозе и тежи облици психоза и све друге болести које се могу подвести под ту природу болести? Нико одавде није имун на такву појаву, нико није имун на деловање на ментално здравље, а нарочито не на тај начин.

Зато молим предлагача да у комисији, када буде оформљена експертска група или стручна група, обавезно буду заступљени неуропсихијатри, обавезно буду заступљени они који ће оценити какве су последице по ментално здравље нашег становништва остале након бомбардовања, које се осећају и дан-данас и од којих се и ми који овде седимо и велики број грађана тешко можемо ослободити и тешко се могу, нажалост, излечити. Јер велики је знак питања да ли је понашање грађана као стресно понашање, а стрес је генератор свих могућих обољења, и данас присутно. Сигурно је да јесте.

Зато ми се чини да фокус на осиромашени уранијум треба да постоји, али је још значајније да постоји опсервација која се односи буквално на све последице бомбардовања. Чак и да осиромашеног уранијума нема, чак и да не постоје било какве друге супстанце које су и те како опасне по здравље, шта је са менталним здрављем становништва? Шта је са свим оним што се после тога појављивало, када су под посттрауматским синдромом чињена

бројна понашања која имају карактер противправног понашања? Да ли су то људи чинили у урачунљивом стању или под последицама које су оставили трагови оваквих недела?

Комисија мора да има политичко упориште, хтели – не хтели. Ако ни због чега другог, онда због лицемерног назива кампање, како је називају они који су то спроводили, а у суштини је злочиначка агресија – „Милосрдни анђео“. Који је то степен лицемерја и где се читава милосрђе код толико великог броја погинулих, толико великог броја жртава?

На крају желим да укажем на још нешто, а на шта су овде указивале бројне моје колеге. Последице закључака ове комисије су вишеструке. Једна од њих је неспорно утврђивање чињеница из тог периода злодела и нечовечног поступања према становништву које се налазило на територијама под бомбардовањем, и Албанаца, и Срба и свих осталих који су трпели таква злодела.

Али само утврђивање чињеница, како су моје колеге истакле, без кривичноправне последице не може ни у ком случају проћи. У конкретном случају постоји кривична одговорност вишедимензионалне природе: као индивидуална, неспорна. За индивидуалну кривичну одговорност су предвиђена кривична дела. По нашем Кривичном закону једно од таквих кривичних дела је злочин против човечности. Такође, постоји кривично дело ратног злочина. Индивидуална кривична одговорност подразумева и одговорност онога ко је донео наредбу да се користе недозвољена средства као оружја и оруђа у ратним сукобима или ратним дејствима, а овде је у питању агресија. Такође, индивидуална кривична одговорност подразумева одговорност индивидуалног лица (дакле, појединца), које је могло да спречи деловање недозвољеним оружјем или оруђем, а то није учинило. И нечињење подразумева кривично дело, и нечињењем се може извршити кривично дело.

Не гајим наду нити сам под илузијама да ће неко због овога кривично да одговара, да ће се поднети нека колективна тужба, али, у сваком случају, извештај комисије ће у кривичноправном смислу послужити као упориште, кад-тад, да се адекватан поступак покрене, јер кривично дело ратног злочина, кривично дело против човечности не застарева и ми правници то знамо.

Зато, пуна подршка комисији, пуна подршка свима онима који ће заједно са комисијом сарађивати, утврђивати чињенице. А на нама је, драге колеге, као и на нашим пријатељима у извршној власти, да донесемо адекватну одлуку након што комисија утврди све оно што је неопходно да утврди. Захваљујем се.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Хвала, колега Јовановићу.

Следећи на листи је господин Ђорђе Вукадиновић.

Извињавам се, господин Лазански се јавио.

Повреда Пословника?

(Мирослав Лазански: Не знам ни сам како бих ово навео. Само бих хтео да укажем ...)

Само се пријавите, молим вас, да бих вам укључио микрофон.

МИРОСЛАВ ЛАЗАНСКИ: Не знам под коју бих формулацију то ...

(Председавајући: Морате рећи члан.)

Члан 104.

Апелујем, када се овде говори о том бомбардовању 1999. године, колега, да не користимо назив „Милосрдни анђео“. Та се операција зове „Заједничка сила“. Ипак смо ми Скупштина Републике Србије, да нас не би ови у иностранству прозивали да не знамо како се зове операција после толико година. Значи, морамо бити прецизни: „Заједничка сила“, а не „Милосрдни анђео“. Не знам ко је први измислио тај термин „Милосрдни анђео“; он се одомаћио у нашим у медијима и сад сви фурају тај назив, а он није такав. Чисто толико.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Хвала, колега Лазански.

Да ли желите да се Народна скупштина изјасни о повреди Пословника у дану за гласање? (Не.)

По ком основу, господине Јовановићу?

(Неђо Јовановић: Погрешно тумачење, члан 104.)

Повреда Пословника? Изволите.

НЕЂО ЈОВАНОВИЋ: Захваљујем се, председавајући.

Очигледно је да је дошло до погрешног тумачења нечега што сам рекао. Термин „Милосрдни анђео“ је одомаћен термин.

(Председавајући: Морате члан да ми наведете.)

Члан 104.

(Председавајући: Мало пре је господин Лазански рекао члан 104.)

Председавајући, говори се о повреди, а не о члану. Да већ једном, када говоримо о повредама Пословника, указујемо на повреду, а не на члан. А ја морам да кажем оно што је битно због грађана ...

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Ви ми наводите одредбу из онога што дефинише ...

(Неђо Јовановић: Члан 27, да се не расправљамо.)

Ја се уопште не расправљам, само желим да поштујем Пословник.

Изволите.

НЕЂО ЈОВАНОВИЋ: Захваљујем се.

Да бисмо отклонили пред грађанима недоумицу да ли је термин „Милосрдни анђео“ или не, он је одомаћен термин и кроз медије, кроз пропаганду, кроз штампу, кроз електронске медије је био коришћен, манипулисан небројено пута.

Захваљујем вам се што сте дали прави термин, који је тачан, али овај термин су користили они који су то радили. Овај термин су користили они који су злочине чинили, овај термин су користили они који су убијали, и зато сам рекао да се ради о лицемерју. Ако спроводите кампању под називом „Милосрдни анђео“, а подводите под милосрђе злочине, онда је то највећи степен хипокризије који постоји на свету.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Хвала, колега Јовановићу. Да ли желите да се Народна скупштина изјасни? (Не.)

Реч има народни посланик Мирослав Лазански, повреда Пословника.

МИРОСЛАВ ЛАЗАНСКИ: Како хоћете, повреда Пословника, било шта, да не идемо у семантичку расправу.

Ниједан службени НАТО документ не говори о „Милосрдном анђелу“. Значи, у свим њиховим службеним документима се каже „Заједничка сила“. Због тога апелујем овде на колеге да користимо оно што је службено. Јесте да се то одомаћило у нашим медијима, могуће да је и у неком страном медију, јесте да је хипокризија, неморално и лицемерно то тако називати, али хајде да се ми ипак бавимо прецизним терминолошким изразима када дискутујемо о тој агресији. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Хвала. Сматрам да нисам повредио Пословник. Да ли желите да се Народна скупштина изјасни у дану за гласање? (Не.)

Реч има народни посланик Ђорђе Вукадиновић.

ЂОРЂЕ ВУКАДИНОВИЋ: Дакле, други пут.

Некоме ће бити досадна или мање занимљива расправа коју данас водимо, али ја мислим да би нам било боље да водимо чешће овакве расправе него онакве какве водимо иначе. Ово што ћу рећи практично се надовезује на оно што сам говорио данас преподне и на оно што су говорили генерал Делић, колега Лазански, Неђо и многе друге колеге са једне и друге стране ове наше имагинарне политичке границе.

Дакле, бомбардовање, НАТО интервенција, НАТО агресија јесте била и нелегална и нелегитимна, у то нема никакве сумње што се мене тиче. А мислим да нема никакве сумње ни са становишта многих, и у време када се та агресија спроводила, релевантних актера, политичких, интелектуалних, светских, који су били врло гласни у осуди тог бомбардовања. Мислим да је јавно мњење, глобално јавно мњење које се дигло против НАТО интервенције у Србији било врло респектабилно. Мислим да није довољно искоришћено у нашој јавности, из различитих разлога. Као да смо и ми сами у неком тренутку... Односно, као да је у Србији превладао синдром идентификације са агресором и да готово... Не баш да смо се стидели, али, у сваком случају, као да се нисмо довољно позивали, истицали бројне примере из интелектуалног, политичког, медијског живота, истакнуте личности, од нобеловаца до лидера, глобалних лидера, не знам, Ноама Чомског и остале да не помињем, да не набрајам, који су здушно и енергично осудили то бомбардовање иако нису имали никаквог интереса.

Ми смо у Новој српској политичкој мисли издали један зборник од неколико стотина страница где смо сабрали те текстове и критике НАТО интервенције. Дакле, хоћу да кажем, није то само мој приватни суд, мишљење, ми смо Срби, па смо пристрасни итд., људи који немају никакве везе са нама, са Србијом и са регионом заправо су осудили као скандалозну, чак жестоким речима, ту интервенцију. Значи, то је један пар рукава.

Други, непосредни повод, последице тог бомбардовања су сигурне, несумњиве – и ове менталне о којима је говорио колега Јовановић, као и ове физичке, директно здравствене, у погледу ове епидемије или пораста броја малигних обољења који су многи констатовали.

Било како било, ми у тој комисији, о томе је сада реч... Дакле, можемо се овде такмичити ко ће жешћим речима критиковати, и неће бити грешка говорити о тој НАТО агресији, али ми сад треба да допринесемо, колико ко може, успешном раду ове комисије. Без обзира на све што нас дели и око чега се не слажемо, јако је битно, иако колега Лакетић није ту, ја понављам и апелујем на њега, односно на оне који буду формирали састав те комисије, да се обавезно посвети пажња и да у њу уђу представници и позиције и опозиције из овог парламента, да ли из свих или бар из већине посланичких група. Као што такође још више апелујем, инсистирам да уђу личности, стручњаци који су се изјашњавали за и против постојања тешких последица бомбардовања осиромашеним уранијумом.

Страховито је важно, ради кредибилитета, ради уверљивости резултата рада те комисије, да у њој и њеном раду учествују и они који мисле да имају неке аргументе да оспоравају оно што је овде код нас данас већинско мишљење. Верујем да ће превагнути ови други аргументи и на основу ауторитета људи који су о томе писали, али, кажем, треба посветити пуну пажњу свим оним људима и њиховим ставовима, научницима који покушавају да бране супротну тезу.

Зато бих волео да поред овде већ помињаних проф. Чикарића, Данице Грујичић, Мирјане Анђелковић итд. видим ту и господина Зорана Радовановића, Снежану Живковић Перишић, јер постоје подаци... Када гледамо ове податке „Батута“, ту постоје разлози и за и против. Значи, ту се види да постоји раст малигних обољења у Србији, али, исто тако, врло велики раст постоји и у периоду 1990–1999. године, такође се удвостручио број оболелих од малигних болести. Наравно, од 1999. до 2009. године је то увећање још веће, а од 2009. године наовамо такође. Значи, нека епидемија постоји, али исто тако постоје и неки подаци који кажу да пораст, што се тиче стопе оболелих, процента оболелих у Србији, није много већи од неког европског просека, а да је већа смртност.

Било како било, треба пажљиво, скрупулозно испитати да не би било никаквих сумњи у погледу рада те комисије. Али на неки начин је народ, грађани су већ прејудиицирали исход рада ове наше комисије самим тим што, када погледате сва истраживања, ко год да их врши, сва истраживања јавног мњења казују да је подршка чланству Србије у НАТО-у мизерна и да се креће негде од пет, шест, седам до највише десетак процената. Хоћу да кажем да је јавно мњење Србије на неки начин дало своје мишљење, али, наравно, ова комисија својим марљивим радом и компетентним чланством треба тај резултат да потврди. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Хвала.

Реч има народни посланик др Драган Весовић.

Изволите.

ДРАГАН ВЕСОВИЋ: Хвала, господине председавајући.

Када је на прошлој седници овог дома председница Скупштине госпођа Гојковић покренула причу да ће на једном од наредних сазива бити ова тачка дневног реда, ја сам био изузетно срећан. Изузетно срећан, као човек који је од момента када се то бестијално бомбардовање које су припадници злогласне алијансе спроводили над територијом Србије десило до дана данашњег чекао тај моменат.

Као што сам тада био срећан, када сам добио листу говорника био сам помало тужан и разочаран. Зар је могуће да на листи говорника народних посланика Републике Србије има неког поред чијег имена неће бити – за? Прихватим да је из политичких разлога неко морао можда да напише да је неопредељен, мислим на представнике већинске коалиције, али никако не могу да прихватим многобројна излагања неких колега које тренутно нису овде а данас су говориле.

За мене лично, никада ниједна власт Републике Србије, ни у једном периоду, не може да буде крива за то што смо бомбардовани. Никада НАТО и они који су вршили бомбардовање Србије не могу мени бити пријатељи. Ово је мој лични став и зато су моја излагања увек против НАТО-а. Зато је то тачка са којом се нећу сложити, када се спроводи ма који вид сарадње са НАТО-ом, али ћу увек рећи да руководство, мада су тада били и СПС и Радикална странка, није било криво за то што је било бомбардовање.

Као што сам чуо та излагања која су ме људски повредила, чуо сам и за мене лично врло значајна излагања господина Лазанског и господина Делића, генерала који је са стручне стране објашњавао како су то наши „пријатељи“ слагали своје метке са осиромашеним уранијумом. И, господин Делић је објашњавао шта се дешавало тада на месту деловања.

Најмање је свима у овој скупштини потребно да сада тражимо ко од нас има веће право на ексклузивност ове теме. Српски покрет Двери је тематски часопис објавио 2009. године, под насловом „НАТО геноцид над српским народом“. Из неког разлога, нико са ове друге стране не жели то да види или не жели то да прихвати.

Врло често сте спомињали великог НАТО лобисту, неког ко „руководи“ Српским покретом Двери, професорку Јасмину Вујић. Пре седам година је објавила читав серијал чланака и покренула истрагу овог проблема о коме данас причамо. Уважени и цењени колега Лакетић тренутно није присутан, али оно што је он говорио и износио у свом уводном излагању, да ли је исти извор коришћен, то је од речи до речи из овога што је тада професорка Јасмина Вујић објавила. Сада када нам нешто треба, она ће нам ваљати, а када нам не треба најеминентнији нуклеарни физичар кога је ова земља изнедрила, који је игром случаја у Америци, то нам тада не одговара. Али нема везе, то су наша српска посла, која у вези с овом темом не да не

треба да нам буду на уму, него морају да нам буду потпуно ирелевантна и да их никада и нигде не спомињемо.

Оно што је чињеница, после оваквог деловања НАТО-а, хтели ми то да признамо или не, морамо да будемо свесни да у Србији имамо и једну јаку структуру лобиста НАТО-а, оних који ће на ово скочити да објасне да смо сада ми нешто умислили. Ја лично а, кажем вам, и Српски покрет Двери није злурад, може нама да се не свиди моменат, што је то сада, можемо да питамо што то нисте урадили раније, то је наше право, али не осуђујемо што сте урадили и сада.

Ови који нису у сали и који су причали приче, а говорим о „жутом предузећу“ у стечају (које ја не могу никако да чујем и прихватим), имали су своју шансу, били су на власти па нису ништа урадили, а данас вама то спочитавају. Ружно, лицемерно, срамотно. Ја ћу то увек јавно рећи. Али немојмо да се споримо око тога да ли је то требало да урадимо пре или сада, хајде да урадимо на начин да се наша будућа поколења тога не постиде.

Можемо да се слажемо или не слажемо, али је евидентно да је, рецимо, у периоду од десет година после НАТО бомбардовања дошло до изузетног пораста малигних обољења типа леукемије и лимфома. Погледајмо око себе: наши људи, стари људи, који никада нису били болесни, нису имали нездрав начин живота, данас су оболели од малигних обољења. Да ли и како то повезати са погубним дејством осиромашеног уранијума у НАТО пројектилима којима су нас нештедимице посипали јесте тежак задатак и велики испит, на који ће комисија морати да одговори.

Одлично је полазиште извештај Парламента Италије. Када је доношен, цењени колега Лакетић је том скупу присуствовао испред Одбора за здравље и породицу Скупштине Републике Србије. И на том одбору ја сам гласао да он оде, свестан чињенице, као представник опозиције, да неко некада ту тему мора покренути, и питање које сваког истинског и правог Србина у овој земљи боли.

Зато око ове ствари не смемо да се делимо, овде није ни место ни време. Без обзира на то што се ја с вама не слажем у хиљаду ствари, ово је ствар у којој се слажем и хоћу да у вези са ствари у којој се слажемо заједно радимо, да урадимо нешто, понављам, чега се неће стидети генерације.

Поуздано се зна да постоји дејство таквог оружја и осиромашеног уранијума на репродуктивну способност. Колико данас имамо више бракова без деце него што смо их имали пре двадесет година? И то је тема о којој морамо да говоримо. Колико данас имамо аутистичне деце, а да су се родила после деловања НАТО бомби, а нисмо их имали?

Дакле, један мултидисциплинарни приступ људи из струке апсолутно мора да буде присутан. А ми који ћемо можда да будемо, или нећемо да будемо, у тој комисији а налазимо се у овом парламенту морамо да схватимо да радимо на добробит целе Србије. Када завршимо, а рок од две године и динамика извештавања од шест месеци није лоша и мислим да је то права

ствар, морамо да знамо шта ћемо са тим извештајем, за који сам убеђен да ће се наћи узрок, последице и повезаност са дејством НАТО алијансе, шта ћемо са тим извештајем даље радити. Да ли ћемо тада схватити ко нам је пријатељ а ко нам је непријатељ, биће тема неког разговора тада, а не сада. Сада, хајде да се уозбиљимо, хајде да не износимо ружну слику и хајде да се око неке ствари за коју су сви којима је Србија на срцу јединствени не делимо. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Хвала, докторе Весовићу.

Владимир Орлић, реплика.

ВЛАДИМИР ОРЛИЋ: Хвала. Биће кратко. Дакле, два коментара, односно две напомене с моје стране. Прво, нисам разумео замерку у вези са разочарањем када се погледа листа. Ја гледам листу и не видим да се ико од народних посланика изјаснио да је против предлога да се формира ова комисија. То нисам разумео, што се тиче списка.

Што се тиче излагања извесних који сада у сали нису, то је све потпуно у реду. Ми смо такође запрепашћени њиховим излагањима, али не само њиховим.

Што се тиче госпође која је члан политичког савета или председништва покрета, странке или шта је већ у питању, колико се сећам, а свако може да ме исправи ако грешим, није добила ни једну једину реч критике са наше стране због неких текстова на тему осиромашеног уранијума, него је било помињања чињенице да ради за НАТО структуру, односно структуре министарства одбране извесне државе. Да ли то смета онима којима је руководилац или им не смета, то је пре свега питање за њих.

Али са једном ствари желим да се сложим и у вези с тим да поставим питање вама, господине Весовићу. Дакле, ово дефинитивно јесте тема око које ми треба да будемо сложни, да се разумемо и будемо максимално коректни. С тим у вези, ако заиста тако мислите, да ли ви осећате било какву nelaгоду спрам срамног излагања господина Обрадовића данас?

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Доктор Драган Весовић, право на реплику.

ДРАГАН ВЕСОВИЋ: Дакле, цењени колега Орлић је неке ствари, када сам појашњавао о листи, пропустио, како сам ја то објашњавао, али то и није толико спорно. Ја сам малопре рекао, што се госпође Јасмине Вујић тиче, она нити је... Нисам то рекао, али сада вам кажем, нити је члан председништва... Да, била је члан Политичког савета Српског покрета Двери, али како ћу ја сада вама да верујем да ви као човек који има политичко искуство сматрате да она ради за НАТО, а пише против НАТО-а? Ако то НАТО дозвољава, а она има ту вештину, ја јој на томе честитам. Толико о томе.

Што се друге ствари тиче, господин Обрадовић ће сигурно одговорити. Његово излагање није срамно, он је само рекао те ствари у којима се ми не слажемо, а које говоре о неком виду сарадње коју ви – ја можда видим да то морате, можда колега Обрадовић сматра да не морате – имате са високим представницима сила алијансе која нас је тада бомбардовала. То је његово мишљење. Моје мишљење је, исто тако, да то

није нормално. Имаћете сигурно ситуацију, када год будемо говорили о НАТО-у, Српски покрет Двери ће бити оштро против тога. Да ли ви као највећи политички чинилац Републике Србије морате са њима да имате односе у смислу конверзације, састанака – вероватно да. Ми такве односе никада нећемо подржавати. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Хвала, др Весовићу.

Право на реплику, Владимир Орлић.

ВЛАДИМИР ОРЛИЋ: Хвала на жељи да се одговори на питање. Само морам да вам кажем, нисам задовољан. Дакле, ја ништа нисам питао господина Обрадовића, ми смо њега јако добро чули. Питао сам вас, господине Весовићу, где госпођа коју сте поменули, да је била члан председништва или политичког савета, ради. Можете ли ви да нам објасните?

Тврдим да она није ништа писала против НАТО-а, је л' тако, она је само оне ствари које је сам НАТО признао после публиковала, да је тај осиромашени уранијум штетан. Па то је сам НАТО признао. Дакле, није она ништа ново открила. Нисам нешто приметио да је писала против самог пакта, али где је тачно радила и под чијим је то ингеренцијама у САД, ви ћете ми већ објаснити.

Мене занима како ви доживљавате, као човек који, данас сте то рекли, сматра да треба да будемо сложни око овога, срамне нападе Бошка Обрадовића усмерене према СНС-у и Александру Вучићу управо на данашњу тему. Дакле, да ли је то људски, да ли је то витешки, да ли је то морално? То ме занима.

А онда можемо да причамо и о другим стварима и то ћу вас такође питати – да ли, на пример, такође сматрате, као што он сматра и рекао је неколико пута, да су ваши ставови као политичке структуре, као организације идентични ставовима Саше Радуловића по питању Косова и Метохије, по питању НАТО интервенције и, како он тврди, оправданости те интервенције према нашем народу? Али хајдемо једно по једно: прво, дакле, како ви доживљавате срамно политикантско наступање Бошка Обрадовића спрам ове теме? Хвала лепо.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Хвала, колега Орлићу.

Реч има др Драган Весовић.

ДРАГАН ВЕСОВИЋ: Хвала вам, господине председавајући.

С обзиром на то да је колега Орлић поставио огроман број питања, ја вам предлажем, колега, да седнемо у једну телевизијску емисију, да о томе расправљамо. Узело би нам доста времена.

Што се тиче госпође Јасмине Вујић, где ради, то је прва жена Српкиња у историји САД која је била декан неког факултета, у овом случају Берклија. Да ли је то нешто чега неко у Србији треба да се стиди? Да ли ви имате информације да она ради за неку страну обавештајну службу? Уколико их имате, ја вас молим, покажите ми их јавно.

Те приче и сада ћемо да терамо да ли је кокош или јаје, ко је кога први увредио... Да ли ја сада треба да причам о слици Војислава Шешеља, Александра Вучића на штанду „Нове искре“ а иза њих слика Димитрија Љотића и да вам донесем ту слику идући пут? Молим вас. На сајму, да. То су тако смешне приче, којима заиста овај дом... То могу јавно да кажем и волим што о томе причам јавно, нека види цео аудиторијум, ја лично нисам човек који ће у политици те термине да користи. Ја никада никоме нећу рећи да је љотићевац, а да о томе не знам ништа. Никада никоме нећу рећи да је припадник СА трупа, а да о том човеку не знам ништа.

Никада никога од вас нећу увредити, јер нико од вас није мој непријатељ. Ви сте моји политички неистомисљеници и ја нећу да мислим исто као ви, али, како да вас уверим, ја немам разлог никог од вас да мрзим. Сада ово говорим као човек, а људи који ме дуго познају то могу да потврде или да демантују – ја никога у животу не мрзим. Ја могу с неким да се слажем... Али, с ваше стране, знате, каже – мрзиш некога, ти си то. Ја то нећу никада урадити, ја нећу никога увредити. На сва питања која сте ми поставили спреман сам да вам одговорим јавно, али много их је, хајде да седнемо или приватно или у телевизијској емисији. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Хвала, колега Весовићу.

Реч има Владимир Орлић, право на реплику.

ВЛАДИМИР ОРЛИЋ: Поздрављам вашу спремност, господине, да ми одговорите јавно. Зашто је не демонстрирате сада? Два минута и нешто сте говорили и могли сте да их искористите да ми одговорите јавно. Баш као што сте малопре јавно говорили, тако и те одговоре које сада нудите у некој ТВ емисији да понудите овде. Нема потребе ништа да одлажемо. Да ли се ви стидите и ограђујете од срамног понашања Бошка Обрадовића, то је било директно питање. Можемо прво њега, па онда да пређемо и на друго и на треће.

Што се тиче неког штанда на Сајму књига, заиста немам статистику који су све штандови присутни на Сајму књига, али, да вам кажем, проћи испред неког штанда, колико ја знам, није никакав грех и ништа страшно. Ја сам прошао испред штанда Српског покрета Двери оба пута када је био присутан на територији општине на којој живим. Дакле, за све ове године, ја сам их видео на улици два пута и оба пута сам прошао испред, чисто да видим како им иде. Испричаћу вам како је то изгледало и на шта је личило.

Него, на тему назвати некога заговорником идеја Димитрија Љотића, господине Весовићу, ако ви сматрате да је то нека увреда, ја мислим да ви треба пре свега да разговарате са човеком који је записао следеће речи. Слушајте сада добро, ја их читам. Ја их не измишљам, ја их читам: „Не треба пропустити ниједну прилику да се посведочи ново стање политичке свести у народу и да је потребно да се допуни политичким начелима и смерницама ’Збора’ и Димитрија Љотића.“ Дакле, потреба да се нешто допуни начелима и смерницама „Збора“ и Димитрија Љотића, као неким позитивним стварима.

Знате ко је то написао? То је написао Бошко Обрадовић. Дакле, ја ништа не измишљам, ја не кажем да је реч о некаквој интерпретацији; ја кажем, на основу овога могу само да закључим – Бошко Обрадовић је љотићевац. Ако је то увреда, мислим да ту пре свега господин Бошко Обрадовић има проблем сам са собом. Он је ово написао и својом руком потписао.

А шта ви мислите о оном срамном понашању, мислим да је ово одлична прилика да у два минута ви мени објасните. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Хвала, колега Орлићу.

(Бошко Обрадовић: Реплика. Двадесет пута је поменуо моје име и презиме.)

Да, слажем се. Морате да одлучите ко ће, др Драган Весовић или ви. Реч има Бошко Обрадовић.

БОШКО ОБРАДОВИЋ: Господине председавајући, ја сам овлашћени председник Посланичке групе Српског покрета Двери и, молим вас, када тражим реч, да је и добијем, јер то важи за све шефове посланичких група овде.

(Председавајући: Добили сте реплику. Имате право, поменути сте.)

Одлично, само вам скрећем пажњу да сам тражио много раније. Не можете дозволити да ме неко прозива десет пута у реплици и помиње моје име сто пута, а да ниједном не добијем реч.

Дакле, овде је ствар веома једноставна: Бошко Обрадовић није љотићевац него професор српске књижевности и језика са општом књижевношћу, који је за свој дипломски рад проучавао комплетну српску културну и књижевну историју између два светска рата, па и наслеђе политичке организације „Збор“ Димитрија Љотића. Ја се тога не стидим, ја сам на томе дипломирао. Ја сам за ту књигу и за тај рад добио награду Задужбине Милоша Црњанског за најбољу књигу есеја написану на српском језику од 2003. до 2005. године. Дакле, ја сам академски грађанин, бавим се истраживањем прошлости, то ми је струка. Немојте да неко ко се не разуме у те ствари о томе говори.

Друга ствар, ми овде никога нисмо вређали нити замерали Српској напредној странци зато што је ова тема дошла на дневни ред, то смо похвалили и подржали, ми само говоримо о контрадикцијама у вашим ставовима јер се један дан сликате са ратним злочинцима и зовете их на ваше предизборне скупове, а други дан утврђујете комисију која утврђује њихове злочине. То је мало шизофрено, признаћете.

Наш предлог је амандманског типа – али не можемо да предложимо амандмане на ову одлуку, ако можемо, ви нам реците, па ћемо предложити – да се додају и политичке последице НАТО бомбардовања, окупација Косова и Метохије и тренутак у коме ви данас у Софији разговарате са ратним злочинцем и терористом Хашимом Тачијем о томе како да се потпише правнообавезујући споразум са лажном државом Косово у року од наредних

шест месеци. То су опасне политичке последице НАТО бомбардовања. Комисија треба и о томе да заузме свој став.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Хвала, колега Обрадовићу.

Право на реплику има Владимир Орлић.

ВЛАДИМИР ОРЛИЋ: Питам господина Весовића да се изјасни. Изгледа му не даде председник да се изјасни, него је устао да то уради сам. Уместо да одговори на питања, минут је причао о нечему потпуно петом.

Да се вратимо ми на оно прво. Шизофрено може бити свашта. За мене је, на пример, шизофрено да неко доведе у Народну скупштину човека који не крије да подржава ХОС, Хрватске одбрамбене снаге, човека који шета тамо по њиховим скуповима, а онда онај који је тог, таквог типа довео овде прича о Ратку Младићу, потпуно несвестан, изгледа, да је генерал Младић имао борбе баш против тог ХОС-а у Херцеговини. То је пример шизофреније.

Друга ствар, шта је ко имао за дипломски рад, нека буде његова приватна ствар, ја то уопште не питам. Ја питам лепо, конкретно, за Љотићевски часопис „Нову искру“. Питам за оно што је човек својим именом и презименом, као сопствени став, не мој или неког петог па препричао него као сопствени став, изнео у том часопису, где је хвалио „Збор“, где је хвалио Димитрија Љотића, где је хвалио његове добровољце, дакле оне људе који су били дефакто, црно на бело, недвосмислено, то сви знају, то историографија јако добро познаје, у служби окупатора у овој земљи за време Другог светског рата и умешани у злочине против цивилног становништва, против наших сународника.

Дакле, када неко те ствари пропагира као своје политичке ставове, потпуно је легитимно да за то одговара. Не мора да иде ништа дубоко и далеко, него да лепо каже кратко и јасно, српски – јесам, то сам мислио, али не мислим више, стидим се, или – јесам, то сам мислио, и даље мислим тако, а да ове покушаје изврдавања остави за неку другу прилику. Овде се разговара, даме и господо, врло конкретно.

Господине Весовићу, можете ви да почнете. Ако не смете ви, може онај од малопре.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Хвала, колега Орлићу.

(Драган Весовић: Реплика.)

Замолио бих да сада овде станемо и да се, како сте ви предложили, др Весовићу, ова расправа можда настави у некој ТВ емисији или на неком панелу или дуелу, али ван Парламента, јер ово нема краја стварно, расправља се о Љотићу.

(Драган Весовић: Само да се зна да сам спреман да одговорим.)

Хвала вам пуно и на разумевању. Мислим да је било довољно и прилика и реплика да се исказе мишљење и политички став. Сада ћемо дати прилику колеги Крсти Јањушевићу.

Изволите.

КРСТО ЈАЊУШЕВИЋ: Хвала, председавајући.

Уважене колеге посланици, везано за пређашњу полемику како је неко могао да нешто пише а да другачије ради и да то увек мора да буде повезано, а опет се представља као професор српског језика, како онда професор српског језика може да напише за Вука Караџића: „Кроз осиромашење језика и раскидање спона са средњовековним црквеним наслеђем оличеним у вуковштину и ван цркве на безбожничком народњаштву подижу се зидови псеудосрпске грађевине на темељима доситејевштине“?

Вук, иначе велики пријатељ Гетеа, познатог немачког писца и великог пријатеља српског народа – ето можда још једног разлога, једне споне да градимо пријатељство са Немачком, поред велике економске сарадње. Када смо код науке, Никола Тесла је читајући стихове Гетеа добио инспирацију како да укроти наизменичну струју и обртно магнетно поље. Зато, када увредите Вука, онда увредите све, у целом ланцу.

Да се вратимо на тему. Везано за бруталну агресију на нашу државу, Борко Алексић, угледни домаћин из села Буштрађе код Прешева – његово село и суседна села су најбруталније гађани бомбама са осиромашеним уранијумом – каже: „Имам 83 године, памтим свакојаке прилике, али не сећам се да је у миру у овим нашим селима млад свет овако много умирао. Нема куће из које у последњих петнаестак година она најтежа болест није некога однела. Не бира – Србе, Албанце, Роме, Македонце, коси редом. Кажу да је то све због НАТО бомби и тог неког уранијума“. Док је то говорио, испред себе је имао умрлицу своје супруге Анке Алексић, а онда наставља: „Пратим шта се прича и пише о тим бомбама са уранијумом. Стручњаци говоре различито, али једно знам – моја Анка је још и била стара наспрам силне младежи коју је после рата рак однио, углавном у четрдесетим годинама, а овде су људи увек били дуговечни, живело се 80-90 година. У нашој махали Топојанци има тридесетак кућа, а од рата је из сваке сахрањен по један млад човек. Сви поумираше. Баук рата надвио се над нама, ушао у сваку кућу. Не може бити да то нема везе са тим бомбама“.

Вера Милосављевић из Стражевице описује један од догађаја и каже: „Био је у комшилуку један млад брачни пар са двоје деце. Мајка им је оболела од леукемије и преминула. Данас смо сазнали да је још један комшија кренуо на хемотерапију. Најтеже нам је пало када је комшијин трогодишњи синчић умро, са само три године, од леукемије, а свакодневно се играо на местима где су падали гелери“.

Ми желимо да ова комисија утврди да ли је овог трогодишњег дечака убила иста бомба, само после много више година, која је убила и трогодишњу Милицу Ракић. Ми желимо истину и освојили смо право на истину.

Још једно, што је веома важно: ни Вера Милосављевић, ни Борко Алексић нису ни радиолози, ни онколози, ни биохемичари, ни доктори нуклеарне физике, али они су рекли нешто на шта наука мора да реагује. Ми смо то обезбедили кроз ову комисију.

Ми само тражимо истину. Српски народ је свету толико помогао да научи о електротехници, телефонији, вери, спорту, а од света је вековима тражио само да свет научи најосновније о српском народу – да Срби желе слободу, правду и истину, и да живе за то.

Хвала господину Лазанском што нам је дао објашњење везано за назив агресије, да ипак није била „Милосрдни анђео“. А и сумњиво нам је било. Идуће године Манастир Милешева слави осам векова постојања, тамо је фреска Белог анђела. Ми Срби веома добро знамо како изгледа анђео. А то што је ишло према нама нимало није личило на анђела. Анђео нема црна крила. Анђео не може да убије. Анђео не може да се купи. Анђео не може да падне. И наш Бели анђео нема потребе да буде невидљив.

На централној државној церемонији, у Алексинцу, поводом годишњице НАТО бомбардовања председник Србије Александар Вучић је рекао: „Србија коју нису убили и никада неће убити њихова је највећа клетва, а наш задатак и наша будућност.“ Захваљујем.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Хвала, колега Јањушевићу.

Реч има народна посланица Снежана Пауновић.

Изволите.

СНЕЖАНА ПАУНОВИЋ: Захваљујем се, председавајући.

Важна тема, напоскон у пленуму Скупштине Републике Србије, после скоро двадесет година од, како колега Лазански рече, професионалног назива „Заједничка сила“, без одлуке Савета безбедности, по једној држави, са катастрофалним последицама.

Обавезу да о овоме говорим имам и као неко ко је бомбардовање преживео у Пећи, једном од три града на Косову и Метохији која су обележена као тачке са највећом количином баченог осиромашеног уранијума.

Чули смо данас страшне податке. Мислим да смо и комплетно грађанство Србије просто забринули и несретно подсетили на оно што је иза нас, али, нажалост, и на оно од чега последице трпимо и данас. Безмало је бачено петнаест тона осиромашеног уранијума, и то јесте велика катастрофа, али не једина. Мора се рећи и да је НАТО бомбардовао хемијска и нафтна постројења, која су изузетно опасна како по здравље људи тако и по комплетни екосистем. Ова постројења налазила су се на мапама хазарда и представљају објекте који се у случају рата не бомбардују, како се не би изазвала велика катастрофа. Али онај ко је без одлуке Савета безбедности кренуо у НАТО агресију на Југославију није ни размишљао о томе да ли су ти објекти заштићени, у смислу да се по њима не дејствује чак ни у рату.

Шта је последица свега што се десило, осврнућу се просто из два угла. Пре свега, на основу чињеница које постоје, а то је да је италијански контингент који је после НАТО агресије био смештен на Метохији имао безброј војника који су добили чак и правоснажне пресуде, о томе је председник Посланичке групе Социјалистичке партије Србије Ђорђе

Милићевић већ говорио. Они су прецизно наводили да нису били адекватно опремљени да би издржали последице нивоа осиромашеног уранијума који је на тој територији бачен. Недвосмислено је НАТО алијанса знала и шта су последице и чиме креће у своју агресију.

С ове дистанце готово да могу да тврдим, и тврдим, да су све силне колоне албанске националне мањине у јужној српској покрајини које су непосредно по почетку бомбардовања кренуле да напуштају своје куће заправо то радиле по налогу својих западних ментора, јер су они знали од чега треба да склоне. То је можда било обећање да ће Срби бити уништени, ето тако, осиромашеним уранијумом. Наспрам тога, оптужили су нас за прогон албанске националне мањине. Онда су им обезбедили тзв. државу Косово, признали је, протерали 300.000 Срба а они наставили да живе тамо.

Нешто касније ћу говорити и о статистичким подацима, који недвосмислено говоре о томе шта је данас статистика када су у питању малигна обољења на територији јужне српске покрајине за 2017. годину.

Оно на шта морам да се осврнем јесте то (а добар шлагворт ми је дао колега Јовановић) шта су последице, независно од осиромашеног уранијума, 78 дана константне ваздушне опасности на Косову и Метохији, без и једне једине сирене о престанку ваздушне опасности осим онога дана када је она окончана; траума због напуштања својих вековних огњишта за 300.000 Срба; траума за 100.000 оних који су остали и били препуштени на милост и немилост што терористичкој ОВК-а што њиховим западним партнерима.

Последица тога, нажалост, у централној Србији јесте огроман број умрлих људи, који су махом умрли од канцерогених обољења. Као економиста, ја се не усуђујем да о канцеру говорим, али знам да ми је много пријатеља, нажалост, преминуло а да је та врста канцера била или прва или ретка. Драго ми је да ће комисија, и чврсто верујем, испитати све околности под којима се живело и све последице које данас трпимо.

Оно што је бескрајно важно рећи јесте да данас подаци говоре да је у 2017. години нагли пораст смртности од малигнух обољења и на самом Косову и Метохији. Највише оболелих регистровано је на територији општине Приштина: 354 пријављена пацијента у 2017. години, Призрен је рангиран као друга општина са највећим бројем оболелих од канцера – 151, Пећ са 141 случајем. Ово су албанска деца, и нешто мало Срба који су тамо остали.

Још увек под утиском посете Гораждевцу, који је у понедељак прославио своју сеоску славу Светог Јеремију Пророка – и тамо има деце, деце која већ двадесет година живе и рађају се на тлу за које су светски научници утврдили да је 50 сантиметара по дубини контаминирано осиромашеним уранијумом.

То је биланс стања једне, како сте рекли, „Заједничке силе“, онога што су знали да зову „Милосрдни анђео“, врхунац немилосрдности према једној нацији, према једној држави. Не само према српском него и према албанском

народу, за чији су рачун урадили све што су урадили. Дакле, нисмо бомбардовани ни због Милошевића ни због погрешне политике Социјалистичке партије Србије; само смо били жртве, а и добар терен да после нас, на крилима тих неистина, неки дођу, владају и зажмури над оваквим катастрофалним билансом.

Чак и данас, када би требало да сви имамо само „за“ на ову тему, користимо овакву тему за јефтино политиканство. Социјалистичка партија Србије је увек била изнад тога и са задовољством ће наши представници учествовати у раду комисије. Бићемо на располагању у сваком смислу те речи и увек подржати овакве иницијативе и предлоге.

Хвала вам, председавајући. Очигледно је да је ова тема постала преоптерећујућа, или ја просто нисам инспиративна, али видим да се тишина у сали губи. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем.

Реч има народни посланик Милорад Мирчић.

Изволите.

МИЛОРАД МИРЧИЋ: Даме и господо народни посланици, експеримент који је НАТО спровео 1999. године започет је много раније на територији и на просторима Републике Српске. Наравно, то је била генерална проба пред коначни напад на Савезну Републику Југославију.

Имамо податке и чињенице који указују, испитивањем, истраживањем и обрадом података на простору Републике Српске – катастрофалне су последице од бомбардовања када је у питању повећање броја оболелих од карцинома. Имамо тако податак да, рецимо, у општини Хаџићи, то је у близини Сарајева... Упоредни податак говори да је пре бомбардовања регистровано 48 особа оболелих од карцинома, а после бомбардовања тај број се драстично попео на 383 особе. То је релевантан податак, не може се манипулисати њим.

Када је у питању напад на Србију, односно Савезну Републику Југославију, то је била генерална проба за могућност напада на Руску Федерацију. Тај напад је извршен без било какве одлуке и без било каквог знања УН, односно Савета безбедности.

Када је извршен напад, користила су се недозвољена средства приликом бомбардовања, а то су пројектили који су садржали у себи осиромашени уранијум.

Одмах после напада били смо сведоци да су се појавили квазинаучници, који су објаснили широј јавности у тадашњој СРЈ да је, у ствари, бомбардовање суштински била једна хуманитарна акција; она је за циљ имала да заштити албанско становништво на Косову и Метохији. И да је до савршенства доведено то бомбардовање које је извршено од стране НАТО-а, да су ти њихови пројектили јасно препознавали ко су агресори а ко су они који су албанске националности.

Просто, човек не може да поверује докле су ишли са памећу и са изношењем чињеница ти тзв. научници. Чак се нису либили да у јавности објашњавају како нема никакве везе то што су бомбардоване рафинерије, то што је бомбардована хемијска индустрија са исправношћу воде коју користимо, са тим да ли је утицало на загађеност Дунава и наших река. Замислите какви су то научници, какви су то стручњаци!

А да не говоримо о онима који и дан-данас... Пошто је Србија очигледно почела да се, условно речено, дели и око ове теме, па имамо оне (који су, на сву срећу, у већини у овој скупштини) који су за то да се испитају све околности, све чињенице везане за последице бомбардовања и оне који заступају тезу која је познатија по Скоту. Значи, Србија се сада дели на оне који су Скотови и они који то нису. Тако да је ту потпуно јасна подела: они који су Скотови и даље тврде да је Србија оболела од карцинома зато што превише пуши, а они који нису и даље тврде да је ту и те како значајан утицај свега онога што је у склопу хуманитарне акције спроводио НАТО.

Сведоци смо да такав злочин у новијој историји човечанства није почињен. Чак смо сведоци тврдњи да је бомбардовање хемијских постројења и рафинерија у ствари хуманитарни гест како би се спречило снабдевање горивом војске Слободна Милошевића или режима који је тад био актуелан у Србији!

Чак су после рата и неки високи официри, амерички, због срамоте, личног рејтинга, објавили томоу књига где јасно исказују своје покајање због свега онога што је чинила Америка као водећа сила НАТО-а.

На крају, шта треба да се говори ако се изнесе чињеница да је у Панчеву бомбардовано хемијско постројење, односно погон где се производи винилхлорид мономер? То је основна сировина за поливинил хлорид, од кога се производе пластични предмети. Винилхлорид мономер је опасност сам по себи. Само да објасним сликовито јавности: они који раде у том одељењу за производњу винилхлорид мономера (иначе имају бенефицирани радни стаж због услова рада) раде под пуном заштитном опремом, са маскама раде. Како би то још јасније било, они су једни од тих који у току свог радног времена обавезно морају да користе млечне производе као што су јогурт, млеко или неки други млечни производ, због услова у којима раде. Без обзира на то што су ту реактори, без обзира што је ту хемијски процес који је заштићен, они који раде морају бити заштићени. А тај погон је бомбардован од стране НАТО бомбардера. Стварају се и те како опасна једињења која, између осталог, праве хлороводоничну киселину, а чули смо да та хлороводонична киселина уопште није штетна, осим што нагриза сваку органску материју. За нас Србе ваљда није штетна, ми смо постали имуни на то.

Па онда имамо пример где нас убеђују да то што је бомбардовано у Рафинерији, то што су сагоревањем нафте стварани сумпор и сумпорна једињења, што је сумпорна киселина на неки начин била присутна, нема

никакве везе; Србија треба да схвати да је то било у склопу заштите права албанске националне мањине. Таман да поверују они који су наивни, а онда се логично питање поставља – какве везе имају рафинерије Панчево и Нови Сад са Косовом и Метохијом и албанском националном мањином? Какве везе имају мостови на Дунаву који повезују географски Србију и Војводину? Какве то везе има са Косовом и Метохијом?

Какве то везе има што су коришћени пројектили за рушење Жежељевог моста, који је дуго времена био јединствено техничко и архитектонско решење у свету? То вам је пројекат где се први пут примењивало пренапрегнуто гвожђе на које је ливен бетон, и то је тај пренапрегнути бетон. То је први пут у свету да се у области грађевине и архитектуре примењује таква технологија. Сада сте сведоци, само да вас подсетим, колико их гризе савест због тог злодела које су направили када су рушили мостове, а поготово Жежељев мост. Сваки мост који је срушен, то је велики злочин. Па су сада у изградњи новог моста и по сваку цену желе да га и даље зову, да народ прихвати да је то Жежељев мост, зато што знају какав су злочин починили. Злочин им је умањен самом чињеницом да због стручне сујете покојном Жежељу нису прихватили то технолошко и техничко решење, и они то добро знају.

Али, гледајте, овде се поставља питање – шта је у ранијем периоду предузимано када је у питању овај злочин и када је у питању кажњавање оних који су наредили овакав злочин?

Ја вас само подсећам, Српска радикална странка је тада била у власти, одмах после бомбардовања поднесена је кривична пријава против Хавијера Солане, против Била Клинтонa. После 2000. године те пријаве су стављене ван снаге, уз објашњење да су то велики пријатељи српског народа. Чак су се неки утркивали и данас да покажу колико су оданији Билу Клинтону, више него Моника Левински. Они се и даље боре да постану Моника Левински. Залуд им је, Хилари није победила, морамо их обавестити. Хавијер Солана је исти тај човек који је сам признао да је измислио чињенице везано за стање на Косову и Метохији како би испословао бомбардовање Савезне Републике Југославије. То је човек који је ослобођен сваке одговорности.

Ми из Српске радикалне странке јасно показујемо које чињенице треба користити. Не тражимо ми од комисије која ће бити формирана на нивоу Скупштине да буду појединачно стручни, то је заблуда; они морају користити услуге људи који су стручни.

(Председавајући: Приводите крају.)

Завршавам, само једна реченица.

Овде је и генерал Делић изнео неке упоредне податке. Ако су у Ираку коришћени бомбардери А-10, шездесет бомбардера А-10 је било присутно у Ираку, милион пројектила су испалили за месец дана; у Савезној Републици Југославији четрдесет бомбардера А-10 бомбардовало је 78 дана – то вам је

проста рачуница, видећете колико је пројектила и какве су последице тих пројектила.

Ми из Српске радикалне странке гласаћемо за овај предлог и гласаћемо за састав комисије. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Реч има народни посланик Милена Турк.

Изволите.

МИЛЕНА ТУРК: Хвала.

Даме и господо народни посланици, желела бих најпре да поздравим иницијативу која се односи на формирање ове комисије за утврђивање последица НАТО бомбардовања и да изразим своју подршку оснивању једног оваквог тела. Прошло је читавих деветнаест година од НАТО бомбардовања, које је све нас на неки начин обележило и оставило трага. Неки од нас су били само деца тада. Оно што се догађало током те 1999. године током тих 78 дана био је, свакако, злочин без преседана.

Током свих ових година ниједна влада није смогла ни снаге ни храбрости да формира једну овакву комисију и да приступи утврђивању последица НАТО бомбардовања. Ниједном се, до данас, није пронашла воља да се овом процесу приступи темељно и одговорно, јер се ради о трајним последицама и на нашу државу, и на здравље, и на животну средину и на наше грађане. Влада Републике Србије је спремна да пружи подршку раду овакве комисије и оснивању националне лабораторије која ће се бавити истраживањем.

Оно што је јако важно при формирању ове комисије јесте то што ће комисију чинити, осим народних посланика, еминентни стручњаци из области медицине, биохемије, стручњаци Института Винча и других еминентних институција у Србији, како би дошли до релевантних података. Важно је да се уради једна детаљна анализа, да се уради темељно истраживање и да се дође до светски признатих резултата, са којима ћемо моћи изаћи.

С обзиром на то да подаци показују да је осиромашени уранијум коришћен на више локација на Косову и Метохији, да о томе постоје и НАТО мапе, јасно је зашто се мора урадити детаљна анализа.

Комисија ће, осим утврђивања последица коришћења осиромашеног уранијума, на шта је, наравно, стављен акценат приликом формирања ове комисије, имати задатак и да се бави нарочито хемијским и токсичним ефектима уранијума, јер превазилазе радиоактивне. Такође, важно је испитати последице бомбардовања које се односе на бомбардовање енергетских постројења и хемијских погона попут „Азотаре“, „Петрохемије“, рафинерија, јер је том приликом дошло до ослобађања хемијских супстанци у великим концентрацијама. Ефекти ових токсина ће такође бити предмет истраге ове комисије.

Приликом свог рада чланови комисије ће се ослањати на институт квалификоване вероватноће, односно радиће компарацију међу градовима,

различитим узрастима испитаника и условима у окружењу. Комисија ће морати да утврди податке, јер, нажалост, статистика показује да у Србији све већи број људи оболева од малигних обољења и важно је да пронађемо узрок. То је наша морална обавеза, да пронађемо узрок, утврдимо чињенице и докажемо везу између бомбардовања и ових околности.

Комисија ће се, такође, ослањати на истраживање које је урадила храбра и слободоумна Италија. Ми смо својим грађанима дужни да такође утврдимо ове чињенице.

Ми не можемо прејудуцирати исход рада комисије, али важно је да утврдимо истину и предузмемо одговарајуће кораке, попут санације терена на оним локацијама где то није урађено. Камо среће да је комисија оформљена још 2000. године, вероватно бисмо многе ствари могли да спречимо на овај начин.

Задатак комисије је да утврди да ли постоји веза између великог броја оболелих од малигних обољења, јер је чињеница да готово нема града и општине који нису бомбардовани и који нису претрпели губитке, људске и материјалне. Оно што је евидентно јесте да оболевају млади људи, оболевају деца, оболевају они који се баве спортом, они који су непушачи, који се апсолутно ни на какав начин не уклапају у досадашњу познату клиничку слику и који својим начином живота никако нису могли да допринесу развоју болести. Ови подаци су заиста алармантни и у интересу је грађана да дођемо до истине. Штета се сигурно не може надокнадити, али правда се мора задовољити. Ја сам уверена да ће комисија кроз свој рад овај циљ и постићи. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем.

Реч има народни посланик Александар Марковић.

АЛЕКСАНДАР МАРКОВИЋ: Захваљујем.

Даме и господо народни посланици, данашња тачка дневног реда – Предлог одлуке о образовању комисије за истрагу последица НАТО бомбардовања 1999. године по здравље грађана Србије, као и утицај на животну средину, са посебним освртом на последице које је оставила употреба пројектила са осиромашеним уранијумом, веома је важна за грађане Србије и српски народ у целини јер је у питању једна од највећих неправди и, слободно могу рећи, један од највећих злочина према нашој држави и нашем народу. Пре непуна два месеца обележавали смо ту тужну годишњицу, деветнаест година од најтежег времена за нашу земљу у новијој историји.

НАТО агресија, нелегална интервенција, без одобрења Савета безбедности, друга је таква акција, како је један колега малопре поменуо. Прва је била нелегална агресија на Републику Српску, у акцији коју су назвали „Намерна сила“, 1995. године. Однела је много жртава: више хиљада погинулих, како цивила, тако и војника и полицајаца; више хиљада рањених,

како цивила, тако и припадника војске и полиције, а материјална штета је процењена на сто милијарди долара.

Да иронија буде већа, овај злочин над нашим народом и нашом државом у њиховим медијима, у њиховој јавности назван је „Милосрдни анђео“. Само зато што нисмо пристали да нам неко отме територију, само зато што нисмо пристали да нам неко отме део наше земље, само зато што смо бранили Устав и законе наше земље, само зато што смо бранили суверенитет наше државе. Усудили смо се да се бранимо од свакодневних терористичких напада од стране тзв. ОВК на Косову и Метохији.

У тим подмуклим бандитским нападима, из заседа углавном, током 1996, 1997, а највише током 1998. године готово свакодневно су гинули наши полицајци, а у огромном броју и цивили. Када су 1998. године наша војска и полиција разбиле терористичка упоришта, када смо повратили контролу над највећим делом Косова и Метохије, е, тада крећу притисци на Србију. Тада Срби постају „лоши момци“, тада крећу оптужбе за наводно етничко чишћење, оптужбе за наводне ратне злочине, оптужбе за наводну хуманитарну катастрофу.

Ми и тада пристајемо на компромис. Максимално излазимо у сусрет захтевима и 13. октобра 1998. године склапамо Споразум о решавању косовске кризе и дозвољавамо Косовској верификационој комисији да дође на Косово и Метохију и надгледа стварно стање у сукобима на Косову и Метохији. Шеф те верификационе комисије био је, по злу чувени, Вилијам Вокер. Он је пре тога био шеф Прелазне управе за источну Славонију, Барању и западни Срем, након Ердутског споразума, који је уследио након злочиначке акције „Олуја“ 1995. године. Где год да је Вокер био ангажован на овим просторима, резултат би био погубан за српски народ. Тако да је главни задатак те мисије био стварање услова за касније бомбардовање Србије.

Када је почетком 1999. године у селу Рачак регуларна полиција разбила упориште и неутралисала терористе из тзв. ОВК, управо та Вокерова мисија то назива масакром; шаљу тенденциозне и монтиране извештаје у свет и отпочиње монструозна кампања која ускоро доводи до почетка бомбардовања.

На мировним преговорима у Рамбујеу током фебруара и марта 1999. године Југославија је поново изразила спремност и нудила најширу могућу аутономију у оквиру Србије. Пристајали смо на најразличитије могуће захтеве, готово све осим једног, а то је да нам неко отме део државе. То очигледно није било довољно.

Историја ће свакако дати свој суд о свакоме од учесника, али једна чињеница је потпуно јасна – НАТО агресија је била стравичан злочин према српском народу и за то нема никаквог оправдања. Захваљујем.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем.

Реч има народни посланик Марјана Мараш.

МАРЈАНА МАРАШ: Поштовани председавајући, даме и господо народни посланици, 1999. године НАТО алијанса, без одобрења Савета безбедности, нелегално и нелегитимно бомбардовала је Савезну Републику Југославију.

Сада је свима јасно да тада нисмо бомбардовани због покојног председника Слободана Милошевића, него да смо бомбардовани да би се отео део територије, наша јужна покрајина Косово и Метохија. Ми смо се у рату за њу борили, а морамо да наставимо да се и сада, у миру, боримо и на други начин.

На почетку желим да истакнем да је на мене посебан утисак оставило излагање генерала Божицара Делића, који нам је појаснио због чега смо сви ми приликом припреме за излагања наилазили на различите чињенице када су у питању подаци о томе колико је било локација, колико је било НАТО удара, колике су последице. Оно што је и наш овлашћени представник Ђорђе Милићевић изнео, то је наша историјска анатема коју носимо, да ми немамо податке о нашим жртвама ни из претходних ратова, па тако ни из овог последњег.

Бомбардовање Србије НАТО је искористио да се ослободи силног радиоактивног и канцерогеног отпада из својих електрана. Током бомбардовања Србије 1999. године на нашу земљу бачено је петнаест тона радиоактивног отпада, како смо могли да чујемо више пута у току дана.

Стручњаци тврде да су нам трајно контаминирани вода, ваздух, земља и да су утицали на праву епидемију канцера. Наш чувени неурохирург проф. Даница Грујичић тврди да постоје докази да је НАТО нуклеарни отпад из електрана разбацао свуда по Србији. Ове радиоактивне материје директно су утицале на пораст карцинома у Србији, нарочито на југу наше земље. Посебно је тешка ситуација међу косовским Албанцима, које је НАТО наводно штитио.

По мишљењу стручне јавности, радиоактивни отпад из бомби НАТО-а директно је утицао на знатан пораст леукемија и лимфома у Србији. Од 1999. године до данас број оболелих скочио је за 110%, а смртност чак за 160%. Малигне болести у Србији су због НАТО бомбардовања три пута чешће него у свету. Осим што су учесталији, тумори су и агресивнији, па се наша земља налази у врху у Европи по смртности од малигнух болести. У порасту је и број оболелих од аутоимуних болести, а све већи број парова се лечи од стерилитета.

Гађајући хемијска постројења, хемијске резервоаре, нафтна и бензинска складишта, НАТО је стварао услове хемијског рата без експлицитне употребе бојних отрова. Цела наша земља је током 78 дана бомбардовања била полигон за испитивање ефикасности најсавременије електронске технике и новог наоружања. Гађане су „Петрохемија“ и „Азотара“ у Панчеву, рафинерије нафте у Панчеву и Новом Саду, „Прва искра“ у Баричу, резервоари нафте на више локација. Све те фабрике налазе

се на обалама река Саве и Дунава, па је тако осим загађења атмосфере и земљишта дошло и до контаминације водотокова. Из оштећених резервоара исцурела је велика количина нафтних деривата, који нису потпуно изгорели, тако да су се излили у реке или дифундовали у земљу.

Србија је по смртности од тумора, како можемо да видимо из података, прва у Европи, упозоравају стручњаци и указују на чињеницу да је то добрим делом последица НАТО бомби са осиромашеним уранијумом. НАТО је током 1999. године на подручју тадашње Савезне Републике Југославије, а преваходно на територију Космета и на рубне делове Пчињског округа, бацио 15 тона осиромашеног уранијума, чији је период полураспада четири и по милијарде година.

Грци су два и по месеца после бомбардовања Србије испитивањима утврдили да је зрачење на територији њихове земље повећано за 20-30%.

Грађани Србије годишње у организам кроз храну, воду и ваздух унесу око 18.600 бекерела радиоактивности, а дозвољена граница је 80. Србија је после НАТО бомбардовања озрачена 230 пута већом дозом осиромашеног уранијума.

Лансирано је, како сам ја могла да пронађем, 415.000 различитих пројектила, укупне масе 22.000 тона.

Уништено је и оштећено око 25.000 кућа и зграда, уништено је око 470 километара путева и око 600 километара железничких пруга. Шездесет посто циљева који су гађани били су цивилни.

Над Србијом и Црном Гором изгорело је 16.500 тона керозина. За сагоревање ове количине керозина потребна је количина кисеоника коју сва жива бића на овим просторима потроше за педесет година. У Панчеву и Новом Саду у Дунав је отишло три тоне живе. Радијација је била повишена и у Румунији, Бугарској, Грчкој и Македонији. Рејони са хемијском контаминацијом: поред Панчева, Бора, Крагујевца, Новог Сада, Барича, Лучана, помиње се и општина из које ја долазим, Врбас. Последице токсичног и радијацијског дејства уранијума на здравље становника Србије још нису озбиљно истражене.

Прескочићу податке на које сам наишла управо због излагања генерала Божићара Делића, који је навео да је било много више локација него што се то наводи у мапи НАТО-а. Иако је доказано да се Србија суочава са тихом епидемијом малигних болести, нико за то званично у овом тренутку не може да окриви НАТО јер једноставно нема студије које би повезала пораст броја оболелих од рака у нашој земљи са бомбардовањем осиромашеним уранијумом.

Управо је задатак комисије да сагледа чињенице и околности везане за последице НАТО бомбардовања 1999. године по здравље грађана Србије, као и утицај на животну средину, са посебним освртом на последице које је оставила употреба пројектила са осиромашеним уранијумом. Ми сви као посланици имамо дуг и обавезу, због оних који су настрадали и због наших

потوماка, да истражимо последице НАТО бомбардовања 1999. године по здравље грађана, као и утицај на животну средину. Стога, Посланичка група СПС безрезервно ће подржати формирање комисије и узети активно учешће у њој. Захваљујем.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем.

Реч има народни посланик Миланка Јевтовић Вукојичић.

МИЛАНКА ЈЕВТОВИЋ ВУКОЈИЧИЋ: Захваљујем, поштовани председавајући.

Колеге посланици и посланице, поштовани грађани Србије, прошло је пуних деветнаест година а није постојало ни политичке воље ни политичке храбрости да се предлог за оснивање овакве комисије стави пред највише законодавно тело, Народну скупштину Републике Србије. Први пут је то сада учинила председница Народне скупштине госпођа Маја Гојковић стављајући на дневни ред формирање комисије за истрагу последица НАТО бомбардовања 1999. године по здравље грађана, као и утицаја на животну средину, са посебним освртом на последице које је оставила употреба пројектила са осиромашеним уранијумом.

Морам да истакнем да је формирање ове комисије врло значајно са више аспеката. За сваког појединца, за сваког грађанина Републике Србије, за сваку породицу приоритет број један је – здравље. За сваку одговорну државу, а ова држава то јесте, приоритет је здравље њеног становништва.

За Српску напредну странку највећи капитал су људи, људи који којима дугујемо истину шта се десило пре деветнаест година и да ли то што се десило има утицаја и узрочно-последичног односа по њихов живот, њихово здравље, као и по животну средину. Наравно, формирањем ове комисије, у чији ће састав поред народних посланика ући и еминентни стручњаци, требало би да се открије истина и да се утврди да ли постоји узрочно-последична веза. За Српску напредну странку једна од највећих вредности које поштује, а која се односи на грађане Републике Србије, јесте предочавање истине. Истина и само истина је оно што СНС нуди и даје грађанима Србије.

Двадесет четвртог марта 1999. године у 19.45 часова, без објаве рата, потпуно противправно свим међународним документима, НАТО алијанса предвођена Сједињеним Америчким Државама бомбардовала је Републику Србију и самим тим учинила агресорски чин. Пуних 78 дана, 11 недеља, НАТО бомбардери сејали су смрт, сејали су страх и остављали сиромаштво на подручју Републике Србије.

Морам да истакнем да је током НАТО бомбардовања погинуло између 2.700 и 3.500 цивила, да је рањено 12.500 грађана, да је погинуло 1.080 војника и полицајаца, оних војника који су часно стајали на бранику своје отаџбине и вршили Уставом поверена им права.

НАТО агресори су бомбардовали најчешће ноћу, онако крвнички и мучки, на спавању убијали и децу. Деце убијене од стране НАТО агресора

било је укупно 89. Убијали су немоћне, убијали су оне који су у болницама тражили помоћ; на пример, у Клиничко-болничком центру „Драгиша Мишовић“, где је сем болесника погинуло и седам војника, гардиста Војске Србије, само зато што су се налазили испред Клиничко-болничког центра. Они су убијали и оне који су бежали од „Олује“ и усташког ножа и дошли у Сурдулицу; НАТО бомбе су у Сурдулици бомбардовале павиљон где су се нашли управо избегли из Републике Српске Крајине. Том приликом погинуло је 20, а рањено 88 цивила. Интересантно је да су у Сурдулици бомбардовали и Геронтолошки центар, а ту су били смештени стари и немоћни људи. На нишкој пијаци убили су трудницу која се налазила у седмом месецу трудноће, студента медицинског факултета. У Батајници су убили Милицу Ракић, девојчицу од три године, подмукло, крвнички, ноћу; девојчица се налазила на ноши. У Новом Пазару убили су дете од две године, у наручју оца.

Прошло је деветнаест година од НАТО бомбардовања. Оно што је с аспекта деце забрињавајуће, што констатује и региструје Институт за јавно здравље „Батут“, то је пораст малигних обољења код деце. По статистичким подацима Института „Батут“ наводи се да је 300 деце новооткривено, која се лече од разних облика малигних обољења. То су деца узраста од бебе до 14 година. Поражавајућа је чињеница, такође, да се међу узроцима смртности код деце до 14 година на другом месту управо налазе малигне болести, јер, нажалост, за неку од ове деце исход је кобан. Малигне болести се налазе на другом месту узрока смртности, одмах након повреда.

Зато сматрам да је необично важно формирање ове комисије. Сматрам и те како важним и сва она истраживања, све оне податке и све оне чињенице које ће они утврдити и презентовати Народној скупштини, презентовати јавности. Након тога, у складу са законом, сигурно ће се предузети и све адекватне мере. Захваљујем.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем.

Овим бисмо завршили за данас. Настављамо сутра у 10 сати.

(Седница је прекинута у 18.50 часова.)